NR 1 JANUARI 1991 F 7.50 / BF 150

Alles wat mannen boeit

PLAYBOY

ALLE 12 PLAYMATES OP REUZE KALENDER

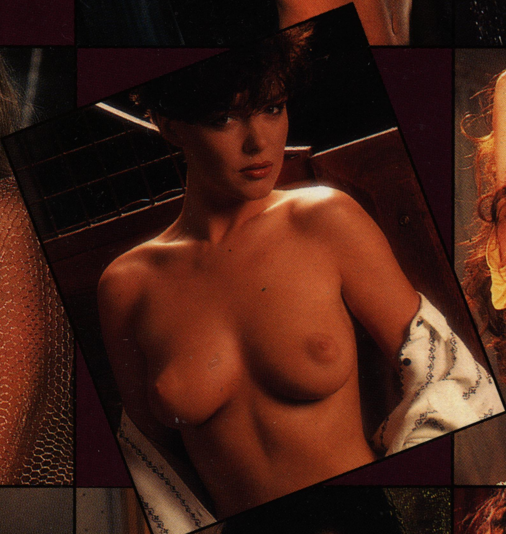

INTERVIEW: BOLKESTEIN HOE WORD IK POPULAIRDER?

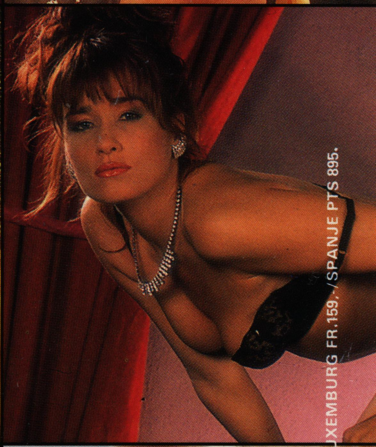

BEROEMD NAAKT: ROSANNA ARQUETTE

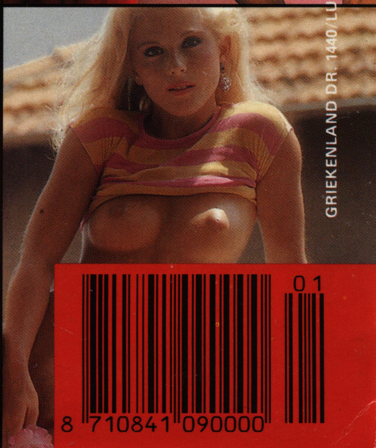

PLAYBOY'S PIKANTE PYJAMA-PARTY

GRIEKENLAND DR. 1440/LUXEMBURG FR.159,-/SPANJE PTS 895.

01

8 710841 090000

ROKEN SCHAADT DE GEZONDHEID. HET KAN LONGKANKER OF HARTKLACHTEN VEROORZAKEN. KON. BESLUIT VAN 29.4.1981, STB. 329.

Playboy in januari

R O S A N N A

88 Bij het bekijken van de films waarin Rosanna Arquette een hoofdrol speelde – en dat zijn er inmiddels nogal wat – hoopten we altijd op meer, maar kregen we het jammer genoeg niet. Playboy stelt gelukkig nooit teleur. Hopen we op meer, krijgen we meer. Veel meer zelfs!

ALLE TWAALF TE MOOI

96 Wat hebben de twaalf Playmates van het afgelopen jaar met elkaar gemeen? In de eerste plaats dat ze bijna te mooi zijn om waar te zijn. In de tweede plaats dat ze alle twaalf meedoen met de leukste traditie van Nederland – de Playmate van het jaar-verkiezing – en in de derde plaats dat ze alle twaalf te vinden zijn op die levensgrote 1991-Playboy-kalender.

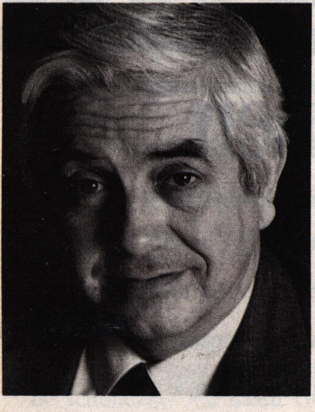

FRITS BOLKESTEIN

21 De mens achter de politicus Bolkestein hebben we vanaf zijn verschijnen in de Tweede Kamer nooit echt leren kennen. In het grote Playboy-interview toont de VVD-voorman ook de onbekende kantjes van zijn karakter.

RUBRIEKEN

Na vijven ______ 5
Muziek ______ 6
Eten & Drinken ______ 8
Video ______ 9
Film ______ 10
Boeken/reizen ______ 12
Auto ______ 13
Beste van Playboy ______ 56
Erotische Kunst ______ 80
Vrij Belgisch ______ 100

INTERVIEW

Frits Bolkestein: ______ 21

VERHALEN

Huis te H.:
Opwindend verhaal van Marcus Heeresma. ______ 34

Camel Trophy ABC:
Heeft de vermaarde Camel Trophy echt iets om het lijf? ______ 44

NASA en de Kerstman:
Er moet iets met NASA gebeuren. Maar wat? ______ 58

Vieze mannen op oorlogspad:
In de VS wordt een strijd uitgevochten tussen fatsoensbewegingen en popartiesten. ______ 62

Het zwarte gat:
Het leven van een ex-topsporter gaat niet over rozen. Jan Mulder weet er alles van. ______ 82

FOTOREPORTAGES

Arnhems meisje:
Een smaakvolle fotoreportage. ______ 14

Playmate Morgan:
Goede Morgan, zeg ______ 47

Rosanna Arquette: ______ 88

Alle twaalf mooi: ______ 96

SERVICE

Pyjama party:
Feestelijke nacht- en onderkleding en hartverwarmende slaapmutsen op een setting van nu. ______ 37

Rondje klokken:
Horloges voor auto-maten. ______ 68

Een kwestie van cognac:
Wat een persreis naar huize Martell kan veroorzaken. ______ 72

Mannenzaken:
Het mooiste, het beste, het lekkerste. ______ 98

"Naast me vielen drie meloenen."

Als je van uitgaan echt iets bijzonders wilt maken, moet je 's een bezoekje brengen aan één van de acht Holland Casino's. Want in de enige officiële casino's die ons land rijk is, kom je ogen tekort.

Dat begint meteen al in de speelzaal waar je bij Black Jack en Punto Banco en aan de Roulettetafels kunt genieten van het spel en van echte pokerfaces. In de Jackpotclub waan je je even in Las Vegas door het geratel van de direct geld uitkerende Jackpotautomaten. Waarop je al voor 'n kwartje je geluk kunt beproeven.

En als er naast je drie meloenen vallen, ontdek je al gauw dat kijken minstens zo leuk is als spelen. Dat kijken kun je ook rustig aan de bar doen onder het genot van een drankje.

Iedere dag vanaf 2 uur 's middags kun je aan tafel in de Holland Casino's. Niet alleen in de speelzaal. Maar ook in het restaurant waar je tot in de kleine uurtjes terecht kunt.

HOLLAND CASINO'S

In de Holland Casino's kom je ogen tekort.

LEEFTIJD MINIMAAL 18 JAAR, CORRECTE KLEDING EN GELDIG LEGITIMATIEBEWIJS VERPLICHT. HOLLAND CASINO'S: AMSTERDAM · BREDA · GRONINGEN · NIJMEGEN · ROTTERDAM · SCHEVENINGEN · VALKENBURG · ZANDVOORT.

Na Vijven

HOODFSTAD VAN DE WORLDBEAT

Zonder twijfel is de New-yorkse wijk de Bronx de hoofdstad van de *rap*. Net zoals Memphis de hoofdstad van *soul* genoemd kan worden. Maar wat is dan de thuisbasis van dat nieuwe internationale popfenomeen *Worldbeat*? Neem Parijs. De lichtende sterren van de Worldbeat, zoals **Kanda Bonga Man, Papa Wemba, Salif Keita** en **Youssou N'dour**, hebben zich reeds in de Lichtstad gevestigd, voor opnames, optredens & opwindend uitgaan. Daarom luidt ons reisadvies voor deze winter: Op naar Parijs. Maar vermijd dan wel de *Crazy Horse* en afgezaagde disco's als *Les Bains*. Het ware vertier beleef je bij concerten, of in clubs die open blijven tot het ochtendgloren en de beste popmuziek brengen die er tussen de Antillen en Zaïre gemaakt wordt.

De toplokatie voor deze wereldmuziek is momenteel de club *Shéhérazade*. Gespecialiseerd in de *Rai*, de omstreden jeugdmuziek uit Algerije waarin zang en traditionele snaarinstrumenten worden gecombineerd met een zware achtergrondbeat en synthesizers. De teksten van de *Rai* zijn opvallend on-islamitisch: sex, drugs, snelle auto's en romantische liefde spelen een grote rol.

Andere aanbevolen podia in de Franse hoofdstad waar de muziek van dit moment beluisterd & beleefd kan worden, zijn: *New Morning*, een jazzclub; *Le Timmey's*, een Senegalese *hangout* voor de vroege uurtjes; en *Le Balisier*, de meest sjieke van de Africano clubs.

Wie bovenstaande route door het Parijse nachtleven heeft afgelegd, zal ons waarschijnlijk geen ongelijk geven. Voorlopig mag Parijs met de eer strijken: de lichtstad als hoofdstad van de worldbeat.

KUNSTENAAR & CASANOVA

Bizarre theatrale stadsgezichten en imposante vrouwenportretten geschilderd in een kleurrijke, krachtige stijl. Schilderijen die niet bij de lijst lijken op te houden, maar die zo indringend zijn dat ze als het ware overvloeien naar het leven zelf. Kortom, kunst die weet te verbazen en te overrompelen. Omdat er de juiste combinatie van temperament, verbeeldingskracht en vakmanschap aan ten grondslag ligt. Zulke kunst maakt de jonge Amsterdamse schilder **Fabrice Hünd** (1961).

Ondanks enige invloed van expressionisme, barbarisme (Karel Appel) en het Wilde Schilderen is Hünd's penseelstreek toch oorspronkelijk. Zijn werk lijkt op het eerste gezicht snel en nonchalant gemaakt, maar wie beter kijkt ziet dat de schilder wel degelijk een goed gevoel voor proportie bezit. Een mooie vrouw is bij Hünd een mooie vrouw en geen bonte kakatoe met één oog en drie armen.

Hünd nam enkele malen deel aan groepsexposities in Het Stedelijk in Amsterdam en ook in het buitenland (Japan, Verenigde Staten) was zijn werk op groepstentoonstellingen te zien. Verder schilderde hij decors voor een film van **Pim de la Parra** en maakte maar liefst vijfendertig opvallende wandschilderingen in de Amsterdamse wijk De Pijp. Met deze omvangrijke gemeentelijke opdracht, waarbij Hünd ook dichtgespijkerde drugscafés van een wat prettiger aanblik voorzag, verwierf hij de aandacht van de internationale pers. Nog niet zo lang geleden was hij een maand in Portugal op uitnodiging van **Gerrit Komrij**. Voor hem vervaardigde hij ter plaatse een granieten beeld dat een plaats heeft gekregen bij het zwembad van de grote schrijver. Nog meer wandschilderingen maakte Hünd recentelijk in de Stopera en in de kantine van een Amsterdams politiebureau.

Over het exposeren in galeries is hij wat sceptisch: 'Vaak moet je zelf de tentoonstellingskosten betalen en het percentage dat per verkocht schilderij naar de galeriehouder vloeit, is ook niet mis. Bovendien, als een galeriehouder naast mijn werk ook schilderijen van **Corneille, Sierhuis** en **Cremer** *in stock* heeft, zal hij die eerst proberen te verkopen, en daarna kom ik pas.' Om die reden ontvangt Hünd potentiële klanten het liefst in eigen atelier. Een bezoekje aan deze propvolle, chaotische werkplaats in de Amsterdamse Quellijnstraat kunnen we van harte aanbevelen. Een waarschuwing voor naïeve dames: Ga nooit alleen bij Hünd op visite. Neem een chaperonne mee, want de schilder heeft naast een reputatie als *coming young man* van de Nederlandse

schilderkunst nog een andere reputatie: die van Casanova.

Fabrice Hünd. Atelierbezoek op afspraak, tel. 020-6625667

VUILE SOKKEN

Liefdeleven in het slop? We moeten u ongerust maken, *sooner or later* overkomt dat iedereen. Dankzij de spelletjesfirma Goliath hoeft niemand echter nog langer te lijden onder een uitgedoofd sexleven. 'Partnerlink' heet de remedie, een erotisch gezelschapsspel dat zo'n honderd gulden kost.

Partnerlink bestaat uit een aantal kaarten en twee boekjes met erotische opdrachten, één voor hem en een voor haar. Een van de partners trekt een kaart waarop een nummer staat. Dat nummer verwijst naar een opdracht in zijn/haar boekje. In feite bestaan de opdrachten uit een soort toneelstukjes van een wel heel droevig allooi, die echter bedoeld schijnen te zijn om de lust op te wekken. Maar of hierdoor de vlam weer in de pan slaat? We citeren opdracht twaalf: 'Vanavond leg je je vrouw in de watten. Je kan haar extra helpen bij het huishoudelijk werk, haar begeleiden bij het baden, lekker warmpjes indoffelen en misschien iets voorlezen of samen nog eens luchtkastelen bouwen...' Wie heeft in godsnaam die truttige teksten bedacht? Vermoedelijk een al vijftig jaar in afzondering levende, sufgemasturbeerde kloosterbroeder.

Partnerlink biedt dus geen uitkomst bij een sexueel uitgebluste relatie. 'Maar wat dan?' zullen de tot wanhoop gedrevenen ons vragen. Welnu, ons rampenplan is simpel. Neem die altijd betrouwbare 'Atlas van het Bijgeloof'. Volgt het advies op pagina 60, onder het kopje 'Genegenheid': 'Als men een geliefd persoon tot wederliefde wilde dwingen, kookte men zijn of haar vuile sokken of kousen uit en dronk het water.' Wel even slikken, maar deze troebele toast op de liefde schijnt echt te helpen.

WALTER VAN LOTRINGEN

THE HEAT IN HAARLEM

In een goedverlichte steeg op een steenworp afstand van de Grote Markt, bevindt zich dé toonaangevende club van Haarlem: Stalker. Oorspronkelijk een New Wave-disco, raakte Stalker via *Hip-hop*, *Rare Groove* en *Go-Go* in de ban van de *house*. De naam Stalker is ontleend aan de gelijknamige **Tarkovsky**-film, een poëtische film over een prachtige maar radioactieve wereld.

De club wordt gerund door **Felix & Dick**, die ook de thema's voor de maandelijks wisselende inrichting van Stalker bedenken. Zo richtten zij de club onlangs in als een heus aquarium, inclusief een haai van tweeëneenhalve meter. Ook lieten ze ooit twee acteurs hier een weekend logeren, in een tent op een met gras bedekt podium, midden tussen de *grooving dancers*.

Dat Stalker een fijne neus heeft voor de tijdgeest, is ook te zien aan de programmering van bands. Zo speelden **Claw Boys Claw, La Pat, Urban Dance Squad** en **Public Enemy** hier reeds vóór hun doorbraak naar een groter publiek. Is Stalker dus dé plek om de 'Heat of Haarlem' te voelen? Volgens Felix & Dick is dat zeker het geval: 'Wij zijn geen *horekaffers* die ongeïnteresseerd geld staan te verdienen. Het is hier pure swing en je moet hier dan ook niet komen als je moe bent!'

Volgens het bevlogen duo komen in Stalker veel mensen uit de wereld van vormgeving en kunst. Ook die brutale bakkebaard **Rick Rococo** van muziekblad 'Oor', schrijft hier regelmatig zijn stukjes aan de bar.

De avond dat wij Stalker bezoeken, is de club Japans ingericht: wanden van rijstpapier en zwart lakhout, met hier en daar Japanse karakters en afbeeldingen. Het tegen twaalven *en masse* binnenstromende publiek bestaat voor een groot deel uit opvallend mooie schoolmeisjes die de twintig beslist nog niet zijn gepasseerd. Plots kronkelt een blonde beauty als een losgeslagen *geisha* over de dansvloer, zo sexy en professioneel dat ze wel speciaal lijkt ingehuurd. Dat blijkt ook het geval. **Myrthe** (18) circuleert al een jaar of twee in de house-scene om als een ware *cheerleader* het publiek op te zwepen. Soms geeft ze ook performances, zowel in Stalker als in andere clubs zoals *De Waakzaamheid* of *Mazzo*. Wie één blik op haar slaat beseft dat hij oog in oog staat met onze nationale *One And Only Fabulous Queen Of House*. Het feit dat zij in Stalker kind aan huis is, lijkt ons op zich al voldoende reden om deze Haarlemse club te bezoeken.

Stalker, Kromme Elleboogsteeg 20, Haarlem; Telefoon: 023-314652; Geopend van donderdag- t/m zondagavond 23.00-4.30 uur; Prime Time: rond 1.00 uur.

GRAND PASSÉ

We weten niet hoe het u vergaat, maar wij kunnen geen Grand Café meer zien. Neem nou dat nieuwe 'De Jaren' in de Doelenstraat in Amsterdam. Een immens Grand Café over twee verdiepingen. En eerlijk is eerlijk, het ziet er wel weer goed en echt modern uit. Maar als je zoveel aandacht besteedt aan het design, waarom dan zo onzorgvuldig bij de keuze van het personeel? Je krijgt nog sneller een brood in een Oostblokbakkerij, dan een pilsje in De Jaren. En dan dat publiek! Van die *Wash & Go* types van de hockeyclub. Trage trendvolgers die maar niet inzien dat ze er niet uitzien. En de muziek? Men had zeker al te veel uitgegeven aan het interieur, want zelfs maar een bescheiden stereo-torentje konden we niet ontdekken. Géén muziek dus. Wel lawaai: een kakafonie van stemmen die in de zwembadakoestiek van dit café onaangenaam op de trommelvliezen beukt. Je voelt gewoon dat met De Jaren de neerwaartse trend van de Grand Cafés is ingezet. *Grand Passé* dus. Waar is het dan wel leuk? Juist, in kroegen die wat minder steriel en ambitieus zijn. Het Gewone Traditionele Café. Waar je niet bedolven wordt door al die eendimensionale types met hun eendimensionale verlangens. Waar de Perzische kleedjes al honderd jaar onuitgeklopt op de tafels liggen, de barman minstens zo'n lange tapervaring heeft en waar het publiek niet zanikt maar zuipt. Dit soort dranklokalen lijkt inderdaad een opvallende *come-back* te maken. Want het is er weer ontstellend druk. Zo wordt de traditie weer trend en in dit geval hebben we daar absoluut geen moeite mee.

ARTHUR LAVA/THIJS MAST

Muziek

Alle dertien fout

Weleens op een waanzinnig feest geweest waar iedereen zich te buiten ging aan muziek van **James Last**? Weleens gelukt om het trendy meisje van je dromen in te pakken door haar te vertellen dat je het

XERYUS POUR HOMME
XERYUS
GIVENCHY
PARIS
EAU DE TOILETTE
100 ml
XERYUS
GIVENCHY
EAU DE TOILETTE

GIVENCHY

complete oeuvre van **BZN** thuis in je kast hebt staan? Hou toch op, natuurlijk niet, men ziet je aankomen. Want sommige artiesten, groepen, muziek – vul zelf maar aan – behoor je nu eenmaal niet goed te vinden om er in een bepaald circuit bij te horen en om anno 1991 te kunnen meetellen. Maar wat is goed en wat is fout? Waarom kan **Prince** – ondanks het feit dat zijn laatste CD's maar gedeeltelijk geslaagd zijn – nog steeds wel, en mag **George Michael** bijvoorbeeld niet, om maar even twee dwarsstraten te noemen? Joost mag het weten.

CD TIPS

Div. Artiesten: Red, Hot And Blue (Chrysalis). De zoveelste CD waarop grote popartiesten laten horen hoezeer zij begaan zijn met het lot van de medemens. In dit geval betreft het goede doel Aidsbestrijding en geven maar liefst twintig artiesten en groepen (natuurlijk ook de onvermijdelijke U2) hun eigen vertolking van Cole Porter-nummers. Allemaal heel leuk en aardig, maar niet echt opzienbarend. ★★★

Mica Paris: Contribution (BMG) De nieuwe CD van de jonge en mooie Paris – met wereldstem – is zo mogelijk nog beter dan de perfecte eerste, nog constanter en iets meer 'anno 1990'. En dat maakt het er voor de recensent niet gemakkelijker op, want superlatieven overtreffen: kan dat? ★★★★

Vince Mendoza: Start Here (World Pacific) Ontdekt door jazzdrummer Peter Erskine is hier – bijgestaan door een gedegen groep jazzmuzikanten – de eerste solo-CD van deze Latijnsamerikaanse componist. Wereldmuziek, in meerdere opzichten. Mexico, Brazilië, Amerika; vele landen zijn verenigd in de mysterieuze, mooie sound van Mendoza. ★★★★

Marcus Roberts: Deep In The Shed (RCA/Novus) Pianist die in eerste instantie aan Thelonious Monk doet denken, maar al snel een eigen leven gaat leiden. De blues is alom aanwezig, de spanning ook. Uniek! ★★★★

Tuck Andress: Reckless (Windham Hill) Even lijkt het of twee gitaristen spelen, maar Tuck doet alles in z'n uppie. Mooie solo-vertolkingen van Man In The Mirror en Louie Louie.

Londonbeat: In The Blood (RCA) Drie jongens met soul en pit zingen hemels, om weer op aarde te dalen dankzij de koele Britse begeleiding. Vondst. ★★★½

Carmen McRae: Carmen Sings Monk (RCA/Novus) Na het wegvallen van Sarah Vaughan is Carmen doorgestoten naar de top drie van de jazz-zangeressen. En deze fabelachtige Monk-CD onderstreept die positie. ★★★★★

WB/MB

Electribe 101: „Electribal Memories"

Echt heel erg fout zijn bijvoorbeeld ook de **Pet Shop Boys**. Moet je voor de aardigheid maar eens doen: er tijdens een optreden van **The Pixies** (noem deze groep en passant in trendy gezelschap en je hebt het gemaakt!) met een megafoon vooruit komen dat je de Pet Shop Boys wel okay vindt. Thrillseeken! Ze maken gladde muziek, ze scoren hit na hit, en ze zien er niet uit als *grebo's*. Fouter kan het bijna niet. Maar daar trekken wij ons dus niets van aan, wij maken zelf wel uit wat we goed vinden. En de nieuwe CD van de Pet Shop Boys, *Behaviour* (EMI), is de derde in successie die we niet zo'n klein beetje goed vinden. **Neil Tennant** en **Chris Lowe** zijn de **Lennon/McCartney** van nu. Ze zijn als weinigen in staat om catchy deuntjes met diepgang te schrijven. Nummers met een hoge draaibaarheidsquotiënt en een lage vervelingsfactor.

Gino Vannelli is ook niet bepaald een naam om mee voor de dag te komen op een house-party. De combinatie borsthaar-goede stem-mooi geproduceerde muziek-*womanizer* is sowieso niet okay (zie ook George Michael). Nu gebiedt de eerlijkheid ons te zeggen dat de fout in het geval Vannelli ook wel voor een deel bij de Canadese Italiaan zelf moet worden gezocht: in het verleden heeft hij misschien net iets te veel geprobeerd om een vrouwelijk publiek te bedienen om uiteindelijk in de voetsporen van de zingende erectie **Tom Jones** te kunnen treden. Ten koste van zijn geloofwaardigheid. Maar goed, Gino is zijn wilde borsthaar inmiddels wel kwijt en zijn nieuwe CD, *Inconsolable Man* (Indisc), klinkt opvallend volwassen, ingetogen en mooi. Maar ook gladjes en dus blijft Gino zo lang hij geen speed-metal-plaat maakt eigenlijk fout.

Dat geldt ook voor het Engelse **Electribe 101,** dat op zijn briljante debuut-CD *Electribal Memories* (Phonogram) nogal commerciële deep-house maakt en in zangeres **Billie Ray Martin** precies die zangeres heeft gevonden die bij de koele muziek past. Maar de plaat klinkt nu eenmaal te lekker, is misschien iets te makkelijk en dus mag Electribe 101 niet. En dan, tenslotte **The Cocteau Twins.** De tragiek van een groep die acht jaar geleden nog goed was, maar inmiddels alweer een CD'tje of vier ongelooflijk fout is. De nieuwe CD, *Heaven Or Las Vegas* (Play It Again Sam) is weer een juweeltje, maar zweverige muziek à la **Kate Bush** is nu eenmaal uit en dus blijven de Cocteau Twins voorlopig in de fout-zone hangen.

Zo, gaan we een volgende keer eens kijken hoe we definitief tot een *Nerd* kunnen verworden en echt helemaal in een isolement terecht kunnen komen door ook alle moderne kleding-wetten flink aan ons laars te lappen.

WILLEM J. BAARS

Eten &

Kaviaar en Champagne-dieet

Er komt een moment, in deze bomvolle dagen, dat we met minder genoegen nemen. Champagne en kaviaar. Simpeler kan het niet. De pannen hoeven er niet uit, het vuur hoeft niet voor de zoveelste keer te worden aangestoken, geen boodschappen, geen gasten. Een lepel, een glas, anderhalf ons kaviaar en een fles Louise Pommery uit 1980 en we zijn voor pakweg f 300,– het ventje. Maar opeens komt de twijfel: passen die twee wel bij elkaar? Het lijkt voor de hand te liggen, de combinatie champagne en kaviaar. Toch even bellen met J. Toet, kaviarist en de grootste en beste kaviaarimporteur van Nederland.

– Dag, mijnheer, we hebben

Kaviaar en Champagne kan sámen, máar... ná elkaar!

drinken

een vraag: passen champagne en kaviaar bij elkaar?
„Is het een behoorlijke champagne?”
– Mijnheer toch! Een Louise Pommery uit 1980!
„Dat is inderdaad een grote dame, maar pas op, als je veel champagne drinkt, dan, bloep, borrelen de eitjes naar boven. Dan boer je de champagne op.”
– Maar dan is het toch dubbel lekker?
„Nee, want de smaak wordt verpest. Beter is dit: je begint met een glas ijskoude wodka om de mond te spoelen, vervolgens eet je de kaviaar begeleid door een mooi glas stille wijn, en aansluitend drink je de champagne. Dan zeg ik: kaviaar en champagne horen bij elkaar.”
– We eten kaviaar vanavond als hoofdgerecht.
„Als pomme Tsarina?”
– Pomme Tsawat?
„Je neemt een gepofte aardappel, snijdt het topje er vanaf, dan maak je het aardappelvlees een beetje rul, daar doe je een stijve crème fraîche overheen, dan een lepel kaviaar en klaar. Daar drink je een Chablis bij. Zelf opteer ik voor een oester met kaviaar. Het oestervlees snij je van zijn zetel, je gooit het nat weg, anders gaat de kaviaar schiften en vervolgens doe je er een kledder beluga of sevruga op. Ik zweer het: dat is een orgasme op de tong. En nogmaals: het naspel heet champagne.”
We bedanken de heer Toet voor dit gesprek en spoeden ons vervolgens naar een avondwinkel voor de rest.

MICK BOSKAMP

Video

B-films met A-klasse

Je zou de nieuwe *sleepers* wel kunnen omschrijven als B-films met A-klasse. Amerikaanse films, nu eens niet gemaakt door de grote studio's, maar door kleine, onafhankelijke maatschappijtjes, die het financieel niet zo breed hebben, maar die wel een hoop gezonde pretenties in huis hebben.

Hoe herken je een *sleeper* (een film die langzaam en geruisloos een schare fans krijgt)? In de eerste plaats aan het plezier waarmee ze door de regisseurs gemaakt zijn. Die gasten houden van de film, dat zie je zo, maar pas op: geen van allen willen ze een tweede **Godard** worden. Ze blijven Amerikaan en dus is het verhaal, hoe krankzinnig ook, belangrijker dan de vorm.

Verder is een nieuwe *sleeper* te herkennen aan een gastrol van de schrijver en profeet **William Burroughs.** Vraag ons niet waarom. Neem *Twister* (Videoscreen) van **Michael Almereyda.** Nooit in de Nederlandse bioscoop geweest en misschien wel terecht. Twister kan het bonte licht van het City theater en het Leidseplein niet verdragen. Dit is geheel andere kitsch. Twister hoort op video thuis.

Het verhaal gaat over de familie Cleveland, wonend op een landgoed ergens in het Midwesten van Amerika. Vader Cleveland (**Harry Dean Stanton**) is multi-miljonair en moeder heeft de benen genomen. Na vijf minuten weten we waarom: of ze is gek geworden van haar krankzinnige kinderen of ze is van huis uit gek, waardoor die totale krankzinnigheid meteen verklaard is. Over die familie en hun gekte gaat de film. En vooral over de gekte van **Crispin Glover** (De vader van **Michael J. Fox** in de eerste en beste *Back To The Future*), die maniertjes tot kunst verheft. Regisseur Almereyda over de aantrekkingskracht van het Midwesten: „The deeper in you get, the further out you get.” Inderdaad. Gekkenwerk. En William Burroughs is ook even te zien.

Een grotere 'rol' speelt de schrijver in *Drugstore Cowboy* van **Gus Van Sant Jr.** als oude en wijze mede-junk van hoofdrolspeler **Matt Dillon**, die steelt en heelt voor zijn verslaving. Samen met zijn vriendin **Kelly Lynch**, die net zo verslaafd is maar toch op een merkwaardige manier haar waardigheid en vrouwelijkheid behoudt, drukt Dillon de kijker met de neus op de feiten. *Kijk, dit is normaal wat ik doe. Ik snuif, ik spuit, en ik blijf in leven, stellen we het grote moment niet allemaal een beetje uit?* Omdat het als zo normaal ervaren wordt, ook door de toon van de verteller, Dillon zelf, komt het verhaal als vanzelfsprekend over. Er gaat van alle ellende een ongewone vrolijkheid uit. En dat maakt Drugstore Cowboy juist zo angstaanjagend. Wereldfilm.

De flits!

We hebben ze nog steeds ergens liggen, veilig verpakt in verhuisdozen. Deeltjes van de *Flits!* De stripfiguur die door een speling van de natuur een merkwaardig soort metabolische verandering ondergaat en sneller loopt dan het geluid. Ons hart begon dan ook sneller te kloppen toen we hoorden dat Warner Home Video the pilot van *the Flash*, de duurste televisie-serie aller tij-

JERRY ZUCKERS SUCCES

„Ghost! De beste film van het jaar!” schreeuwde ik in de Playboy van november. Ik had op dat moment *Wild At Heart* van **David Lynch** nog niet gezien, maar Ghost is nog altijd 1 van de 2 beste films van 1990. En samen met *Pretty Woman* het grootste commerciële succes van dat jaar. Mijn eerste vraag aan Ghost-regisseur **Jerry Zucker** lag dan ook voor de hand: Had hij dit succes verwacht?
Zucker: „Het zou natuurlijk heel bescheiden klinken als ik zei dat ik hierop niet had gerekend, maar dan zou ik wel liegen. Ik zou ook liegen als ik zeg, dat ik verwachtte dat Ghost meer dan 170 miljoen dollar zou gaan opbrengen, maar 100 miljoen dollar zag ik hem toch wel halen.”
PLAYBOY: Was dat je verwachting toen de film klaar was, of toen je het scenario las?
ZUCKER: „Toen ik het scenario las. En het heeft nog een hele tijd geduurd voor ik daar aan toe was. Ik had een hele stapel scripts van de studio meegekregen, maar het idee van Ghost sprak me niet zo heel erg aan. Mijn vrouw heeft me overtuigd en nadat ik een paar scènes had gelezen, wist ik dat dit mijn film was.”
PLAYBOY: Hoe verklaar je het succes?
ZUCKER: „Het belangrijkste is, denk ik, dat wij het verhaal serieus hebben genomen. Dat we het leven na de dood niet als een geintje laten zien, maar als een serieuze zaak. En het is een mooie liefdesgeschiedenis natuurlijk.”
PLAYBOY: Samen met **David Zucker** en **Jim Abrahams** ben je verantwoordelijk voor klassiekers als *Airplane*, *Kentucky Fried Movie* en *The Naked Gun*. Ik lees nogal eens over een vervolg, *The Naked Gun 2½*. Moet ik dat serieus nemen?
ZUCKER: „We gaan binnenkort draaien.”
PLAYBOY: Ik ben benieuwd.
ZUCKER: „Ik ook.”
PLAYBOY: Regisseren jullie weer met zijn drieën?
ZUCKER: „Dat is heel gek, maar op de een of andere manier geeft dat toch problemen. Nee dus.”
PLAYBOY: Heb jezelf al nieuwe regie-plannen?
ZUCKER: „Ik ben op zoek.”

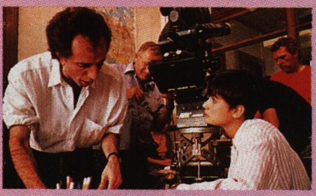

Jerry Zucker met Demi Moore.

den, op de markt zou brengen. En gelukkig begon die rikketik niet voor niets te slaan. The Flash is, mogen we hier stellen, beter dan *Superman* en *Batman* bij elkaar! Er zit veel meer spanning in, veel meer humor, het touwtrekken tussen de twee love-interests van de hoofdpersoon is net zo aandoenlijk als in de strip, hoofdrolspeler **John Wesley Shipp** zet de Flits messcherp neer en de speciale effecten zijn doorzichtig, zoals het hoort bij een verfilming van een strip.

Totdat **Rob** *'The Joker'* **Out** de serie aankoopt, koesteren we deze Flash!

ALLEEN VOOR ECHTE FANS

Ollie belt **Stan** op. „Where have you been?" zegt hij.
Stan antwoordt: „Why, I've been here – with me."
En later in het telefoongesprek: „I couldn't come to the party," zegt Stan. „Because a dog bit me."
„Bit you?" zegt Ollie.
„Yes," zegt Stan. „He bit me. B-i-it me. Bit me!"
„Where?" zegt Ollie. Waarop Stan „Here!" zegt en de hoorn laat zakken om Ollie de wond te laten zien.
Zo uitgeschreven lijkt die dialoog tussen **Stan Laurel** en **Oliver Hardy** uit *Helpmates* (1932) het toppunt van flauwheid, maar als je ze ziet praten, wordt het pure magie. In de jaren dertig, toen de sprekende film opkwam, schreef een journalist: „Pantomime is hun sterkste wapen. 'They use dialogue as a kind of punctuation.'" Movies Select Video heeft veertien banden met in totaal 38 van hun beste gesproken korte films uitgebracht, de zogenaamde Sound Shorts, inclusief het schitterende *Them Thar Hills* en het vervolg daarop (het enige vervolg dat ze ooit maakten) *Tit For Tat*. Nee, sons of the desert, niet meteen gaan blèren, *The Music Box* zit ook in de serie, net als *Perfect Day* („Good-bye!"), *Helpmates* en *Another Fine Mess*. De uitvoering en verpakking van de banden is werkelijk schitterend. De totaalprijs bedraagt f 399,–, maar wie nog geen echte fan is, mag ze ook per stuk à f 29,95 proberen. (Movies Select Video, 020-238630).

Porno in de ogen van...

...de dame. We vroegen haar welke porno-films zij het beste vond. Want als zij ze goed vindt, dan wordt het oorlog in bed. En oorlog in bed, weten we, is de enige oorlog waarvoor Saddam Hoessein zich hard mag maken.

Met een blocnoot in de aanslag trok ze zich 's avonds terug voor de buis. Uit de vele, onrustig genoteerde krabbels lazen we vele uren later:
Hard Sell (Hafbo). Opvallende rolbezetting: soort **Candy Dulfer** na borstvergroting, jonge **Gloria Estefan** en **Frank Masmeier**, niet echt opwindend dus. Neger doet het met Chinees, geen gezicht zo'n grote vent met zo'n klein vrouwtje. Tweede scène met vent met verkeerd kapsel (Turn Off). Studentes doen het met pizzaman die dunne benen heeft, maar wel een dikke lul. *Gang Bang 2* (Hafbo). **Tom Byron** met 4 vrouwen. Hou niet zo van lesbische scènes, maar dit was wel leuk. **Randy Spears** met buurvrouw bij het zwembad. Hij: mooi. Zij: ordi. Samen: wel lekker. Jammer van de vele close-ups (niet opwindend).

's Avonds tuinscène met gemaskerde mannen. Geil.

Verbijsterd waren we, toen we deze aantekeningen lazen. Verbijsterd over de compactheid ervan. Daar waar zij zes regels voor nodig had, daar kronkelden wij, rubriek in, rubriek uit, omheen.

„Nog een laatste algemene opmerking?," vroegen we.

„Ja," zei ze.

„Er moet korter gewipt worden."

We zullen het onthouden.

MICK BOSKAMP

Film

De zeven magere films

Zeven slechte films achter elkaar heb ik gezien. Vraag niet hoe het kan, maar profiteer ervan dat ik u ben voorgegaan om u al die narigheid te besparen:

Air America, een hopeloze ruwe-bolster-blanke-pit film met **Mel Gibson** en **Robert Dowley Jr.** als piloten in een rommelig Laos.

Darkman, een onnozel, in het geheel niet spannende versie van *Het Spook van de Opera*, met **Liam Neeson** in de rol van het monster en **Larry Drake** (die goedaardige zwakbegaafde uit L.A.-Law) als de *bad guy*.

Flatliners, een door de EO gesponsorde horrorfilm die ons leert dat je als kind nooit je vriendje pesten moet en waarin we maar liefst 22 keer te zien krijgen hoe iemand die klinisch dood is gereanimeerd wordt. Saai.

Postcards From The Edge, waarin **Meryl Streep** een actrice speelt, die een beetje aan de dope is en veel slap gelul uitslaat. Iedereen doet mee, **Shirley MacLaine**, **Dennis Quaid**, **Gene Hackman**, **Richard Dreyfuss**, **Rob Reiner**, maar narigheid blijft het.

The Sheltering Sky van **Bertolucci** met **John Malkovich** en **Debra Winger**, waarin twee Amerikaanse toeristen Volendam bezoeken en daar door een locale dansgroep de Drikus-man laten voordoen, maar dan in Afrika, dus.

The Freshman met **Marlon Brando** en **Matthew Broderick**, hoewel, dat was nog wel een beetje aardig, vooral als Brando zijn *Don Corleone* imitatie doet. Maar toch, mager.

Navy Seals, de allerergste van het stel, met **Charlie Sheen** en **Michael Biehn** als 'ZEELEEUWEN der Marine', die heel veel schieten, waarna het allemaal goed afloopt.

Gelukkig draait er nog genoeg moois in de bioscopen: Ga naar *Goodfellas*, naar *Wild At Heart*, *Ghost*, *Total Recall*, *Pretty Woman* of naar *Jungle Book*. Zeven slechte films zijn zo vergeten.

GUUS LUIJTERS

FILMTIPS

Air America Piloten-onzin in Laos. Met *Mel Gibson* ¥½
Betsy's Wedding Vrolijke komedie met *Molly Ringwald* en *Alan Alda* ¥¥
Come See The Paradise Intrigerende film over de internering van Amerikaanse Japanners tijdens WO II. Met *Dennis Quaid*. ¥¥¥
Darkman Flauw Spook van de Opera. ¥½
Flatliners EO-horror met *Kiefer Sutherland* ¥½
Ford Fairlane Prima komische film met *Andrew Dice Clay* als detective ¥¥¥
The Freshman *Marlon Brando* imiteert Marlon Brando als Don Corleone. ¥¥
Ghost *Goldberg*, *Moore*, *Swayze* Spannend, geestig, ontroerend, verrassend. ¥¥¥¥
I Love You To Death Tracy Ullman probeert twee uur lang *Kevin Kline* te vermoorden. Niet leuk. ¥½

VOOR 1499,- VERANDERT SONY UW KOFFERBAK IN EEN ORKESTBAK.

Uw kofferruimte is groter dan u denkt. Plaats genoeg voor tien London Philharmonics. Tien Pavarotti's. Of tien Pink Floyds.

tuner / cassette / 4 x 20 watt versterker

Althans met Sony's nieuwste car audio-systeem, de CDX-KP1. In uw kofferbak past probleemloos - en veilig weggeborgen - de CD-wisselaar voor 10 CD's.

Voor nog geen f 1.500,- komt u bovendien in het bezit van een radiocassette-speler, met 24 voorkeuzezenders en Dolby B, waarmee u de CD-wisselaar kunt bedienen. Uiteraard in anti-diefstalslede.

wisselaar voor 10 CD's

Met een druk op de knop bent u dirigent van de meegebrachte musici. Om ze desgewenst in volgorde of shuffle play een uur of tien (Utrecht-Wenen) door te laten spelen.

Een uurtje file luistert u op met wat ruisvrije easy listening. Is de weg weer aan u, dan behoort een 4 x 20 watt fortissimo beslist tot de mogelijkheden.

Dus waarom uzelf niet weer een beetje plezier in het autorijden gegund? Organiseer via uw Sony dealer wat optredens in uw kofferbak. En of u nu wel of niet met de Sony-card betaalt, voor de eerste twee rijen heeft u altijd kaartjes. UITEINDELIJK WIL JE TÓCH EEN SONY.

SONY

The Last Island Praatfilm van *Marleen Gorris.* 🐰

Navy Seals De zeeleeuwen der Marine slaan toe. 🐰½

Postcards From The Edge Gezeur rond *Meryl Streep.* 🐰½

Presumed Innocent Behoorlijk spannende rechtszaal film met *Harrison Ford.* 🐰🐰½

Pretty Woman Aangename zedenkomedie met *Richard Gere* en *Julia Roberts.* 🐰🐰½

Robocop II De bloederige terugkeer van een halfmens/half robot. 🐰🐰

The Sheltering Sky Mislukte film over Amerikaans echtpaar in Noord-Afrika. 🐰½

Total Recall Een van de beste *Schwarzeneggers.* 🐰🐰🐰🐰

Wild At Heart Meesterwerk van *David Lynch.* Met schitterende rollen van *Laura Dern* en *Nick Cage.* 🐰🐰🐰🐰

STEENGOEIE VRIENDEN

We hebben de film niet eens gezien die in Venetië heeft gewonnen, maar toch zijn we kwaad op de jury-leden. *GoodFellas* van de weergaloze **Martin Scorcese** had moeten winnen. Bijna drie uur lang duurt dit epos over gangsters in het Newyorkse *Little Italy.* We zien DeNiro gas terug nemen en daardoor tot grote hoogtes stijgen, we zien **Joe Pesci** op weg naar het podium waar de Oscar voor beste bijrol wacht, we zien **Ray Liotta** in zijn eerste zware rol niets teveel doen, we zien veel actie, veel spanning, veel geweld, veel cou-

leur locale. Maar bovenal zien we een Scorcese in topvorm die, als de scène daarom vraagt, zoals aan het slot als Liotta wordt gepakt door de politie, zomaar een stijlverandering aanbrengt. Dat is gedurfd. Dat doe je niet eens in een boek, laat staan in een film, maar het resultaat is verpletterend. Dit is misschien een beetje boter na de vis. De film is al uit. Maar laat het dan maar een waarschuwing zijn voor hen die nog niet geweest zijn. Niet missen.

Boeken

Sieraden voor de boekenkast

Verreweg de mooiste, spannendste, verrassendste boekenreeks die in Nederland verschijnt is natuurlijk de serie *Privé-domein* van uitgeverij De Arbeiderspers. Een van de delen, het is van de hand van **Hans van Straten**, draagt de titel *De Omgevallen Boekenkast* en dat is meteen een bruikbare karakteristiek voor de hele reeks. Aan romans, verhalen of gedichten doen ze niet bij Privé-domein; dagboeken, brieven, notities, kortom de prullenmand van de schrijver, daar gaat het ze om. *Herinneringen* van **Dostojewski**, het *Literair Dagboek* van **Paul Léautaud**, de brieven van **Flaubert**, aantekeningen voor een nooit voltooide roman van **Pessao**, verspreid werk van **Adriaan Morriën**, de autobiografie van **Paustovski**, dierbare boeken allemaal en sieraden voor de boekenkast bovendien. Inmiddels zijn er 169 Privé-domein delen verschenen en in januari, februari en maart komen daar drie titels bij. Van **Georges Perros** verschijnt *Plakboek*, een keuze uit de notities die Perros maakte voor het nooit voltooide Plakboek dat hem voor ogen stond. In februari volgt *Brieven* van **Theodor Fontane**, 440 pagina's die laten zien dat Fontane in zijn brieven vaak net zo goed schreef als in zijn meesterwerk *Effi Briest.* En in maart verschijnt *Autobiografie In Brieven*, waarin de componist **Giuseppe Verdi** zijn eigen leven in kaart brengt. Mooi, spannend en verrassend, ik zei het al.

(Privé-domein is een uitgave van De Arbeiderspers. De prijs van de delen ligt over het algemeen rond de f 50,–.)

GUUS LUIJTERS

Reizen

De mooiste stranden in januari

Je kijkt naar de tropen en subtropen. Je prikt op de kaart op eilandjes, landtongen en zoet klinkende namen. Je stapt een willekeurig reisbureau binnen en vraagt naar de vele brochures met droombestemmingen. Keuze zat. De Cariben, de Stille Zuidzee, Thailand, Afrika. Gelukkig zijn er overal nog stille, ongerepte stranden, en stranden met alles d'r op en d'r an en gegarandeerde zwoele nachten.

De Cariben

Cuba, Jamaica, onze ABC-eilanden, Martinique en sinds kort de Dominikaanse Republiek hebben als strandbestemmingen al lang een reputatie opgebouwd of herbevestigd. Er zijn nog een paar ongepolijste juweeltjes. Ten onrechte verstopte of ten onrechte vergeten speldeknopjes in de azuren zee. Neem Antigua. Of Anguilla, op een uurtje vliegen van St. Maarten, met zowel luxe-oases als eenvoudige Robinsonachtige *hide-aways.* Of de brede en eenzame stranden van St. Vincent. Van hieruit per zeilboot, vracht- of postboot naar The Grenadines, naar Bequia bijvoorbeeld, of Palm Island. Of Grenada, dat kruideneiland dat ooit de internationale pers haalde toen de Yanks er zonodig een invasie moesten plegen. Tenslotte Carriacou, ook een Grenadine-eiland. Een paspoort is voldoende. Dollars – niet overal tegen de beste koers gewisseld – zijn de beste valuta.

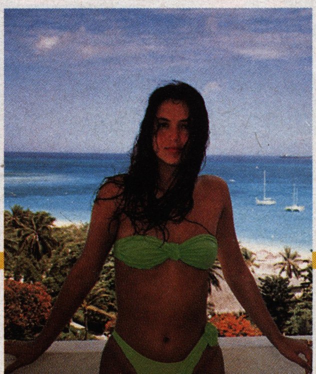

Thailand

Echt eenzame stranden tref je in het zuiden van Thailand niet meer zoveel aan. Sommige Zuidthaise bestemmingen zijn echt stampvol, met alle konsekwenties vandien: vervuiling, kriminaliteit, drugscene. En bars bars bars en girls girls girls en go go go. Daar is ook een keur aan accommodaties, van heel erg luxe tot het eenvoudige strohutje aan het strand. Wie daar blijft, heeft alle genietingen bij de hand. Maar ze zijn er nog, die bijna-paradijselijke eilandjes. De Similan-eilanden – één van de meest attractieve duikplekjes op aarde. Het onbewoonde Phi-Phi Le met zijn machtige klippen en grotten. Ko Chang National Park, Phang Nga, Ko Ping Gan, Ko Phanak. Wie geen andere behoeften heeft dan in het zand liggen en bbb en ggg, moet op Phuket blijven. Dat eiland heeft zich in een decennium tijd ontwikkeld tot één van de belangrijkste Thaise vakantiebestemmingen. Er gaan vanuit Bangkok bussen (14 uur onderweg, pont inbegrepen), en twee keer per dag vliegtuigen. Sinds kort is Phuket Airport zelfs een internationale luchthaven. Informatie: Tourism Authority of Thailand, Rijksstraatweg 426, 2243 CH Wassenaar, 01751-19245.

Goa

Ooit was de vroegere Portugese kolonie een hippie-paradijs. Met wat daar zo bijhoorde: naakt dansen in het maanlicht

en *blowen*. De psychedelische tijden uit de jaren zestig zijn voorbij, al is er genoeg blijven hangen, tot en met de *banana-pancakes* en *apple-pies* toe. En nog steeds geldt Goa als India's mooiste strandbestemming. Waar een nostalgische 'Portugese' sfeer hangt en meer vrijheden heersen dan elders in het subcontinent (alcohol!). India heeft het belang van Goa voor de toeristenindustrie al lang onderkend, en de nodige infrastructuur aangebracht, inclusief luxe-hotels. 's Winters kan het er dan ook zeer druk zijn. Maar er zijn nog zovele fijne zandstranden dat Goa nog altijd een fantastische bestemming is. Goa ligt op 600 km ten zuiden van Bombay. Er zijn rechtstreekse luchtverbindingen.
Informatie: Indian Tourist Office, Rokin 9-15, 1012 KK Amsterdam, 020-208991.

Madagascar

Tegenover de noordwestkust van Madagascar ligt een van oorsprong vulkanisch eilandje. Nosy Bé. Met „pacifische" stranden omzoomd door palmbomen. Het oerwoud heeft op vele plaatsen moeten wijken voor suikerriet-, koffie-, peper-, vanille- en ylang ylang-plantages. Ylang Ylang? Gekke bomen met knoestige neerbuigende takken. De bloesem ervan wordt in menig Frans parfum verwerkt. Een prachtig eiland, met enkele luxe bungalow-onderkomens aan het strand die nooit vol zijn (de mooiste in Ambatoloaka). Een verblijf op dat satellieteilandje is mooi te kombineren met een rondreis over het moedereiland – een van de interessantste en mooiste eilanden ter wereld. Air France en Air Madagascar onderhouden directe verbindingen tussen Parijs en Antananarivo. Visumplicht. Visum aan te vragen bij Consulaat van Madagascar, Heemraadssingel 97, 3022 CR Rotterdam, 010-4255212.

HERBERT PAULZEN

Auto

Een nieuw nummer

Dit jaar krijgen we in Nederland te maken met een nieuwe combinatie van cijfers en letters voor kentekens. We moeten straks met vier letters en twee cijfers door het leven, en hopen maar dat die vier geen aanleiding geven tot gênante associaties. DB-BB-01 schijnt het eerste nummer te worden. In Duitsland, Zweden en vooral Engeland biedt de overheid, al dan niet oogluikend, de mogelijkheid om een 'mooi' nummer te regelen. Let maar eens op als je een Duitse *Porsche 911* ziet; dat getal komt vaak terug in het kenteken. Uiteraard is de stad of regio (de eerste letters) daar niet te beïnvloeden. In Zweden gaat het al wat moeilijker gezien de beperkte toepassingen. Toch zag ik al eens een JS1 kenteken op een peperdure *Audi* en dat is dus geen toeval. In Groot-Brittannië heerst veel meer vrijheid op dit gebied. De oudere nummers, vaak in aantrekkelijke combinaties, zijn daar met de bijbehorende auto te koop voor honderden of duizenden ponden, waarbij de mooiste combinaties (drie letters met een rond getal erachter) het meeste opbrengen. **James Bond** rijdt daar dus met JB 007 rond en geen mens die er raar van opkijkt. Omdat de kentekens niet vrij opvraagbaar zijn, blijft het een sport om de voor jou beste combinatie op de kop te tikken, al zijn er ook makelaars die in 'mooie nummers' handelen. De enige die dat niet nodig heeft is de heersende vorstin van het Verenigd Koninkrijk, want zij is bij de wet vrijgesteld van het gebruik van nummerborden. Het land dat ons Coca-cola, McDonalds en Playboy bracht, heeft dit probleem – uiteraard – veel effectiever opgelost. Wie er wat extra geld voor over heeft, mag daar zijn eigen nummerbord samenstellen. En voor de welgestelde automobilist is het daar juist een sport om de leukste, meest pikante of juist voor de hand liggende combinatie te bedenken. Dat zegt dan iets over het soort auto, de bestuurder of beide. Zo zag ik al 40GRAND ('slang' voor 40 mille) op een Porsche; MY1STMG ('mijn eerste MG') en HTNMBR (Hot number, ofwel een heet nummer). Het laatste voorbeeld geeft aan dat klinkers vaak worden weggelaten, om meer vrijheid van woordkeus te hebben. Maar ook cijfers worden gebruikt voor dit auto-steno. Bijvoorbeeld: 10ENE1 (tennianyone? Wie wil er tennis spelen?). Zo koos een uroloog PSSLKR, of volauit PISS LOOKER. Het zal je dokter maar wezen.

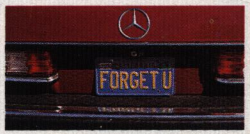

RIC VAN KEMPEN

Dingetjes

VERPAKKING VOOR VERPAKKING

In drie met wilde beestenvellen bedrukte doosjes waarin de verstandige stapper zijn regenkleding van het merk 'Durex' kan vervoeren. f 13,75 per stuk (excl. portokosten), te bestellen via faxnr.: 020- 42.63.14 of postbus no 90052- 1065 BD A'dam.

BATTERIJLOZE FLITSLAMP

Het aantal dode joggers neemt in deze dagen hand over hand toe. Om deze situatie een halt toe te roepen is er het draagbare, of liever gezegd: meejoggende looplichtje. Het opladen geschiedt in de zon of onder een felle lamp en daar gaan ze: man en licht... De Kijkshop f 19,95

NIETLOZE NIETER

Maximaal vijf vellen kunnen door deze high-tech nieter samengesmeed worden. Een lust voor het bureau in zachtgrijs design. De krammen mogen er uit. En geen littekentje te zien op het papier! Barclay-direct f 20,–. tel. 020-914401

FOTOGRAFIE: STUDIO DORREN

Nicole houdt ervan om op te vallen. Bijvoorbeeld door zich met buitenissige kleding in het uitgaansleven van haar woonplaats Arnhem te storten. Maar als Nicole zich van haar kleding ontdoet, gebeurt er iets veel opvallenders. Iets magisch bijna...

ARNHEMS MEISJE

Anders zijn en niet meegaan met de grote massa vormt Nicole's levensmotto. Een motto dat de 20-jarige Arnhemse consequent doorvoert. Zelfs als het op mannen aankomt. „Jongens zullen wel op een heel originele of bijzondere manier contact met me moeten zoeken, wil ik echt op hun avances ingaan," vertelt Nicole. „Ik hou de touwtjes liever een beetje in handen door de jongens op wie ik val zelf te verleiden. Ik hou van flirten en uitdagen. Maar het moet er niet te dik bovenop liggen, ik doe het graag op een subtiele

FOTOGRAFIE: HANS TOONEN & HANS WIENTJES

„Ik ben niet zo gemakkelijk te versieren. Ik vind het leuker om de jongens op wie ik val zelf te versieren. Een beetje spelen en flirten, ja, daar hou ik wel van."

„Een jongen kan mijn hart stelen door heel origineel of grappig uit de hoek te komen. Hij hoeft ook niet per se mooi of stoer te zijn."

manier. Bijvoorbeeld door zo te gaan zitten dat ik zeker weet dat hij kan zien dat ik lingerie draag. Dat vind ik wel opwindend, ja..."
Nicole omschrijft zichzelf als een vrolijke wildebras, die niets vreemds en geks uit de weg gaat. Begrijpelijk dus dat ze ook regelmatig deel uitmaakt van het Arnhemse uitgaansleven, waarin ze door haar opvallende uiterlijk inmiddels een bekende verschijning is. „Maar ook daarin wijk ik, denk ik, nogal af van mijn meeste leeftijdgenoten," licht ze toe. „De ene avond zit ik in een hardrock-café, en een avond daarna kun je me urenlang, niet overdreven, op house-music zien dansen in een discotheek. Ik hou van house. Die muziek is echt heel opzwepend en perfect om lekker zwoel op te bewegen."
Jongens vormen een belangrijk onderdeel van Nicole's leven. Ze voelt zich het meeste aangesproken door het type

„Mijn opvatting over de ideale relatie is nogal traditioneel. Ik ben heel monogaam. Als ik eenmaal iets moois met een jongen heb, doe ik alles voor hem. Natuurlijk verwacht ik dat ook van hem."

„Mijn grootste hobby is helemaal loos gaan op swingende muziek: dansen, aerobic, gewoon lekker met mijn lichaam bezig zijn, dat vind ik heerlijk, ja."

Billy Idol, hoewel niet elke dubbelganger van deze popmuzikant onvoorwaardelijk op Nicole's interesse hoeft te rekenen. „Nee, Billy Idol vind ik okay. En die is – hoewel ik hem nooit heb ontmoet – ook wel in orde, denk ik. Volgens mij is hij namelijk heel sympathiek, heeft hij humor én is het niet een jongen die te veel beslag op je legt. Humor vind ik inderdaad niet onbelangrijk. Maar vooral dat andere aspect vind ik belangrijk in een relatie. Ik wil me wel vrij blijven voelen om dingen te doen die ik zelf leuk vind. Zoals reizen. Het is nog steeds een droom van me om ooit eens naar Mexico te kunnen gaan. Maar ach, ik wil nog zoveel dingen doen dat ik niet denk dat het verstandig is om me nu al te veel vast te pinnen op een vaste relatie. Bovendien denk ik niet dat er een jongen te vinden is die het met me zou aandurven op de manier waarop ik dat zie."

Felix Kemp
Beroep: Sportleraar
Favoriete muziek: U2
Film: The Deerhunter
Boek: Ik Jan Cremer
Sport: IJshockey
Eau de toilette/deodorant:
Vogue pour Homme
BEN JIJ MAN GENOEG VOOR VOGUE?
VOGUE
POUR HOMME
№ 1
EAU DE TOILETTE
DEODORANT

PLAYBOY INTERVIEW: FRITS BOLKESTEIN

Een opzienbarend en pittig gesprek met de fractievoorzitter van de VVD over macht, vrouwen, de VVD, de toekomst van Nederland, intellectualisme, politiek, liefde en natuurlijk de persoon Bolkestein.

Toen Mr. drs. Frits Bolkestein in 1978 op 45-jarige leeftijd voor het eerst in de bankjes van de Tweede Kamer zitting nam, riep zijn plotselinge verschijning in politiek Den Haag argwanende reacties op. Wat was dat voor een man, die een riante baan en bloeiende carrière bij de Shell opgaf voor een onzekere politieke toekomst bij de VVD? Die na zestien jaar in het buitenland te hebben doorgebracht, zich nu ineens geroepen voelde om eens even flink de bakens te verzetten in zijn vaderland? Die niet onder stoelen of banken stak dat hij zich dood ergerde aan het 'heersende eenzijdige opinieklimaat' in politiek Nederland, en dat hij wist wat er te koop was in de wereld? 'Een mega-ego,' schreef de pers 'intelligent, maar arrogant en ambitieus.'

Een politicus die niet gevormd is door partijbureaus en studiecentra maar door de harde werkelijkheid van het internationale zakenleven, is uitzonderlijk op het Binnenhof. Maar Frits Bolkestein (nu 57, vader van drie volwassen kinderen) onderscheidt zich op meer terreinen van zijn gemiddelde collega. Hij deed niet één studie, maar drie: een kandidaatsstudie wis- en natuurkunde werd gevolgd door voltooide studies in de wijsbegeerte en rechten. Hij woont niet in 'saai' Den Haag, maar in zijn geboorteplaats Amsterdam. Hij is getrouwd met een actrice, Femke Boersma, en geniet ook anderszins met volle teugen van alles wat de cultuur te bieden heeft: theater, beeldende kunst, muziek, literatuur. Hij is zeer belezen en schrijft essays over vele onderwerpen. Maar vooral: hij heeft over bijna alles een duidelijke mening en schroomt niet zijn opvattingen in heldere, klare taal – 'in rond Nederlands', zoals hij dat zelf noemt – uiteen te zetten. Zelfbewust en overtuigd van zijn gelijk.

Na ruim 12 jaar wordt er wat anders tegen Frits Bolkestein aangekeken dan bij zijn entree in de politiek. Het was dan ook geen verrassing dat hij in het voorjaar van 1990 werd verkozen tot fractievoorzitter van de VVD. Op hem rust nu de zware taak het door intern geruzie en gekonkel gehavende image van de VVD op te poetsen, weglopende kiezers terug te winnen en leiding te geven aan de oppositie. Playboy vroeg zich af welke persoon er schuil ging achter de zelfverzekerde, deftig pratende en beheerste politicus en stuurde verslaggeefster **Hanneke Savenije** *op hem af. Haar verslag: „Bolkestein heeft de naam zeer gereserveerd te zijn. Het is inderdaad niet gemakkelijk meer aan de weet te komen over zijn privé-leven: alles wat hij zelf niet ter zake acht, schermt hij zorgvuldig af. Ook werden sommige politieke onderwerpen, met het oog op de naderende verkiezingen van de Provinciale Staten in maart, min of meer taboe verklaard. Was het niet door hem zelf, dan wel, op afstand, door de VVD-voorlichter. Maar in zijn in Louis Seize-stijl ingerichte bovenwoning in de Amsterdamse Concertgebouwbuurt was Bolkestein weinig terughoudend. Formeel, dat wel, maar ook enthousiast, aardig en geen seconde aarzelend over zijn antwoorden. In de periode dat de gesprekken plaatsvonden, werd ondertussen bewezen dat een paar weken in de politiek een hele lange tijd is. Achtereenvolgens brak de Golfcrisis uit, ging Bolkestein een succesvolle krachtmeting aan met Lubbers tijdens de politieke rel rond ex-minister Braks, en barstte er een onweer van kritiek los boven het hoofd van de nieuwe fractievoorzitter over zijn optreden bij de Algemene Beschouwingen. Dat laatste leek hem overigens nauwelijks te deren. Het tastte – in ieder geval in mijn bijzijn – geen moment zijn bijzonder goede humeur aan."*

PLAYBOY: Meneer Bolkestein, zijn er dingen in het leven die u echt kwaad kunnen maken?

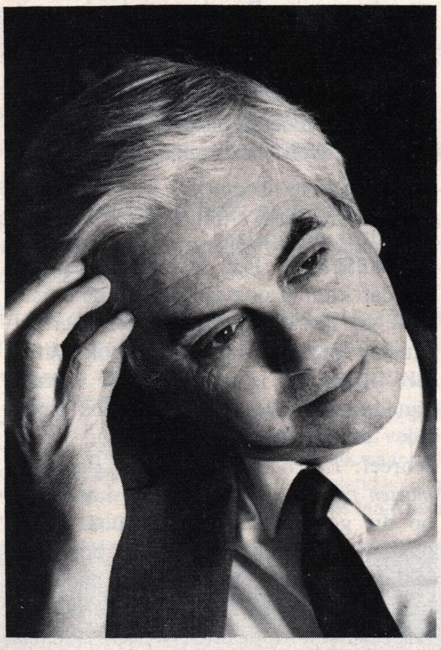

„Ik heb vriendschappen met vrouwen, maar vooral met mannen. Dat is ook gemakkelijker. Bij vrouwen komt er altijd een extra element bij, dat de verhouding vertroebelt. Maar dat maakt het soms ook leuker."

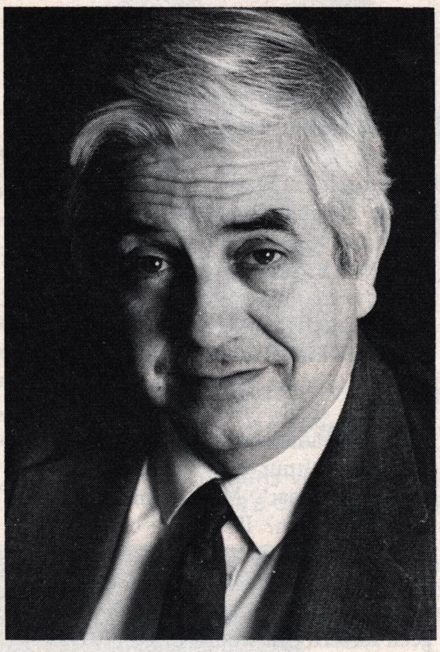

„Er wordt gezegd dat Nederland een nieuwe truttigheid tegemoet gaat. Dat moeten we niet doen. Ik vind het onzin om bij Playboy bedenkingen te hebben. Die blote dames... een plezier om naar te kijken."

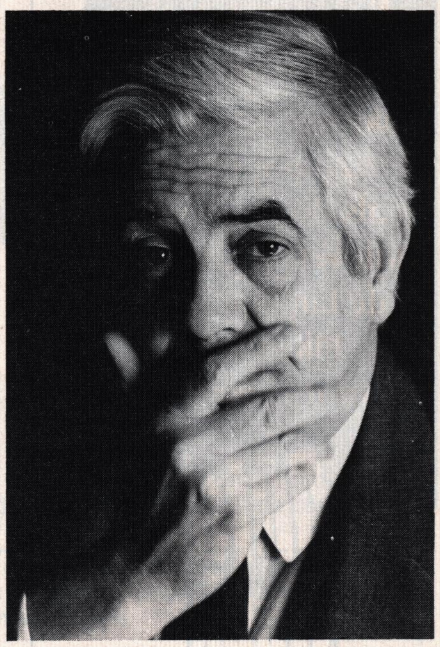

FOTO'S THEO NOORT

„Iemand als Den Uyl is altijd versleten voor een groot intellectueel. Ik heb dat nooit zo kunnen merken. Die toespraak van hem in Paradiso, uren heeft het geduurd. Ik heb hem gelezen, en daar staat niets in."

VOOR 'T
HELE GEZIN
STAAT ER
ALLERLEI
LEUKS IN

Auto Week

VOORAL DIE
VERGELIJKENDE
TESTS
GEVEN
VEEL
INFORMATIE

Het meest
aktuele autoblad.
Zo populair
als de auto zelf.
Ook verkrijgbaar bij
de tankstations.
Elke week
voor maar 1.95

Auto Week

BOLKESTEIN: Ja, brommers die met open knalpotten langs je heen komen knetteren, daar kan ik me echt kwaad over maken. De brommerterreur! Daar kan ik echt buitengewoon boos over worden. Pure agressie is dat.

PLAYBOY: En in de politiek? Roept daar wel eens iets echt uw woede op?

BOLKESTEIN: In de politiek word ik niet boos. Kijk, ik heb tien jaar in de tropen gewoond en dan word je niet boos meer. Als je in die ontwikkelingslanden gaat wonen, ontdek je dat allerlei dingen niet werken. En als je je dan boos blijft maken, moet je snel weggaan, anders krijg je maar medische problemen en zo.

PLAYBOY: Volgens mij kan minister-president *Lubbers* u ook zeer boos maken. Heeft u een erge hekel aan Lubbers?

BOLKESTEIN: Hoezo? Waarom denkt u dat?

PLAYBOY: Omdat u de laatste tijd nogal wat hevige, persoonlijk getinte aanvaringen had met Lubbers, zoals in de debatten over het wegsturen van *Braks* en tijdens de *Algemene Beschouwingen.*

BOLKESTEIN: Nou, kijk eens, ik heb toen bij Braks gewezen op iets dat ik meende te zien in het optreden van de minister-president, namelijk dat macht mensen tenslotte blind maakt voor de werkelijkheid. Dat is een niet onbekend verschijnsel in de politiek. In het leven überhaupt. Je ziet het bijvoorbeeld ook in ondernemingen. Het verschijnsel dat mensen die lang aan de macht zijn, waar dan ook, niet meer met gewone ogen naar zichzelf kunnen kijken, het contact met de werkelijkheid verliezen.

PLAYBOY: Dat werd dus 'een partijtje vrij worstelen', schreef de Volkskrant.

BOLKESTEIN: Het was niet nieuw. Ik had ook al eerder, op het VVD-congres, gezegd dat Lubbers probeerde de PvdA-fractie te intimideren. Dat vindt de premier misschien een vervelend woord, maar we moeten niet doen alsof suiker niet in onze monden kan smelten.

PLAYBOY: Hoe bedoelt u?

BOLKESTEIN: Hoe moet ik dat nou uitdrukken zonder mijn eigen land te kort te doen. Kijk, Nederland is wel een zwakstroommaatschappij genoemd. Er is hier een cultuur van 'we moeten aardig zijn voor elkaar'. Maar je moet dat toch kunnen zeggen? Ik ben er ook voor om aardig te zijn voor elkaar, maar daarnaast wil ik duidelijk kunnen zeggen waar het op neerkomt. Ik heb verder geen onvertogen woord uitgesproken.

PLAYBOY: Maar u haalt zich met die duidelijkheid wel de woede van Lubbers op de hals.

BOLKESTEIN: Ja, nou ja, goed, dat zie ik dan wel weer. Hij is ook kwaad geweest op *Joris Voorhoeve* en op anderen. Ik ben daar niet bang voor, ik ga er niet voor aan de kant. Kijk eens, als je je laat intimideren, om datzelfde woord nog maar eens te gebruiken, dan kun je wel ophouden. Ik heb een rotsvast vertrouwen in het gezonde verstand van de gemiddelde Nederlander en die komt af op duidelijkheid, en niet op wollige zeurverhalen. Bovendien, ik kan u vertellen dat ik zeer veel adhesiebetuigingen heb gekregen vanuit mijn partij, daar voel ik me volstrekt door gesteund. En Lubbers heeft mij de week volgend op dat debat over Braks op mijn wenken bediend door de verschijnselen waar ik op wees te illustreren. Beter had ik me niet kunnen wensen.

PLAYBOY: U doelt op die poging de weggestuurde ex-staatssecretaris *Van der Linden* wederom tot staatssecretaris te bombarderen?

BOLKESTEIN: Ja, en ook die toestand met de F-16's die naar Turkije zouden gaan. Iedere minister kan natuurlijk een fout maken, maar ik zie hier de hoogmoed van de macht.

PLAYBOY: Heeft het hele CDA daar niet een beetje last van?

BOLKESTEIN: Het is het probleem van elke partij die lang aan de macht is.

PLAYBOY: Het waren natuurlijk wel kwesties waar u zich als de nieuwe oppositieleider mooi mee kon profileren, waar u goed mee kon scoren. Maar tijdens de Algemene Beschouwingen leek Lubbers revanche te nemen en kreeg u een golf van kritiek over u heen.

BOLKESTEIN: Je kunt je afvragen waarom dat zo is. Dat is een intrigerende vraag. Want wat ging er nou precies mis? Het ging om heel kleine dingen, één of twee interrupties die ik misschien anders had moeten plaatsen bijvoorbeeld. Maar dat wordt dan opgepikt en uitvergroot.

PLAYBOY: Men vond u niet goed voorbereid, te nonchalant.

BOLKESTEIN: Tja. Ik meen van niet. En dat kunt u ook nalezen in de verslagen. In dit televisietijdperk is het natuurlijk buitengewoon belangrijk wat je ziet, maar dat is niet altijd de essentie van de zaak. De kritiek had ook eigenlijk niets inhoudelijks. Een krant schreef: *Het had de week van Bolkestein moeten worden.* Waarom? Hoe komt men op die gedachte? Het is natuurlijk ook onzin om te denken dat je als oppositieleider tegenover een massale meerderheid kunt scoren. Het getal telt. De moties van de oppositie werden allemaal weggevaagd. Allemaal, hup, weg, zonder enig probleem.

PLAYBOY: De verwachtingen waren natuurlijk hooggespannen. Uw eerste grote optreden. De opvolger van *Wiegel* pre-

senteerde zich.

BOLKESTEIN: Als u denkt dat ik een tweede Wiegel wil worden, vergist u zich. Dat kan ook helemaal niet, wij zijn heel verschillend. Geen haar op mijn hoofd die eraan denkt Wiegel als voorbeeld te nemen, behalve in het winnen van zetels. Tenslotte heeft hij twee keer zes zetels gewonnen en daar zou ik hem graag in evenaren.

PLAYBOY: Na afloop van de Kamerdebatten zei u zoiets als: *ik weet later op de trap precies wat ik had moeten zeggen.*

BOLKESTEIN: Ha, ha, *l'homme d'escalier*, schreef het ANP. Dat is onjuist. Het is namelijk *l'esprit d'escalier*. Dat heb ik ook gezegd. Zo zit ik ook nog vastgekoppeld aan een verkeerde Franse uitdrukking! Ach, al die dingen zijn ook allemaal niet zo ernstig, niet zo belangrijk. Het heeft weinig zin daarover na te kaarten.

PLAYBOY: U raakt daar niet van in de war?

BOLKESTEIN: We zijn niet van marsepein, ik kan tegen een stootje. Als je dit soort zaken uit de weg gaat, moet je niet in de politiek gaan. *Richard Nixon* zei: *„If you can't stand the heat, get out of the kitchen."*

PLAYBOY: U bent nu fractievoorzitter, u was staatssecretaris en minister, wordt het premierschap het volgende politieke doel?

BOLKESTEIN: Op zichzelf is dat natuurlijk buitengewoon theoretisch, want mijn partij zal in de nabije toekomst toch geen premiers leveren. Maar ik vind dat het ministerschap duidelijke nadelen heeft ten opzichte van het kamerlidmaatschap. Weliswaar heb je een veel hogere status als minister, een auto met chauffeur en dat soort zaken die ik niet zo belangrijk vind, maar je hebt ook weinig vrijheid, je moet veel formele dingen doen en je bent beperkt tot één terrein. Als kamerlid heb je een ongemakkelijk bestaan, je bent een kleine zelfstandige, je moet alles zelf doen, maar je hebt veel vrijheid en dat is veel waard.

PLAYBOY: Maar je hebt minder macht als kamerlid.

BOLKESTEIN: Ach, er is in Nederland bijna geen macht meer. Ja, ik heb het wel over de macht van Lubbers gehad, maar dat is natuurlijk allemaal relatief. Als je kijkt naar andere landen, zie je dat de macht hier zeer versplinterd is. Dus, die macht, daar kun je je enorm op verkijken. Bovendien: waarom zou persoonlijke macht mij interesseren?

PLAYBOY: Om uw doel te bereiken natuurlijk, om uw ideeën te verwezenlijken. Die macht, dat ambieert toch elke politicus?

BOLKESTEIN: Zeker, je zit in de politiek om macht te zoeken en te verwerven, om die uit te oefenen in overeenstemming met je politieke idealen. Daarom streef je naar electorale winst. Maar op zichzelf ben ik erg gehecht aan mijn vrijheid, ik ben niet voor niks liberaal, en het leven als kamerlid is absoluut leuker.

PLAYBOY: Maar de functie van fractievoorzitter wilde u...

BOLKESTEIN: Daar ben ik voor gekozen. Ik heb het nooit gezocht.

PLAYBOY: U had die ambitie niet? Dat kan ik toch moeilijk geloven, meneer Bolkestein.

BOLKESTEIN: Nee, ik heb niet gezocht. Kijk, ik heb ook de kans gehad in 1986, toen fractievoorzitter *Ed Nijpels* in het kabinet zou verdwijnen en er een opvolger voor hem moest komen. Ik was toen staatssecretaris van Economische Zaken en een aantal mensen zijn bij mij gekomen en hebben gezegd: *„Frits, zou jij fractievoorzitter willen worden?"* Ik heb daar toen *nee* op gezegd.

PLAYBOY: Ik dacht dat u zichzelf juist naar voren schoof als kandidaat, maar dat het baantje aan uw neus voorbijging.

BOLKESTEIN: Nee hoor, en dat kunt u uit de feiten aflezen. Ik had in die tijd geen enkele ambitie, mijn eerste vrouw was net, in 1984, overleden. En bovendien voelde ik me niet erg aangetrokken tot het fractievoorzitterschap, omdat dat een concentratie vergt op dat wat onmiddellijk gaande is. Als gewoon kamerlid kon ik me op vraagstukken van een wat breder verband concentreren.

PLAYBOY: Maar u was toch de man die de revolte tegen Nijpels begon, met een vlammend betoog over de intellectuele armoede van de VVD onder Nijpels?

BOLKESTEIN: Er waren verkiezingen geweest op 21 mei 1986, er was een nieuwe fractie bijeen en toen heb ik gesproken over het leiderschap van Nijpels.

PLAYBOY: Maar in de publieke opinie was men het er toch over eens dat u op die functie zat te azen. En dat we hier dus te maken hadden met een typisch geval van de revolutie die zijn eigen kinderen opvreet.

BOLKESTEIN: Als ik werkelijk fractievoorzitter had willen worden toen, had ik toch beter mijn mond kunnen houden? Als ik me gewoon rustig had gehouden, was die bal waarschijnlijk vanzelf wel naar me toe gerold.

PLAYBOY: Maar hoe komt dat beeld dan in de wereld dat u zo ambitieus achter dat baantje aanzat?

BOLKESTEIN: De publieke opinie zoekt graag een persoonlijk belang achter een dergelijke daad als het uiten van kritiek op Nijpels. En wat ligt dan meer voor de hand dan te zeggen: *Ja, dat deed hij omdat hij zelf dat baantje wou.* Dat was dus niet het geval.

PLAYBOY: Maar het is toch niet zo vreemd dat de media...

BOLKESTEIN: Nee, maar dan zeg ik: *Zoals de waard is, zo kent hij zijn gasten.*

PLAYBOY: Toch heb ik de indruk dat achter uw bescheidenheid een brandende ambitie schuil gaat.

BOLKESTEIN: Maar u kunt dat dan uit mijn carrière aflezen? Ed Nijpels werd na 5 jaar kamerlidmaatschap fractievoorzitter, Joris Voorhoeve na 4 jaar, ik na 12 jaar.

PLAYBOY: Dat kan ook betekenen dat het u gewoon niet eerder is gelukt.

BOLKESTEIN: Maar waarop baseert u dat idee dan?

PLAYBOY: U zei eens, nadat u de Shell had verlaten om in de politiek te gaan, dat u te veel had opgegeven om genoegen te nemen met tweederangswerk.

BOLKESTEIN: Dat sloeg op de kwaliteit van mijn werk, niet op mijn functie.

PLAYBOY: Een ander argument dat vaak aangevoerd wordt, is het feit dat u zich als staatssecretaris voor buitenlandse handel...

BOLKESTEIN: Dat heb ik helemaal niet gedaan! Ik weet waar u naar toe gaat. Dat heeft de minister-president verzonnen!

PLAYBOY: Om u in het buitenland de titel *minister* te laten gebruiken?

BOLKESTEIN: Ja. Dat kwam als een volstrekt nieuw feit op mijn bureau neerdwarrelen, dat interesseerde mij helemaal niet. Het is echt onzin dat ik daar om gevraagd zou hebben. Als je iets wilt geloven, vind je altijd wel een argument. Ze zullen nu ook wel zeggen: *Die Bolkestein gaat zo ver dat hij zelfs een interview in Playboy..., die is zo ambitieus!*

PLAYBOY: Er wordt ook gesuggereerd dat uw veelvuldige culturele activiteiten, zoals het schrijven van toneelkritieken in de Haagse Post, allemaal uit *drang om erbij te horen* voortkomen. Een poging u en uw partij identiteit te verschaffen.

BOLKESTEIN: Ja maar, zou het dan beter zijn geweest als ik die kritieken niet geschreven had toen de Haagse Post mij vroeg? Zou het beter zijn geweest als ik het verzoek om juryvoorzitter te worden van de AKO-literatuurprijs had afgewezen? Wat is dat nou voor onzin? Dat zijn toch allemaal onzinredeneringen.

PLAYBOY: Kwetst dat u, zulke verdachtmakingen?

BOLKESTEIN: Niet in het minst. Tegen een indruk kan ik toch niets aanvoeren.

PLAYBOY: Nu u de VVD leidt, zou uw image u toch een zorg moeten zijn.

BOLKESTEIN: Mijn image! God, heb ik een image?

PLAYBOY: Dat lijkt me wel. Als ik bijvoorbeeld in de krant lees dat u een debat voert *met de dictie van het studentencorps en het ponteneur van de gevorderde*

zakenman, dan is er toch sprake van een zekere beeldvorming.
BOLKESTEIN: Nou, ik weet het niet, ik zal, net als iedereen, best nadelen hebben.
PLAYBOY: Bent u niet bang dat u met die wat 'deftige' uitstraling van u een bepaalde groep kiezers afstoot? Een groep kiezers die u zien als iemand uit een andere wereld?
BOLKESTEIN: Ik probeer zo duidelijk mogelijk te zijn en ook de *gewone man*, zal ik maar zeggen, aan te spreken.
PLAYBOY: Maar kunt u dat ook?
BOLKESTEIN: Dat denk ik zeker, ja. Ik denk dat het een verkeerde gedachte is dat de 'gewone man' alleen maar wil stemmen op de 'gewone man'. Hij wil stemmen op iemand waarin hij vertrouwen heeft.
PLAYBOY: Men beschouwt u als een conservatieve liberaal, dat is ook onderdeel van uw image.
BOLKESTEIN: Dat ben ik zeker niet! Een conservatief wil niets veranderen en dat is bij mij absoluut niet het geval. Ik ben helemaal niet tevreden met de gang van zaken in Nederland, zeker niet op economisch terrein. Ik ben zeer ontevreden over het mediabeleid, ik vind dat de kabel even vrij moet zijn als het papier. Op het gebied van de persoonlijke vrijheden, onderwijs, de Wet Gelijke Behandeling, euthanasie ben ik allesbehalve conservatief. Ik ben wél wat de Amerikanen een *fiscal conservative* noemen: ik vind dat het begrotingstekort terug moet. Ik vind het een ethisch onaanvaardbare zaak dat onze consumptie wordt afgewenteld op generaties en generaties van onze kinderen.
PLAYBOY: U wordt beschreven als een *koele hard-liner*.
BOLKESTEIN: Maar wat betekenen die woorden? Ik verzet mij tegen die benamingen, omdat zulke woorden een slechte klank hebben. Het is een etiket dat op mijn partij wordt geplakt. De VVD zei twintig jaar geleden min of meer hetzelfde als nu. Als je kijkt naar het CDA en de PvdA, dan zijn die veranderd, naar onze gedachten toegekomen. Niet omdat ze conservatiever geworden zijn, nee, ze hebben oog voor de werkelijkheid gekregen. Die viel niet meer te ontlopen. Niet meer in de economie en niet meer in de buitenlandse politiek. Heel Oost-Europa is in elkaar gedonderd.
PLAYBOY: Het Gelijk van Rechts.
BOLKESTEIN: Als nou één ideologie het bij het rechte eind heeft gehad, is het wel het liberalisme. Kijk maar wat er gebeurt overal.
PLAYBOY: Hoe kan het dan dat de VVD die opbloei van het liberalisme niet verzilvert? De laatste jaren steeds meer kiezers verloren heeft?
BOLKESTEIN: Een goede vraag... Ik moet enigszins tot mijn spijt erkennen dat Ruud Lubbers erin geslaagd is dat succes naar zich toe te trekken.
PLAYBOY: Het CDA heeft zich het gedachtengoed van de VVD toegeëigend?
BOLKESTEIN: Op een groot aantal punten, ja. Ook de PvdA. Dat hangt ten dele samen met dat wij, ja, hoe moet je dat noemen, leiderschapsproblemen hebben gehad. Het is nu mijn taak daar wat aan te doen.
PLAYBOY: Wat is er nu eigenlijk met de VVD aan de hand?
BOLKESTEIN: Die problemen waren niet structureel, niet inhoudelijk. Het heeft te maken met hoe de partij over het voetlicht werd gebracht. Een kwestie van presentatie en management.
PLAYBOY: De VVD heeft zich vooral laten zien als een ruzie-partij, een partij van koningsdrama's, stammenoorlogen en carrièrejagers.
BOLKESTEIN: Er zijn voorvallen geweest, ja. We hebben een roerige periode achter de rug. Maar op dit ogenblik is de partij zeer eensgezind en zeer rustig.

"La Cicciolina? Ha, ha! Die zou nog met Saddam Hussein het bed in gaan om de Golfcrisis op te lossen."

PLAYBOY: En dan die '*Playboy-affaire*' in 1986: VVD-er *Arnoud Cevaal* die zich met zijn medewerkster bloot in de Tweede Kamer liet fotograferen. Heeft dat ook meegewerkt aan de déconfiture van de partij?
BOLKESTEIN: Dat heeft zeker invloed gehad. Het was één van de incidenten in een hele reeks. Een heel vervelend incident.
PLAYBOY: Hoe kan het gedrag van één liberaal nou zo'n invloed hebben? Zo erg was het toch niet?
BOLKESTEIN: Als het alleen had gestaan, had men hoogstens gezegd: *Wat een rare toestand is dat, blote billen in de Tweede Kamer*. Maar het stond in een rij van incidenten. En u moet ook niet denken dat de grachtengordel van Amsterdam bepalend is voor heel Nederland. Hele volksstammen...
PLAYBOY: Misschien is zoiets voor confessionele kiezers shockerend, maar de gemiddelde VVD-kiezer zit daar toch niet mee?
BOLKESTEIN: Nou, ik denk dat de gemiddelde VVD-kiezer de Tweede Kamer en alles wat daarmee samenhangt toch beschouwt als iets belangrijks en er in zekere zin ook tegenop kijkt. Nou is het misschien wel goed dat het beeld meer overeenstemt met de werkelijkheid. Het is niet zo gek overspannen verwachtingen wat naar een normaal niveau te brengen, maar de gemiddelde Nederlander vindt toch dat politici zich op een bepaalde wijze moeten gedragen. Dat begrijp ik, daar ben ik het grotendeels ook mee eens. En hoewel we, zoals u weet, allemaal zondaren zijn: blote billen in de Tweede Kamer stemmen niet overeen met dat beeld.
PLAYBOY: Maar als de Playboy zo'n belangrijke slag aan uw partij heeft toegebracht, heeft u dan niet gedacht: daar ga ik geen interview aan geven!
BOLKESTEIN: Nee hoor, absoluut niet. Ik zal u zeggen... Ten eerste is mijn reputatie niet van het lichtzinnige soort, zal ik maar zeggen, dus ik kan een stootje velen. En ten tweede heb ik het voorgelegd aan de leden van onze Landelijke Propaganda Commissie en die waren bijna unaniem voor. Nee, ik heb niet geaarzeld. Bovendien, Playboy is – mag ik het zeggen? – zo'n braaf blad! Het staat zo ver af van de echt ondeugende dingen.
PLAYBOY: Mijn ervaring is dat de meeste politici als de dood zijn om met *sex* geassocieerd te worden.
BOLKESTEIN: Maar wat is er nou mis met sex? Het is natuurlijk open deuren intrappen, maar er wordt wel eens gezegd dat Nederland een nieuwe truttigheid tegemoet gaat en daar zit misschien wel wat in. Dat moeten we toch echt niet doen. Nou ja, ik vind het dus onzin om bij Playboy bedenkingen te hebben. Die blote dames die daar in staan... een plezier om naar te kijken. In het algemeen althans.
PLAYBOY: Een tijdje geleden, toen u nog toneelkritieken schreef, hield u in de Haagse Post een warm pleidooi voor de come-back van de *femme fatale*, die sinds de intrede van het beha-loze tijdperk, in 1968, uit ons artistiek bewustzijn zou zijn verdwenen.
BOLKESTEIN: Dat is waar. Kijk, het beha-loze tijdperk leidt tot het unisex-tijdperk en dat vind ik een verarming van de samenleving. De 'femme fatale' is natuurlijk een karikatuur, een uitvergroting van de vrouwelijkheid, maar die moet er ook zijn. Het is een aspect van de samenleving dat natuurlijk altijd heeft bestaan en bestaat: de macht die mooie vrouwen over mannen – en sommige an-

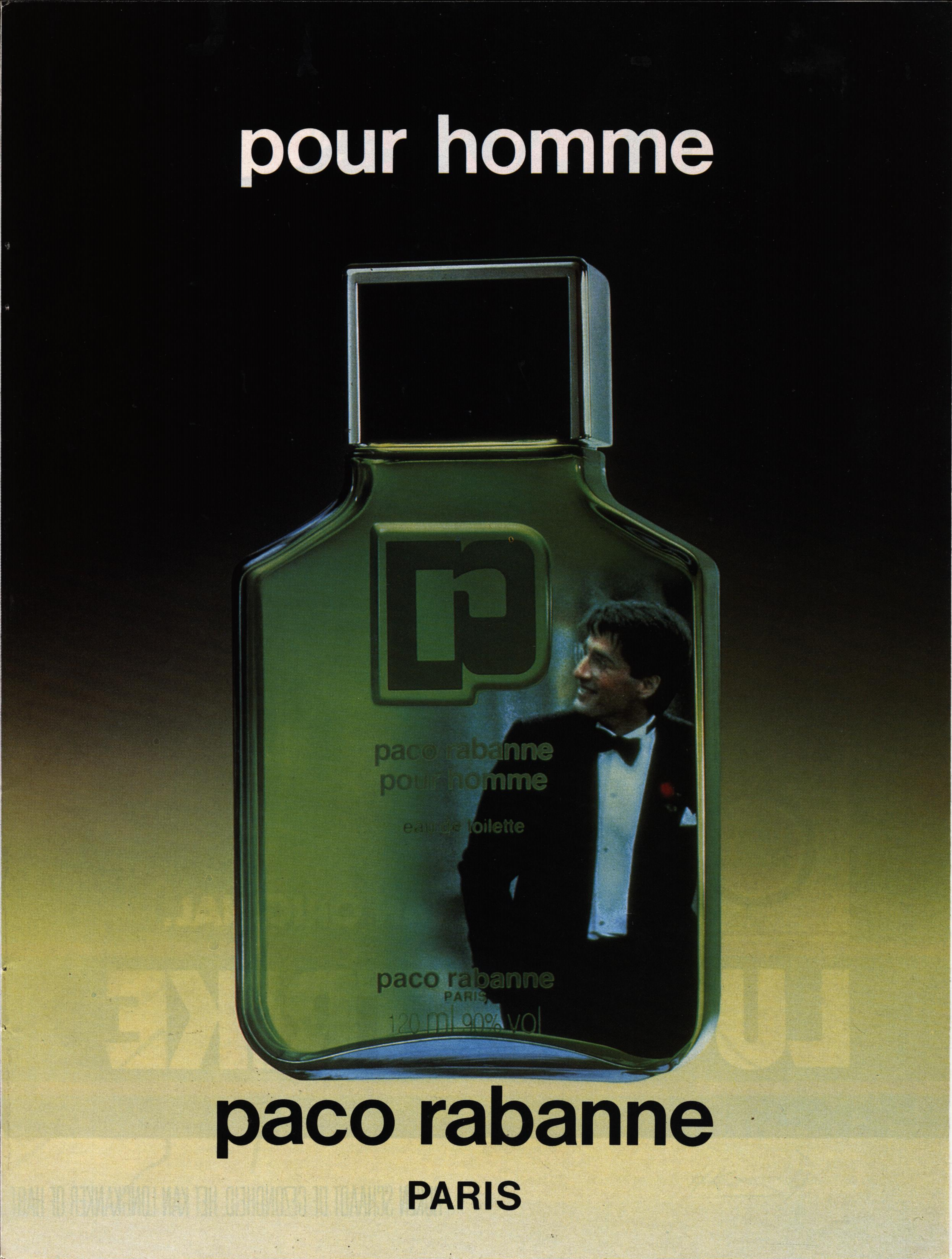
pour homme
paco rabanne
pour homme
eau de toilette
paco rabanne
PARIS
120 ml 90% vol
paco rabanne
PARIS

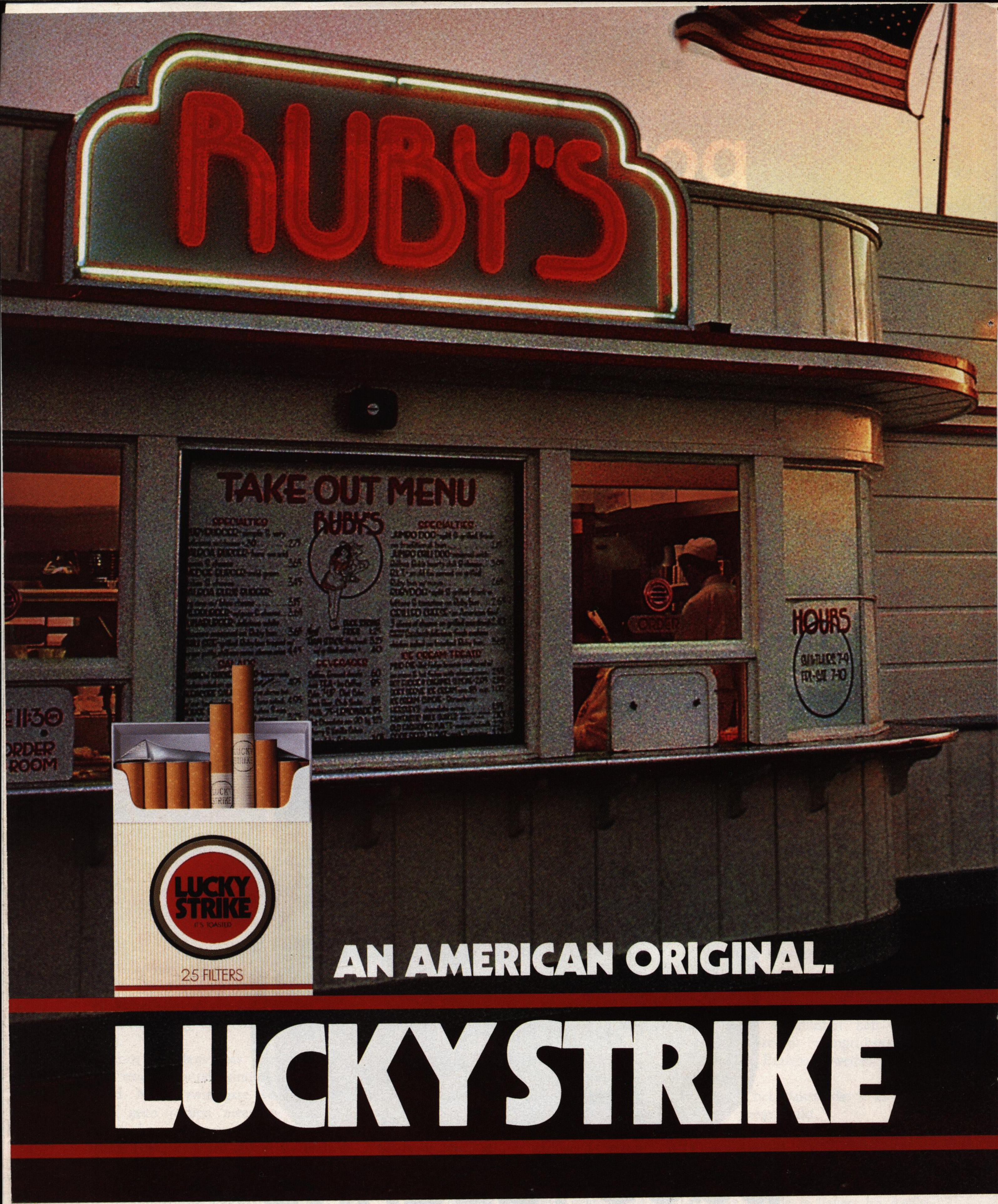

ROKEN SCHAADT DE GEZONDHEID. HET KAN LONGKANKER OF HART

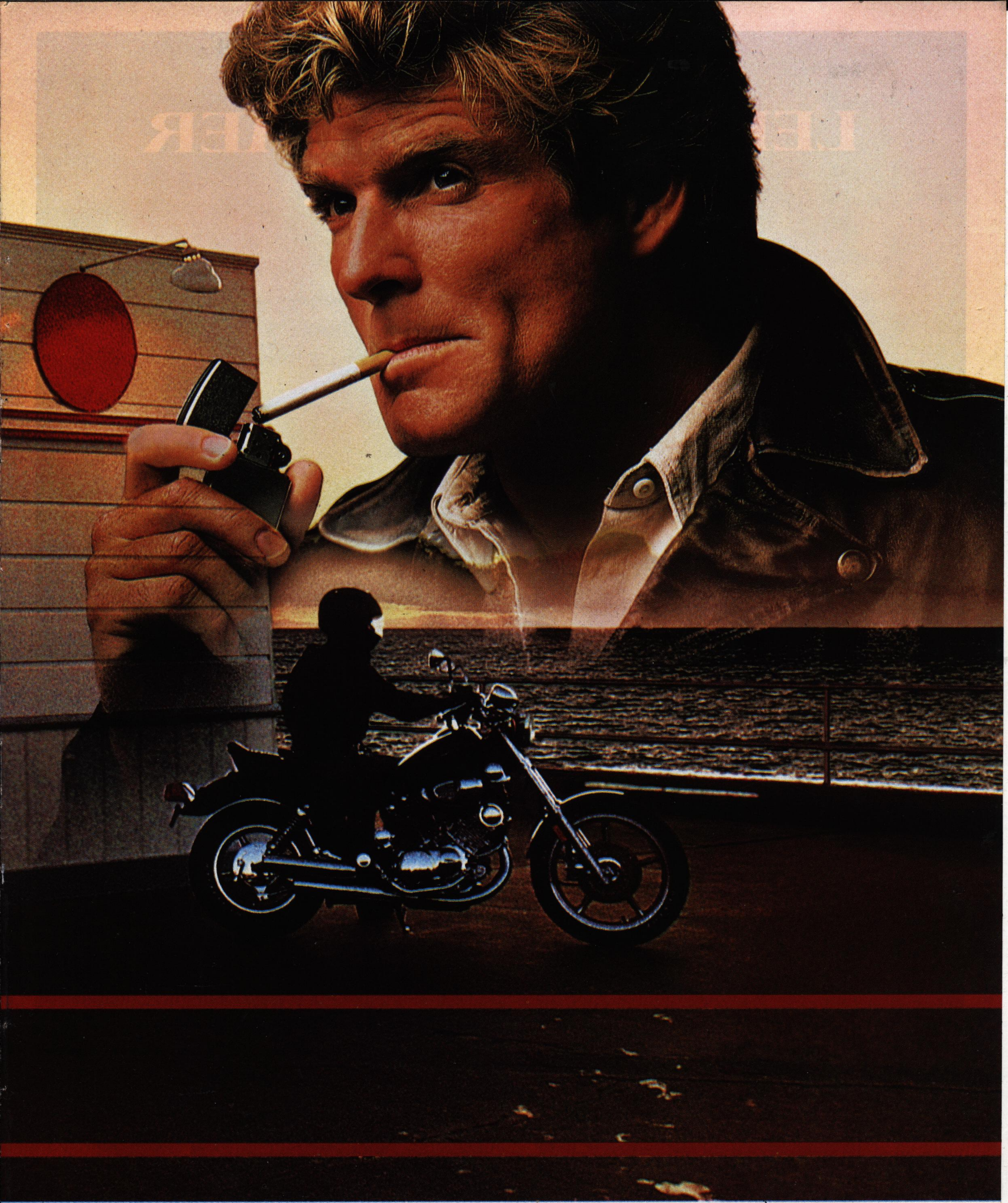

KLACHTEN VEROORZAKEN. KON. BESLUIT VAN 29.4.1981, STB. 329.

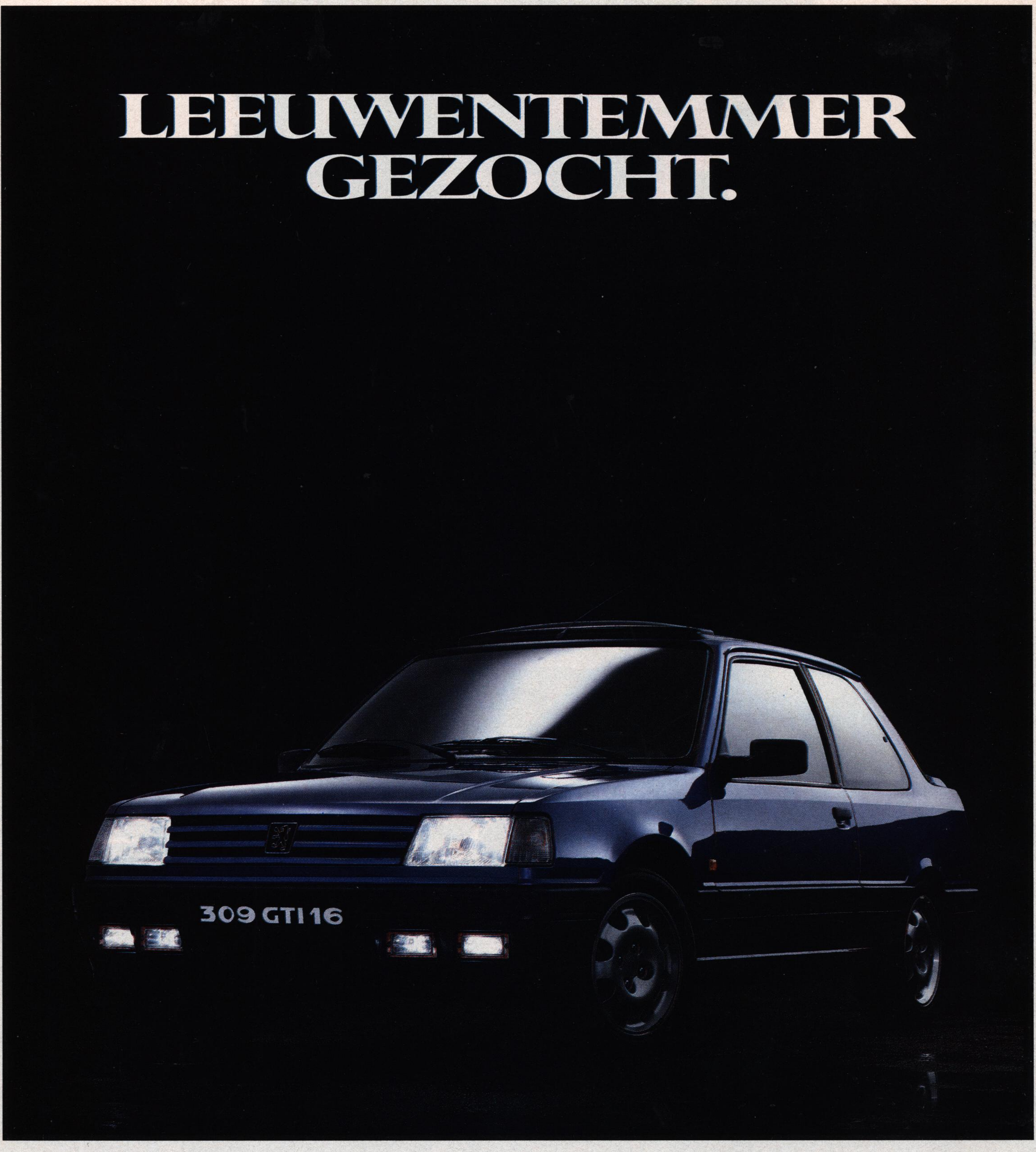

Laten we wel wezen, de Peugeot 309 GTI 16-klepper is niet bepaald een katje om zonder handschoenen aan te pakken. Dat merkt u om te beginnen als u 'm op z'n staart trapt: in nog geen 8 seconden zit u al op 100 km per uur. Hierbij zal het u overigens verbazen hoe u zonder moeite de buitengewoon krachtige 160 DIN pk multi-point benzine-injectiemotor volkomen onder controle houdt. Een geruststellend idee.

Geholpen door de speciale sport versnellingsbak en extra brede banden met lichtmetalen velgen (alles standaard) bent u de situatie in alle verkeersomstandigheden meester.

En terwijl u zich in de comfortabele kuipstoel met uiterste zelfbeheersing aan de maximum snelheid houdt, valt het u op hoe de wagen een veilige rust uitstraalt. Geen wonder met zo'n geavanceerde, onafhankelijke wielophanging en zo'n feilloos remsysteem.

In de Peugeot 309 GTI 16 hoeft niemand z'n kalmte en zelfvertrouwen te verliezen. Toch blijft het een beest van een auto. Daarom zoeken we alleen gegadigden die wel 't een en ander gewend zijn. Leeuwentemmers bijvoorbeeld.

PEUGEOT 309
Ongehoord goed.

309 GTI 16: 160 DIN PK (116 CEE KW) VANAF 44.610,–. INCL. BTW, EXCL. AFLEVERINGSKOSTEN. WIJZIGINGEN VOORBEHOUDEN.

PTN

PEUGEOT. DYNAMISCH OP WEG.

dere vrouwen – kunnen uitoefenen. Sex en macht. Dat is altijd aanwezig. Er zijn genoeg vrouwen waar mannen dingen voor doen. Het is alleen geen onderwerp meer van artistieke beeldvorming.

PLAYBOY: Nou, een vrouw als *Madonna*...

BOLKESTEIN: Of *La Cicciolina*, ha, ha! Die zou nog met *Saddam Hussein* het bed in gaan om de Golfcrisis op te lossen.

PLAYBOY: Zelfs in de politiek is de fatale vrouw dus al weer in opmars.

BOLKESTEIN: Ja, ik denk ook dat het fenomeen terugkomt. Maar we moeten natuurlijk oppassen dat het niet weer degenereert in een soort Victoriaanse benadering van de vrouw die óf hoer óf madonna is. En in de politiek heb je natuurlijk de vrouw achter de politicus. De Fransen hebben daar een mooie uitdrukking voor: *une égérie*. De vrouw die de politicus ondersteunt en stimuleert en raad geeft, dan vaak ook de minnares is van de politicus. Dat is een bekend Frans verschijnsel.

PLAYBOY: Waarom vertelt u dat?

BOLKESTEIN: Dat is ook een interessante figuur. Die ontbreekt in Nederland, voor zover mij bekend.

PLAYBOY: U heeft geen 'égérie'?

BOLKESTEIN: Ha, ha, niet een minnares. Ik ben niet zo lang geleden hertrouwd. Femke ken ik overigens al van de middelbare school, van het gymnasium. Niet alleen dat: we gingen ook met elkaar uit toen.

PLAYBOY: Een jeugdliefde?

BOLKESTEIN: Ja. Maar dat is toen niks geworden. Zij is getrouwd, ik ben getrouwd en we verloren elkaar uit het oog. Ik had haar niet meer gezien sinds 1957.

PLAYBOY: Wat romantisch.

BOLKESTEIN: Buitengewoon romantisch. Zoiets komt alleen maar in boeken voor.

PLAYBOY: En zij is nu *de vrouw achter de politicus?*

BOLKESTEIN: Nou ja, ik vind het onzin hoor, dat een politicus een vrouw achter zich nodig zou hebben. Althans, de politiek is een moeilijk beroep en een politicus verdient alle steun die hij krijgen kan, dus ook van een vrouw, of een echtgenote, of een vriend. De traditionele zienswijze verwacht dat een vrouw meedoet aan allerlei representatieve zaken, maar dat is niet mijn zienswijze. Hoewel Femke een aantal keren dapper heeft meegedaan aan mijn plichtplegingen als minister, vind ik dat je daar je vrouw eigenlijk niet aan kunt blootstellen. Maar laten we niet over mijn vrouw praten.

PLAYBOY: Laten we het dan in het algemeen nog wat over vrouwen hebben.

BOLKESTEIN: Tja, dat is net zoiets als zeggen: *laten we het over de Amerikanen of over de Russen hebben.* Wat moet je daar nu over zeggen?

PLAYBOY: Wat betekenen vrouwen in uw leven? In een van uw artikelen citeerde u een keer vol instemming een Indiër die tegen u zei: *„Jullie Europeanen zijn niet verliefd op elkaar, maar op de liefde."*

BOLKESTEIN: Ja, en het is waar, ik vind dat waar. De invloed van de romantiek is zo groot in Europa en ik ben daar eigenlijk een tegenstander van, zeker in de politiek.

PLAYBOY: Wat verstaat u dan onder romantiek?

BOLKESTEIN: Het hebben van overspannen verwachtingen over de toekomst. Dat is iets wat mij heel erg bezighoudt: het verschijnsel dat mensen zo in de ban raken van een idee of ideologie, dat ze niet meer kunnen waarnemen. De verblinding van progressieve intellectuelen voor wat er in Oost-Europa gebeurde is daar een heel mooi voorbeeld van. Dat het niet tot ze door kon dringen dat de trein naar Utopia stopt bij de Goelag. Dat is iets wat mij mateloos boeit. Een klassiek verhaal daarover vertelt hoe de Engelse toneelschrijver *George Bernard Shaw* voor de oorlog in een trein door Rusland reed en al zijn voedsel door het raam naar buiten gooide. Want al die onzin over hongersnoden in Rusland, dat hield hij allemaal maar voor propaganda. *There's none so blind as he who does not want to see.* Horende doof en ziende blind. Omdat ze een ideologisch scherm voor hun gezicht hebben. Niet de atoombom is het werkelijke gevaar, maar de idee.

PLAYBOY: En romantiek in de liefde?

BOLKESTEIN: Nou ja, u weet even goed als ik hoe die overspannen verwachtingen zich daarin manifesteren. En dat leidt vaak tot brokken, tot mislukkingen. Want dat zijn echtscheidingen toch. We zijn zo gefocused op het romantisch ideaal, dat het snel tegenvalt. En mensen zeggen dan extra gauw: *Als het niet dat engelachtige kan zijn, dan maar niets.* En dat is toch niet waar. In andere culturen wordt daar veel zakelijker tegenaan gekeken.

PLAYBOY: Maar onze hele cultuur is doordesemd van het idealiseren van de liefde.

BOLKESTEIN: Tuurlijk. Kijk maar naar de lyrics van popmuziek. Dat gaat allemaal over één ding: jij bent de enige en het zal altijd duren en ik kan niet zonder je leven. Al dat soort onzin.

PLAYBOY: Als je daarmee opgroeit, kun je het toch moeilijk op een dag naast je neerleggen en een huwelijk op zakelijke gronden sluiten. Liefde bestáát toch

ook?

BOLKESTEIN: Zeker, liefde is het enige. Zo staat dat geloof ik in de Bijbel, zoiets, ik ben niet zo bijbelvast. Zonder liefde wordt het leven plat, ééndimensionaal. Begrijp me goed, ik ga het zakelijk huwelijk niet verdedigen, hoor. Romantiek is onmisbaar, de mens kan niet leven zonder hoop en zonder toekomstdromen, dat houdt ons toch allemaal aan de gang. Idealisme is ook een vorm van romantiek en ik ben de laatste om idealisme onbelangrijk te vinden, ik ben zelf in zeker opzicht een idealist. Maar romantiek is wel een gevaarlijk aspect van de menselijke natuur. Nuchterheid is ook een prachtige menselijk eigenschap en laten we vooral proberen de romantiek te mengen met een dosis nuchterheid.

PLAYBOY: Welke rol speelt de vrouw dan in uw leven, als ze dan niet meer naar recepties gaat en er geen romantische idealen op haar geprojecteerd worden?

BOLKESTEIN: Zoals ik al zei, vind ik de liefde een essentieel onderdeel van het leven en wat ik bij een vrouw zoek is natuurlijk liefde. Ik ben geen homosexueel, ik ben een belijdend heterosexueel, dus ik zoek bij een vrouw liefde in al zijn facetten. En, zoals iedereen weet, gaat dat van het samenleven, het gezelschap, de intellectuele contacten tot sex. Het hele gamma, alles komt daarin voor.

PLAYBOY: Kunt u beter met vrouwen dan met mannen opschieten?

BOLKESTEIN: Eh... Ik zou het niet weten eigenlijk. Ik heb vriendschappen met vrouwen, maar ook met mannen. Meer met mannen dan met vrouwen. Dat is ook gemakkelijker, hè, voor een man. Voor mij tenminste wel. Bij vrouwen komt er toch altijd een extra element bij spelen, dat de verhouding vertroebelt. Maar dat maakt het soms ook leuker, ja.

PLAYBOY: U heeft een toneelstuk op uw naam staan. In het Engels nog wel: *Floris, Count of Holland.*

BOLKESTEIN: Ja, dat toneelstuk is voortgekomen uit pure ergernis. Ik had in 1973 een stuk van *Peter Handke* gezien dat ik erg pretentieus en buitengewoon vervelend vond. Ik dacht: *is het nou niet mogelijk een traditioneel thema te nemen in een traditionele vorm en er toch iets leesbaars of speelbaars van te maken.* Met andere woorden, het oude Nederlandse adagium: *wie de schoen past trekke hem aan.*

PLAYBOY: En, had het succes?

BOLKESTEIN: Het is wel gepubliceerd, in 1976, maar nooit gespeeld. Er is weinig op gereageerd, het heeft geen enkele aandacht getrokken, en ik heb met het stellen van die daad dus ook niets bewezen. Maar dat kan me niet veel schelen. Ook niet als men zegt dat het rommel is. Ikzelf heb als kritiek dat ik de onderdelen beter vind dan het geheel. Sommige stukken vind ik goed van uitdrukking, en ook van taalgebruik vind ik ze niet gek, maar het geheel mist iets. Ik heb het, denk ik, ook te haastig geschreven, er onvoldoende over nagedacht.

PLAYBOY: Waarom heeft u het uzelf zo moeilijk gemaakt door het in het Engels en in het klassieke *blank verse* te schrijven?

BOLKESTEIN: Ik schrijf eigenlijk liever Engels dan Nederlands. En ik wilde er een traditionele vorm aan geven.

PLAYBOY: Misschien had het meer aandacht getrokken als u het niet onder de schuilnaam *'Niels Kobet'* had gepubliceerd.

BOLKESTEIN: Ik heb dat gedaan omdat ik net in die tijd de politiek in ging. En toen dacht ik: *als in mijn partij, de VVD, waar ik nog volstrekt onbekend ben, bekend wordt dat ik de Shell verlaten heb om in de politiek te gaan, zal men dat al nauwelijks begrijpen en als ik dan bovendien nog een toneelstuk publiceer, ben ik kansloos. Want men denkt: 'Wat is dat voor een rare man die weggaat bij een goede onderneming en ook nog toneelstukken schrijft en dan nog in het Engels en in blanke verzen, dat kan niet deugen!'* Vandaar dat pseudoniem.

PLAYBOY: Is de VVD dan zo'n truttige partij? Werd u dat achterna gedragen?

BOLKESTEIN: Nee, hoor. Maar...

PLAYBOY: Maar er wordt in de politiek toch met een scheef oog naar een intellectueel als u gekeken?

BOLKESTEIN: Ach, wat is een intellectueel? Ik vind dat begrip zo vaag. Iemand die intelligent is? Nou, er zijn genoeg mensen die nooit een boek inzien en zeer intelligent zijn. Iemand als *Den Uyl* is ook altijd versleten voor een groot intellectueel. Ik heb dat nooit zo kunnen merken. Die beroemde toespraak van hem in Paradiso, uren heeft het geduurd naar het schijnt, ik heb hem gelezen, en daar staat niets in. Een uit de hand gelopen verkiezingstoespraak.

PLAYBOY: We kunnen toch wel objectief vaststellen dat u een grotere intellectuele bagage heeft dan de meeste politici. U heeft verschillende studies gedaan, u bent erudiet, u schrijft over allerlei vraagstukken.

BOLKESTEIN: Ik vind schrijven leuk, dat doe ik voor mijn plezier. Iets formuleren, proberen een nieuwe gedachte te ontwikkelen, iets scheppen. Maar een intellectueel...

PLAYBOY: Heeft u niet eens geschreven dat intellectuelen ėn politiek niet samen gaan?

BOLKESTEIN: Ik heb geschreven dat intellectuelen in de politiek als eunuchen zijn: ze staan erbij, ze kijken ernaar, ze

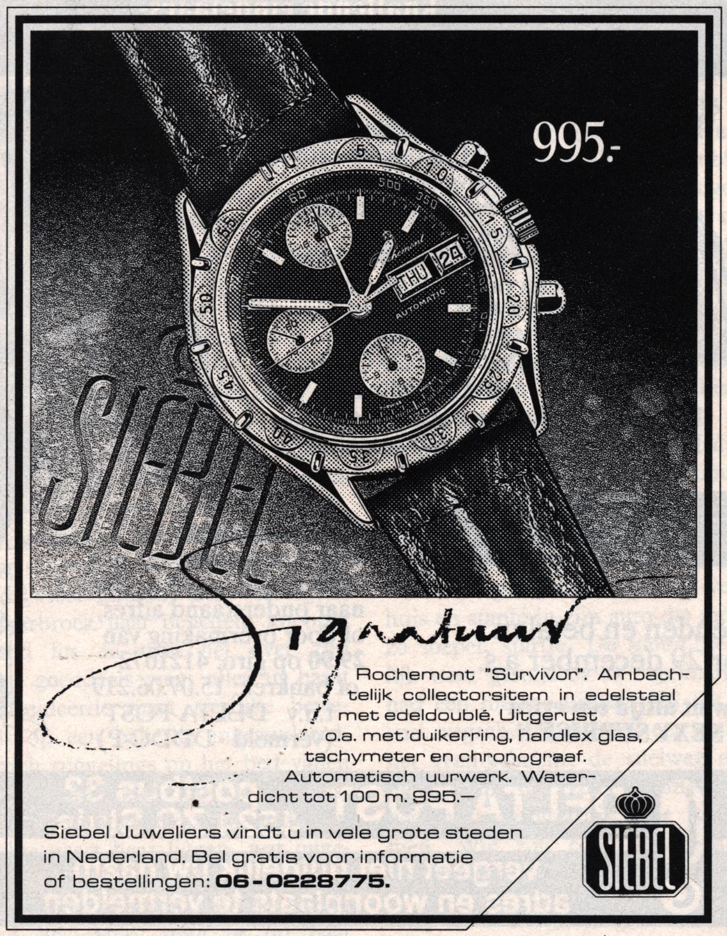

weten precies hoe het moet, maar zelf kunnen ze het niet. Dus als iemand tegen mij zegt: *Goh, wat een intellectueel is die Bolkestein toch,* dan hoop ik bij mezelf dat het maar niet waar is.

PLAYBOY: Waarom zou een intellectueel geen goed politicus kunnen zijn?

BOLKESTEIN: Omdat intellectueel zijn toch een zekere kieskeurigheid veronderstelt in het hanteren van begrippen. Preutsheid, zou je bijna kunnen zeggen. Ook in het hanteren van bepaalde logische redeneringen. En dat kun je je als politicus niet altijd veroorloven. Op lange termijn moet je natuurlijk precies weten wat je wilt, een juiste koers uitstippelen en daaraan vasthouden, maar op korte termijn vereist dat vaak laveren en zeer pragmatisch zijn en met je geestelijke vingers in de kluit zitten. Dat ligt een intellectueel niet.

PLAYBOY: U heeft daar geen moeite mee?

BOLKESTEIN: Nee. Maar ik ben erg praktisch ingesteld. Je zou kunnen zeggen: echte intellectuelen dreigen in hun politieke opstelling niet van de werkelijkheid uit te gaan, maar van hun gedachten.

PLAYBOY: En dat maakt ze naïef?

BOLKESTEIN: Een politicus moet zich baseren op de wereld zoals die is. Natuurlijk moet je een doel voor ogen hebben, weten in welke richting je die wereld zou willen veranderen. En daar moet je naar streven met inventiviteit en hardnekkigheid. Maar het heeft geen enkele zin je te baseren op de gedachte dat de mens eigenlijk goed is, want dat is niet zo. Een dergelijke naïviteit wordt uitgebuit door onze tegenstanders en laten we niet denken dat we geen tegenstanders hebben. De hele Islamitische wereld is er vol van. Het IKV bijvoorbeeld, die is echt naïef. Als je denkt aan de Falkland-oorlog, of nu kijkt naar Irak en Koeweit, dan kun je toch niet aankomen met te zeggen dat de afschriktheorie niet werkt.

PLAYBOY: Ha, nu klinkt u meer als de *hardliner* dan als de *intellectueel.*

BOLKESTEIN: Kijk, het verschil tussen mij en een intellectueel is, dat ik geïnteresseerd ben geraakt in de politiek vanuit het leven, vanuit mijn ervaring, vanuit wat ik heb meegemaakt en gezien. Niet vanuit een partijbureau of studiecentrum. Ik ken weinig intellectuelen die geslaagd zijn in de politiek. *Kissinger* is natuurlijk duidelijk een intellectueel, maar was hij een politicus? Hij was vooral een staatsman. Hij was geen verkozen politicus, hij was nooit afhankelijk van de populaire gunst. Iemand die onafhankelijk is van de gunsten van het volk, ontwikkelt niet de reflexen van een politicus.

PLAYBOY: U hebt niet alleen die intellectuele en culturele achtergrond, u komt ook nog uit het zakenleven.

BOLKESTEIN: Ja, en ik ken ook weinig zakenlieden die een succesvolle politieke carrière hebben gemaakt. Juist de eigenschappen die iemand in het bedrijfsleven doen slagen, kunnen hem als politicus op zijn gezicht laten gaan. De politiek is niet altijd zakelijk. Maar ik heb 16 jaar in de olie-industrie gezeten, ik kan het niet ontkennen.

PLAYBOY: Maakt die driedubbele combinatie u misschien de uitzondering op de regel? De man die alle kanten in zich verenigt! De ideale politicus?

BOLKESTEIN: *Zu viel Ehre!* We zullen zien. Dat zal het Nederlandse volk om te beginnen 6 maart aanstaande uitmaken. En als de partij over twee jaar zegt: *Nou Bolkestein, je hebt ons uit de brand geholpen, maar nu toch echt liever iemand anders,* dan vind ik dat ook prima.

PLAYBOY: Waarom bent u eigenlijk in

> *"Ik zeg niet dat de mens slecht is, ik zeg alleen dat je in je regeringsbeleid niet moet uitgaan van een goed mensbeeld."*

1976 een tweede carrière in de politiek begonnen?

BOLKESTEIN: Ik heb net een boek gepubliceerd met verhandelingen over van alles en nog wat, *De Engel en het Beest,* en daarin heb ik die vraag beantwoord. Ik krijg zo vaak de vraag waarom ik niet rustig bij de Shell ben gebleven, dat vinden veel mensen mensen erg raar. Ik heb ontslag genomen bij de Shell omdat ik steeds meer belangstelling begon te krijgen voor de openbare zaak. Ik ergerde me aan het heersende eenzijdige opinieklimaat in die jaren.

PLAYBOY: Niet iedereen die zich ergert, gaat in de politiek.

BOLKESTEIN: Nee, dat begrijp ik, maar ik heb ook geschreven: *Hoe zou ik afzijdig kunnen blijven?* Zo kijk ik tegen het leven aan. Ik wilde niet passief langs de kantlijn blijven staan. Ik geloof in burgerzin, en, om een ouderwets woord te gebruiken, ook in burgerlijke moed. En ik geloof dat de mens alleen maar tot echte volledigheid komt als hij deelneemt aan de maatschappij.

PLAYBOY: Maar u woonde al 16 jaar in het buitenland. U schrijft dat u vervreemd was van Nederland. Ik citeer: *Ik kende de weg in Singapore, maar niet in Rotterdam. Ik sprak Swahili, maar had het over 'overtijd' in plaats van 'overwerk'. Ik wist niet wat een tosti was, tot verbazing van de verkoopster van het apparaat waarmee men die dingen bereidde.* Waar kwam dan die plotselinge betrokkenheid met Nederland vandaan?

BOLKESTEIN: Het is toch ook mijn land. En ik heb veel zin voor traditie en voor nationaal zelfbewustzijn. Via kranten en gesprekken had ik natuurlijk de grote lijnen wel in de gaten gehouden. Ik botste het eerst op tegen onderwerpen waar ik iets vanaf wist: de Derde Wereld, multinationals, de chemische industrie, de verhouding met het Oostblok. En daar wond ik mij zo over op, nee, dat is misschien het verkeerde woord, dat greep mij zo aan, dat ik dacht: *hier moet iets gebeuren, hier ga ik wat aan doen.*

PLAYBOY: U beschrijft ook zonder enige gêne hoe u uw entree in de politiek en in de Kamer bewerkstelligde.

BOLKESTEIN: Ja, ik heb het jaarboek van de VVD aangeschaft, ben op m'n fiets geklommen, heb op alle deuren geklopt waar het liberale blauw op prijkte, en ben geholpen door anderen die blijkbaar iets in me zagen. Er waren meer mensen die me erin wilden dan eruit, dus ik heb geluk gehad.

PLAYBOY: Toch begrijp ik niet goed waarom u nu écht politicus wilde worden. Als je gelooft dat de mens toch een onverbeterlijk slecht wezen is, wat kun je dan nog bereiken? Waarom zou je dan tijd verspillen aan de politiek?

BOLKESTEIN: Ik zeg niet dat de mens slecht is, ik zeg alleen dat je in je regeringsbeleid niet moet uitgaan van een goed mensbeeld. Je moet uitgaan van een mens die zijn eigen belangen nastreeft, dat zie je toch om je heen. Neem nou bijvoorbeeld de belastingontduiking, of het gedrag van werkgevers en werknemers rond de WAO.

PLAYBOY: U kunt dat toch niet veranderen. Grote problemen als de milieuverontreiniging zijn ook niet op te lossen zolang mensen alleen uit zijn op hun directe eigenbelang. Dus waarom zou je nog...

BOLKESTEIN: Omdat als het zo doorgaat de hele boel naar de verdommenis gaat! En ik ben niet van plan om met gekruiste armen toe te gaan kijken hoe dat gebeurt. Als het slecht gaat, moet je juist de hand aan de ploeg slaan, dat is toch een logische reactie. Bovendien, vaak zijn dingen helemaal niet hopeloos, zien ze er alleen maar zo uit.

PLAYBOY: Maar terwijl de wereld naar de verdommenis gaat, zitten ze in de Kamer te debatteren over 100 of 120 kilometer per uur en dat soort onbeduidendheden.

BOLKESTEIN: De problemen zijn natuurlijk formidabel en ik zou ook absoluut niet de indruk willen wekken dat ik daar een antwoord op heb, maar dat is geen reden om je afzijdig te houden. Het is de taak van de regering om die ontwikkeling te keren.

PLAYBOY: Als u gelooft dat dat kan, bent u toch even naïef als die romantische revolutionaire wereldverbeteraars?

BOLKESTEIN: Dat heeft niets te maken met geloof. Dat heeft te maken met: *wat is beter?* Iets proberen te doen of niets? Niet geschoten is altijd mis geschoten. U moet niet te *doomsday*-achtig denken. Op bepaalde terreinen wordt zonder enige twijfel vooruitgang geboekt. Het liberalisme heeft altijd een optimistisch mensbeeld gehad, dat verenigt ons met de socialisten.

PLAYBOY: Droomde u er als jongetje al van om ooit een groot politicus te worden?

BOLKESTEIN: Nee, helemaal niet. Absoluut niet. Ik was in mijn middelbare schooltijd en als student volstrekt a-politiek. Ik stemde op de Partij van de Arbeid, op Drees, omdat ik dat een goede man vond, maar ik had er helemaal geen aandacht voor. Ik ging naar het Barlaeus Gymnasium, deed alpha en bêta tegelijk en dat kostte behoorlijk veel tijd. De klassieke cultuur interesseerde me buitengewoon, ik was een enthousiaste gymnasiast. En toen ik 18 was, wilde ik mijn leven besteden aan de wetenschap. Ik begon met een studie wis- en natuurkunde in Amerika en later in Nederland. Mijn ambitie was toen om de theoretische fysica te gaan beoefenen. Maar na mijn kandidaats ben ik weer omgezwaaid naar letterkunde en wijsbegeerte. En uiteindelijk ben ik olie gaan verkopen.

PLAYBOY: Hoe ontstond dan uw latere belangstelling voor politiek?

BOLKESTEIN: Toen ik naar Afrika ging, in 1964, heb ik net het staartje van de dekolonisatie meegemaakt. Daarna, in Centraal-Amerika, werd ik geconfronteerd met ontwikkelingsvraagstukken, net als later in Indonesië. Ik zat dus met mijn neus boven op grote internationale vraagstukken. Zo groeide die belangstelling vanuit de praktijk.

PLAYBOY: U komt uit een familie waarin politiek ook niet onbekend was.

BOLKESTEIN: Het was geen partij-politiek milieu, maar meer een ambtelijke, burgerlijke familie. Mijn overgrootvader was melkboer, en zijn zoon, mijn grootvader dus, is naar de kweekschool gegaan en helemaal opgeklommen tot minister van onderwijs in het oorlogskabinet. Die is dus redelijk geslaagd. Mijn vader was advocaat, heeft in de oorlog vier jaar in Duitse kampen gezeten, werd daarna rechter en tenslotte president van het Hof in Amsterdam.

PLAYBOY: U was een kind dat altijd met z'n neus in de boeken zat?

BOLKESTEIN: Nee hoor, in mijn vrije tijd ging ik tennissen. Ik deed heel veel aan sport. Ik ben nog steeds dol op sport, vooral watersport en fietsen.

PLAYBOY: Hoe vond u het om weer eens geconfronteerd te worden met uw oude klasgenoten bij *Koos Postema?*

BOLKESTEIN: Heeft u dat gezien? Ik had het programma *Klasgenoten* nog nooit gezien, maar ik vond het heel aardig. Het leent zich niet echt tot het uitdiepen van thema's als *wat betekent het gymnasium.* Maar er waren toch meer dan een miljoen kijkers, en het was een aardig contrast met mijn optreden in de Kamer. En mijn klasgenoten waren allemaal erg aardig.

PLAYBOY: Verbaast dat u?

BOLKESTEIN: Ze waren veel aardiger over mij dan ik had verwacht en ze toonden ook een veel aardiger beeld over mij dan ik zelf heb. Ik heb over mijzelf van toen niet zo'n aardige indruk.

PLAYBOY: Hoe ziet u uzelf in die tijd dan? Een beetje pedant?

BOLKESTEIN: Nou..., erg gesloten, weinig communicatief, weinig mededeelzaam en erg op mezelf... uhhh... een eilandje, zal ik maar zeggen. Vooral in mijn studententijd eigenlijk. Ik... dat was een ongelukkige tijd.

PLAYBOY: Hoezo?

BOLKESTEIN: Tobben. Ik zat van alles en nog wat af te tobben. Maar daar ben ik niet de enige in! U kent dat toch wel: *die Leiden des jungen Werthers.*

PLAYBOY: U was geen flierefluiter?

BOLKESTEIN: Nee, dat ben ik nooit zo geweest. Nachtclubs bijvoorbeeld, daar houd ik helemaal niet van, die mijd ik als de pest. Te druk, te heet, te veel mensen en sigarerook, te donker en te veel lawaai. Ook op het rondhangen in café's ben ik niet erg dol.

PLAYBOY: Meneer Bolkestein, u bent zo onberispelijk, zo kéurig. Zou dat de kiezers nou trekken?

BOLKESTEIN: U kent mij helemaal niet. Niet iedereen die niet in de kroeg komt, is keurig.

PLAYBOY: U ziet er altijd zo keurig uit.

BOLKESTEIN: Nou, ik heb toch ook wel eens een spijkerbroek aan, hoor.

PLAYBOY: Misschien zou u dan eens wat meer die niet zo keurige kanten moeten laten zien. Ik bedoel: iemand als *Van Mierlo,* die net als u toch voor een intellectueel doorgaat, toont een wat menselijker gezicht.

BOLKESTEIN: Van Mierlo is aardig en sympathiek en kunstzinnig, een soort artiest eigenlijk, maar het is allemaal, om eens een C&A-term te gebruiken, buitengewoon weinig vormvast.

PLAYBOY: Maar hij zit af en toe eens te drinken in de kroeg, doet een beetje verlegen, kijkt nu en dan vertwijfeld in de camera's. En roept dan ook nog dat u zo ongenuanceerd bent, grossiert in eenvoudige waarheden.

BOLKESTEIN: Ja, kijk eens, je stemt in de Tweede Kamer vóór of tegen, daar mondt het allemaal in uit.

PLAYBOY: Maar u toont nooit enige onzekerheid.

BOLKESTEIN: Tja, kom ik te hard over? Dat is natuurlijk niet mijn opzet. Maar ik ben opgegroeid in een veel hardere tijd dan nu, de oorlog en de na-oorlogse periode. En ik ben gedeeltelijk gevormd in de internationale oliewereld en daar wordt ook niet geknikkerd. Ik kan me toch ook niet anders voordoen dan ik ben, dat zou fataal zijn.

PLAYBOY: In 'Klasgenoten' zagen we toch een iets meer ontspannen Bolkestein, dat helpt vast.

BOLKESTEIN: Ja, of *Triviant.*

PLAYBOY: Gaat u dat ook doen?

BOLKESTEIN: Ja, ik zit nu volop in een soort publiciteitsgolf, dat ga ik ook doen. Samen met *Thijs Wöltgens* tegenover twee politieke journalisten. Dat lijkt me leuk.

PLAYBOY: Oh, u gaat wel ver nu!

BOLKESTEIN: Ja, ik heb ook *RUR* gedaan. Ik schrijf een artikeltje in de *Esquire.* Ik doe van alles.

PLAYBOY: Misschien moet u zich eens wat meer op de vrouwelijke kiezers richten.

BOLKESTEIN: Maar hoe doe je dat dan?

PLAYBOY: Wat interviews in de *Margriet* en de *Libelle?*

BOLKESTEIN: Tja, tja.

PLAYBOY: Van Mierlo kan het ook. U bent toch niet minder aantrekkelijk?

BOLKESTEIN: Ja zeg, ik ga niet mijn eigen sex-appeal verdedigen, daar heb ik absoluut geen kijk op. Maar het is waar dat er meer mannen dan vrouwen op ons stemmen. Ik ben nog maar zo kort bezig. Geeft u mij een beetje tijd. Maar u heeft gelijk, ik zal proberen zoveel mogelijk vrouwen aan te trekken.

PLAYBOY: Ik ben benieuwd hoe u dat gaat aanpakken.

BOLKESTEIN: Moet ik gaan twijfelen? Ja?

PLAYBOY: Af en toe een beetje getormenteerd de televisiecamera's inkijken!

BOLKESTEIN: En ijsberen, hè, heen en weer ijsberen. O.K.

LA NOUVELLE EAU DE TOILETTE POUR HOMME
YVES SAINT LAURENT

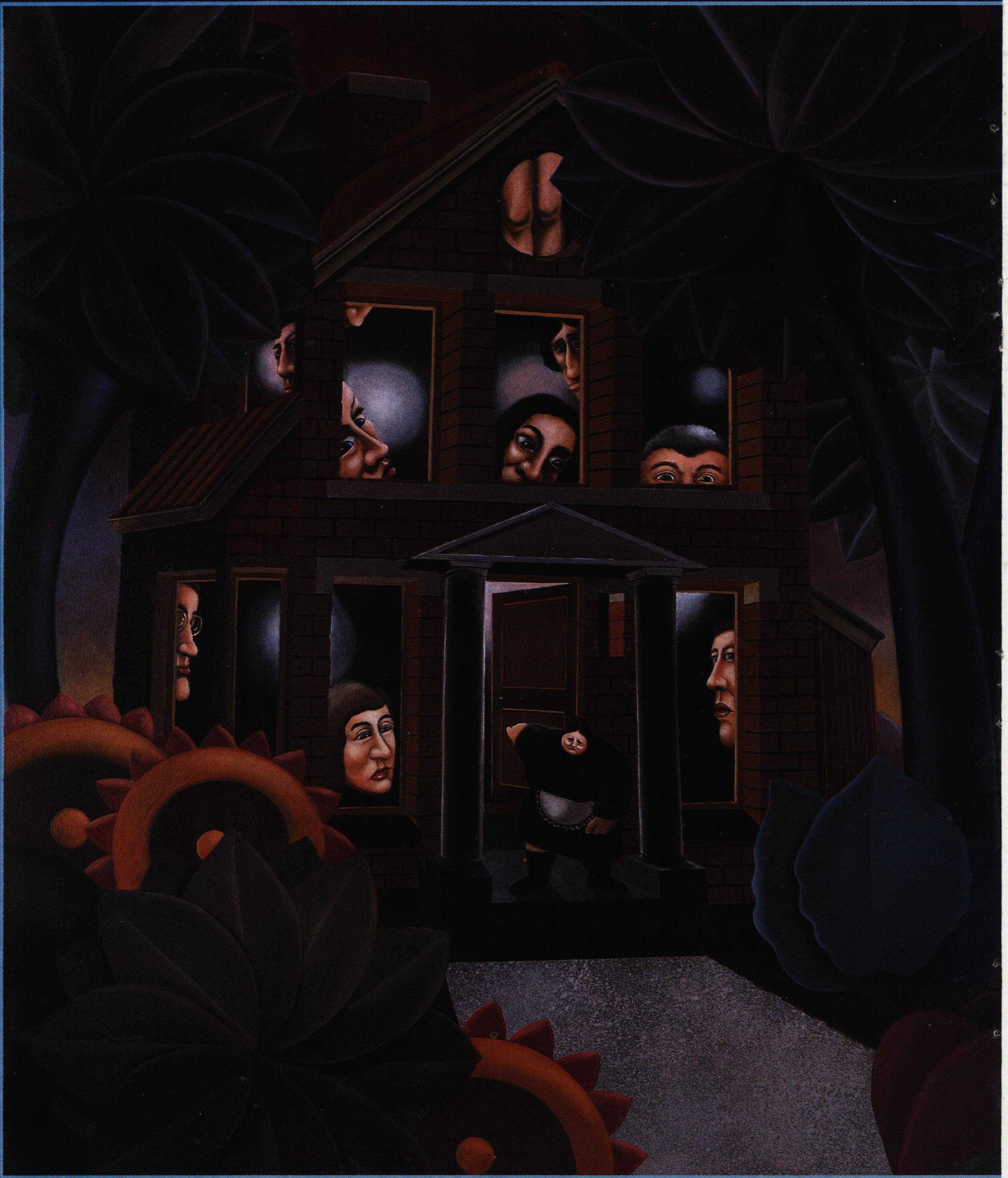

ILLUSTRATIE: FRED BURG

MARCUS HEERESMA

Huis te H.

„Als je iets nodig hebt," zei de gastvrouw tot de dichter, „je weet m'n kamer..." Maar Sander voelde zich meer aangetrokken tot de dochter.

In een der meest geïsoleerde, donkerbossige streken van het land, met hier en daar tussen veen en oude bomen een zilver glinsterend ven omzoond door kroesend laaghout, stond, in de vroege herfstschemer aan de klinkerweg, het onheilspellende Huis te H.

Het was een kolossale oude kubus van donkerrode baksteen, drie verdiepingen hoog en goeddeels begroeid met dik en dicht okerkleurig klimop met daarin diep verscholen de talrijke kleine vensters, waarin de overwoekerde balkons zich schenen weg te nestelen.

De dichter Sander S. liet het huis op zich inwerken en kreeg spijt dat hij de invitatie had aangenomen. Maar het was van Amsterdam een heel eind rijden geweest, in zijn oude Saab die niet sneller meer wilde dan een kilometer of zeventig. En dan nog luid lawaaiend in tegenzin, ratelend uit de deels weggevallen uitlaat. Hij was moe, en had honger bovendien. En dorst natuurlijk. Hij belde aan en de deur week vrijwel meteen. Een kleine, oude dienstbode in een helderwit schort nam hem onrustig op. Hij stond in een halfduistere, grote hal, als een aula bij een oude begraafplaats. Er hing een wee makende lucht van boenwas. Op het donkere parket lagen zware tapijten die de voetstappen dempten. Hij keek uit op hoge, donkerbruine deuren en links van hem een brede trap met dikke lopers en brede, eikehouten leuningen. De kale, geel-bruin gesausde muren waren deels betimmerd met donker eikehout. Zijn blik bleef een moment rusten op het enige schilderij: een neerslachtig vergezicht waarin hij de omgeving herkende – hij was er zojuist doorheen gereden, meer en meer neigend naar acute depressie. „De laatste rustplaats," mompelde hij in stilte, „van een toch niet echt onaardige, tweeënveertig jarige dichter."

Om den brode, en vanzelfsprekend de drank, en om zijn oude auto nog wat rijdende te houden, ging hij soms in op uitnodigingen om voor een luttel bedrag een 'poëzie-voordracht' te houden

in de provincie. De wethouder voor Culturele Zaken, die ook nog Slauerhoff heette, had hem, op briefpapier van een garage, uitgenodigd een paar dagen eerder te komen: 'om wat koeleur de lokaal op te doen en misschien wat inspiraatsie'. Vooral die nevenfunctie interesseerde Sander. En in deze bunker was hij ondergebracht. Bij de notaris, 'een groot bewonderaar van u'.

„En daar is onze gast." Het klonk onblij. Als een herinnerings-nota. Rechts van hem was een deur open gegaan waarachter doodse stilte. Onhoorbaar kwam een zeer lange, dunne man op hem af. Hij was een jaar of vijfenveertig, had rood haar – brosse geknipt om zijn onbetrouwbaar, wit en week gezicht, kracht bij te zetten – en hij ging in een bruine plus-four met chromen gespen onder de knieën, bruine knoopschoenen van ongehoorde afmetingen, donkergeel overhemd en geelbruin geblokte pullover en kniekousen. De WA marcheert, dacht Sander. Hij vermoedde een slechte adem, urinevlekken in 's mans grote onderbroek en een beul voor eventuele vrouw en kinderen. En zeer punctueel. Ook bij verduistering en ombouw van legaten. Sander kreeg geen hand. „Mijn eh, vróuw houdt van uw versjes," zei de lange met een streek-accent. „Kom, dan kunt u nog net iets mee eten."

„Er is iets met mijn auto," zei Sander maar meteen. „Hij staat aan de weg hier voor uw eh... tehuis." En hij drukte de notaris de contactsleutels in de witte hand.

„Meneer Slauerhoff kan die in de garage even nazien." Hij liep langs de man de kamer in, een zaal meer. Donkerdonkerbruin weer alles. In het midden stond een lange tafel met een dertigtal hoge, rechtgerugde stoelen. Daarboven een kristallen luchter die een eng, wit licht verspreidde. De tafel was deels gedekt voor, buiten hemzelf en de ouders, een negental zeer ongunstige kindertjes met uitzondering van een opvallend mooi meisje. Er heerste tucht en orde hier: beleefd waren ze bij zijn binnentreden vanachter hun bordjes omhoog gekomen en keken hem gespannen aan, als kwam hij hen de verlossing brengen. Het bijzonder mooie meisje, dat een jaar of zestien moest zijn, was bijna zo lang als hij. Ze had mooi, lang bruin haar, grote donkerbruine ogen en een vrij brede, warme mooie mond. Vast de mooiste en minst ontdekte van de streek; *bonjour tristesse*, citeerde hij in gedachten. Een adoptiefje? Maar dat bleek, even later, niet het geval. Het was wel een hele nare speling der natuur die het mooie meisje temidden van afzichtelijke degénerés als stamgenoten, hier in afgelegen gevangenschap geboren had doen worden. Hij zag nog een van de vloer tot bijna aan het hoog plafond reikende spiegel in een vergulde lijst en in een hoek een piano met een lichtje waaronder op het plankje een quatre-mains-studie van Czerny.

Meer tijd voor inventarisatie was er niet. Een lelijk, dik manwijf met een snor, van een jaar of vijf en veertig kwam op hem toegesneld. Ze was 'modernistisch' aangedaan in een geel corduroy broekpak; rond haar vlezig voorhoofd klemde een brede, rood-zwart geruite band. Een Indiaan, dacht Sander; de verschrikkelijke Brucha uit de *selva* van Perú. „Gerda," heette het, „maar ik word Rob genoemd." Ze gaf hem een ongewoon krachtige hand. „Oh," kreunde ze, „ik houd zó van uw poëzie."

„Och," zei Sander bescheiden. Het mens ging bijna tegen hem opstaan: „Maar ik heb ál uw gedichten hoor." Dat kunnen je er maar heel weinig nazeggen, dacht Sander. „En uw proza, natuurlijk," vervolgde Ger. „Weet je – gewoon Sander, hè? – Ik heb in Amsterdam gewóónd. Vroeger." Ze klonk treurig nu. „Op kamers. En dan ging ik eten bij de Groene Kalebas." Ze transpireerde. „Nounou," zei Sander, „dan ben je danig rond geweest." „'t Was in de Regulie...," hervatte ze opgewonden, maar Sander onderbrak haar: „'k Weet waar 't was." En sonoor: „Het bestaat niet meer." Gelukkig maar, dacht hij, „is er wat te eten, Robert?" „O!," ze sloeg de hand aan de hoofdband, „neem me niet kwalijk. Natuurlijk. Er is voor je gedekt. Maar eerst zal ik u, eh, je de kinderen voorstellen." Die ene is voldoende, dacht Sander maar hij gaf alle tuindersknechten, jongens en meisjes, een hand. Ze heetten allemaal Hertha of zoiets, in ieder geval iets dat op een bevel geleek. Behalve 'de Bevallige', als enig meisje – een der oudsten, naar het hem voorkwam – in een broekpak. Ze had dat iets jongensachtige dat haar voor Sander zeer vrouwelijk maakte.

„En dit, Sander, is nu onze kléine Rob, Robbie. Onze lesbienne." Godallemachtig, dacht hij, moeders torpedeert en projecteert haar eigen wensdroom. De lange achter hem kuchtte geërgerd. „Aan tafel, moeder." Voor Sander was een plaats ingeruimd tussen Robbie en een roodharige kinkel. Tijdens de soep merkte hij dat het meisje hem voortdurend zat op te nemen. Hij keek haar even aan. Mooie bruine ogen; beeldschone stakker, dacht hij. Begraven in deze boenwas-crypte, tussen tuinders en plaggen, Kerkstraat, Kerkbrink, meneer pastoor, die familie, zondagmiddagen zonder end.

Er werd wijn geschonken. Uit een grote kristallen karaf. De kinderen een klein bodempje, dan water erbij. Een der jongetjes wilde Sander iets vragen, maar dat vond vader niet goed: „Later, mijn jongen. Als wij eten, dan zwijgen wij." Daar het bij dat ene glaasje bleef, trok Sander de karaf naar zich toe, bediende zichzelf en hield de fles onder handbereik. De wijn was van opvallend goede kwaliteit. Er werd verder zwaar getafeld – in die notaris moest een lintworm kruipen – maar toen iedereen dan eindelijk genoeg had, verhief zich waarachtig die dunne, voor het dankgebed. Die Engel weer. Hierna wilde Gerda hem zijn kamer wijzen. Helemaal bovenin dat grote huis. „Fijn rustig," zei ze op de trap. „Niemand stoort je. Tenminste, als je dat niet wilt."

De zeer ruime logeerkamer was bruin en somber. Maar comfortabel, met een groot bed, een zitje, een bruin ladenbureau waarop een schrijfmachine waarboven een mooie bureaulamp met een donkergroene, glazen kap en een stapel papier. De lederen bureau-stoel op vijf chromen wieltjes leek nieuw. Op een tafelkastje naast het bed stond een telefoontoestel. Handig, dacht hij, als het te erg wordt kan ik een vriendin bellen. Gerda opende de deur, gaf een knipoog en zei: „Kijk, hier is je badkamer. Zal ik het bad vast laten vollopen?" Ze maakte de indruk er wel samen met hem in te willen. Of anders wel dat bed. „Ach nee, zeg," zei hij, verstrooidheid voorwendend, „ik zal maar eerst wat werken gaan, denk ik." De vrouw schrok: „Ach ja, natuurlijk. Het is trouwens ook niet goed. Ik bedoel: zo meteen na het eten. Een mens zou... Neem me niet kwalijk hoor. Werk maar lekker." Ze verdween meteen, de deur zacht achter zich sluitend. Om deze echter meteen weer te openen. Ze stak dat hoofd door een kier en zei: „Jij stemt zeker ook links, hè? Ik ook. Als enige hier. In de omgeving. Te gek hè? Weet je, in tegenstelling tot de boeren hier, eten wíj hier 's avonds warm." Sander nam haar ernstig en bezorgd op. „Nou," zei ze, „dan zal ik nu maar gaan." De deur ging weer toe. „Als je iets nodig hebt," klonk het gedempt en radeloos van de gang, „je weet m'n

vervolg op pagina 75

FOTOGRAFIE: ANDY TAN ● PRODUKTIE: MICK BOSKAMP ● STYLING: HANS BOSKAMP JR. RICHARD VAN EYK EN MAX HITIPEUW

decoratie: Rieko de Jong, visueel vormgever: Adriaan Albers, haar en make up: Dirk en Taco, stylingrep.: Nicole de Roo.

PYJAMA PARTY !

Neem een dosis Great Gatsby, een grote scheut van een Amerikaanse High School party uit de jaren zestig, mix het geheel met de feesten die PLAYBOY-baas Hefner altijd gaf. En verplaats het heerlijke 'zootje' vervolgens naar de jaren negentig, naar de Roxy in Amsterdam. Wat krijg je dan? Een pyjamaparty misschien?

Zij: „Waar is het feest?" Hij: „In de Roxy." „Moet ik iets speciaals aantrekken? „Niets." „Niets?" „Oké, je pyjama dan." „Pyjama?" „Het wordt een latertje..." Kim en Simon op het feest zelf: Hij draagt een PLAYBOY haltershirt f 38,– en een strakke PLAYBOY onderbroek f 43,– (Katé Fashion, 02946-3527). Zij is ver heen in een zijden pyjama van Bleyle f 589,– (HGL, 020-173881).

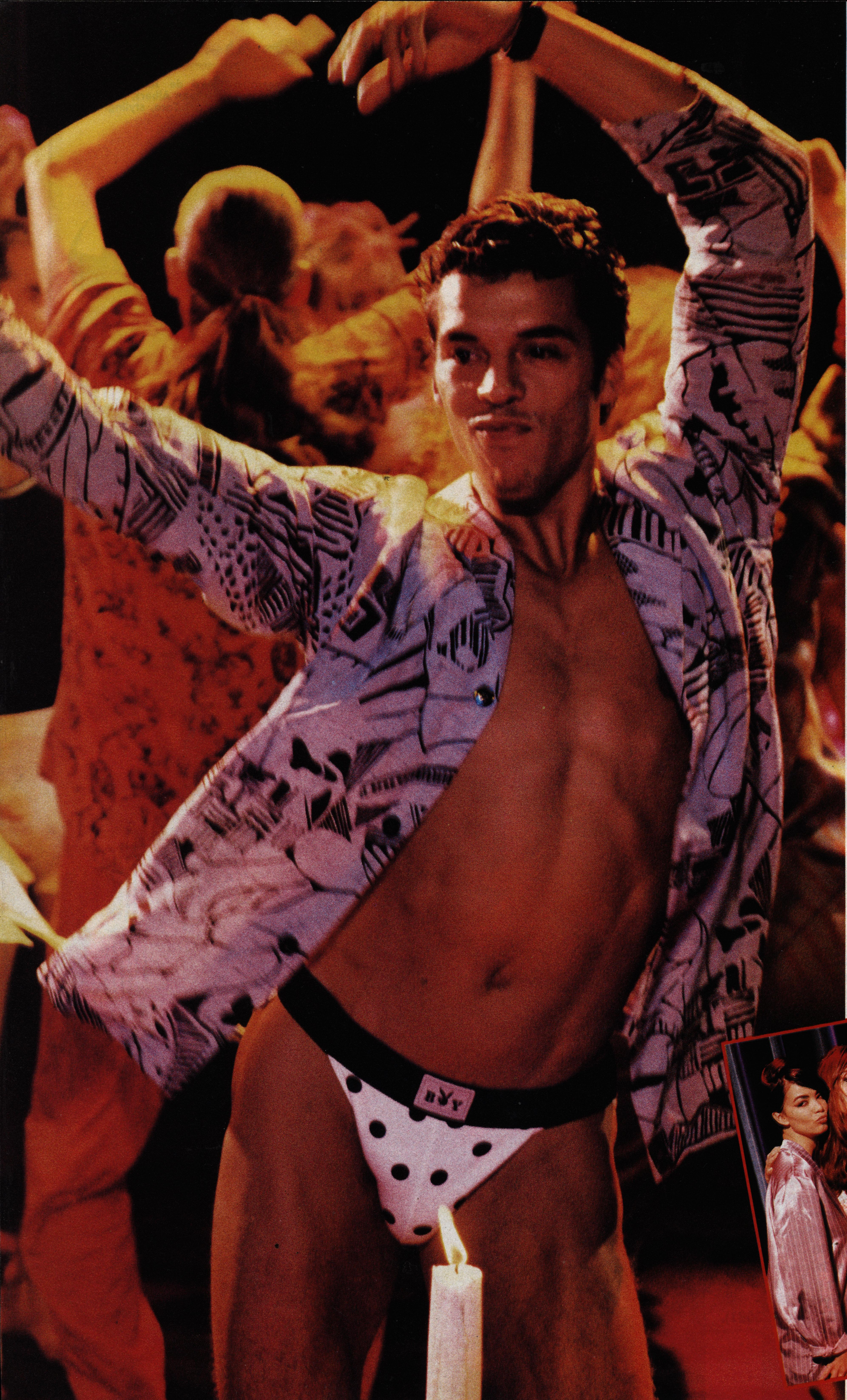

Dames onder elkaar: „Heb je die jongen al gezien, in die PLAYBOY-onderbroek?" „Ik zie hem, ik zie hem." „Alles in orde, zo te zien, niets voor jou?" „Misschien wel, uiteindelijk. Over tien jaar weten we meer." „Hoe bedoel je?" „Ik bedoel dat ik al een jaar met hem getrouwd ben."
De man in kwestie, Narouz, toont een PLAYBOY-slip f 29,– en een pyjama van Hom f 198,– (Intermodis bv, 04977-86345). Even voorstellen (inzet): Sacha, blond en gelukkig getrouwd, Gwendolyne, alom bekeken, en Annemarie, model en vogue.

Hij: „Ze noemen dit in België een séparé." Zij: „Pardon?" „Een plek waar je je kan afzonderen." „Maar niet alleen, mag ik hopen." „Belgen zijn wel goed, maar niet gek..."
Sunny en Peter, ergens halverwege het feest. Hij draagt een pyjama van Eminence f 369,– (Eminence, 04904-16797). Zij kruipt tegen hem aan in een zijden, ivoorkleurige pyjama met bedrukte revers van de Bijenkorf f 189,–. Verderop, midden in de dans (inzet): Maarten in een kamerjas van The Clou f 689,– (Michaela Fashion bv, 01723-8784). Gwendolyne in een nachthemd met uitwijkmogelijkheden van Julien Le Roy f 159,– (de Bijenkorf).

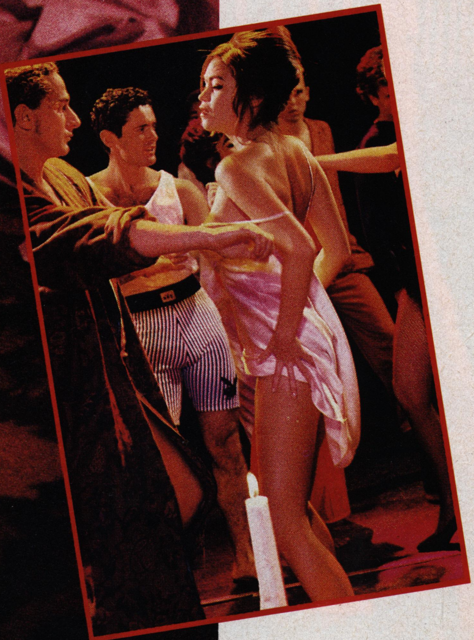

Zij: „Haal je wat te drinken voor me? Ik ben uitgedroogd." Hij: „Geen wonder, je bent niet van die dansvloer weg te slaan." „Hier ben ik toch?" „Hier ben je, ja. Zou ik je lichaam mogen zoenen?" „Nog eens?" „Al dat zweet op je huid. Pure nectar. Zonde om het achter te laten op die vloer." „Vooruit, anders word je straks ook dorstig..."
Sharon vraagt erom in een rode set van Salon de Lingerie, Amsterdam. Jorgos (op de achtergrond) draagt een zijden pyjama van Bleyle f 599,–.
Inzet: Maurizio, de man van de drank, draagt een pyjama van Bleyle f 239,–.

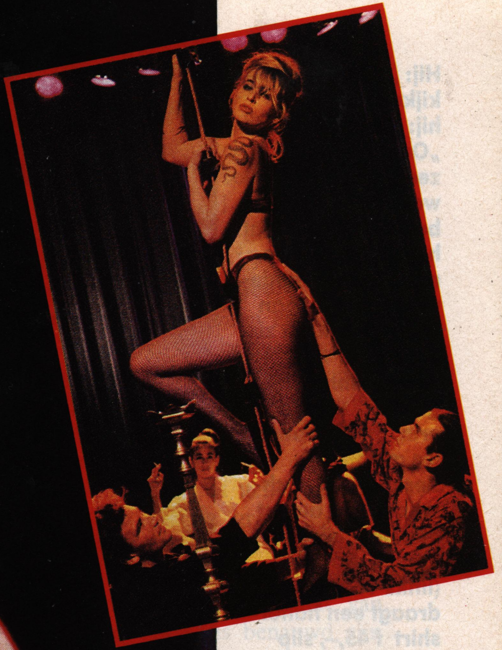

Hij: „Iemand vroeg hoe laat het was." Zij: „Hier, in de Roxy?" „Ongelooflijk, maar waar." „Hoe zag hij eruit?" „Waarom denk je dat het een hij is?" „Omdat een hij altijd wil weten hoe laat het is als hij een zij heeft gescoord..." Getrouwd stel, betere gesprekken. Narouz draagt een zijden pyjama van Bleyle f 525,–, Sacha draagt een slip f 44,90, beugelbeha (geen noodzaak) f 69,90 en een gewassen, zijden kamerjas f 249,–, alle van de Bijenkorf.
Feest loopt inmiddels een beetje uit de hand (inzet): Zij probeert te ontvluchten, achtervolgd door Jorgos en Xander. Komt geen einde aan, aan die ladder van Louise.

Hij: „Ik durf niet te kijken." Andere hij: „Hoezo?" „Omdat ik geen zeebenen heb." „Ik word ook een beetje ziek van dat heerlijke lichaam, maar aan de andere kant..." „...aan de andere kant zie je bij haar nog meer deiningen en golven." „Spring erin, ben je van alles af..."

Zes uur in de ochtend. Feest begint een beetje los te komen. Robert (links vooraan) draagt een haltershirt f 45,–, slip f 45,– en een kamerjas f 219,–, alle van Hom (Intermodis bv, 04977-86345). Simon (rechts van hem) draagt een pyjama van Eminence f 239,– (Eminence, 04904-16797). Maurizio (daarboven) draagt een haltershirt f 74,– en een slip f 39,–, beide van Cerruti (Michaela Fashion, 01723-8784) en een kamerjas van Eminence f 259,–. Nikki (links van Maurizio) draagt een pyjama van Eminence f 149,–. Gwendolyne staat in het middelpunt.

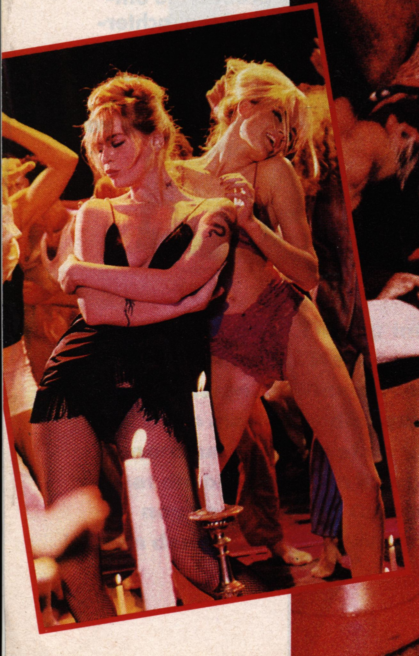

D E I N G R E D I Ë N T E N

INTERVIEW: MICK BOSKAMP, DRANK: WIM SCHOUTEN

We weten wat we aantrekken. Het woord pyjama-party zegt het al. Vermijd wel de strakzittende pyjama. Vierkante cirkel, ronde driehoek, strakzittende pyjama; dat past van geen kant (haltershirts als alternatief voor de pyjama mogen wel nerveus gesneden zijn. Net als slips en sommige boxers).

Nu de vraag: wat nemen we tot ons? En om het in een nog breder perspectief te plaatsen: welke ingrediënten maken een feest tot een pyjama-party?

We vragen het aan Carlos van Boven, opper-traîteur van het zeer Italiaanse en bijzonder eigenwijze Amsterdamse restaurant *Vasso* van eigenaar Vasso Panagoulopoulos. Carlos is meer dan meester over de traiterie van Vasso; hij is smaakmaker in algemene zin. De nieuwste trends in muziek, films, feesten, disco's, de man is een omnivoor.

„We eten natuurlijk Italiaans," zegt hij desgevraagd. „En dat ligt in mijn geval misschien voor de hand, maar vergeet niet: een pyjama party is een intieme gebeurtenis. Je laat jezelf van een andere zijde zien. En als er één volk is dat van intimiteit kunst maakt, dan zijn het de Italianen wel. We eten natuurlijk niet te zwaar. En geen knoeiwerk met sauzen, want die zijden pyjama's kunnen dat niet hebben. Ik denk aan brood. Met simpel, eerlijk, Italiaans beleg. Mozzarella, tomaat, basilicum. Op die sandwiches smeren we geen boter, maar pesto of chavroux, een op smaak gemaakte geitekaas, met wat basilicum, peterselie, olie, peper, zout. Ik denk nu ook aan Bel Paese als beleg, een romige kaas. Of Toma Pepe, een belegen kaas met peper, en natuurlijk de Parma Ham of Mortadella. We drinken er champagne bij, absoluut, maar ook vruchtensappen. Jus d'orange misschien, vers geperst. Alsof het ontbijt massaal gevierd wordt om een uurtje of vier in de ochtend."

En dan? Hebben we dan een pyjama-party?

„Bijna," zegt Carlos terwijl hij diep nadenkt. „Er wordt naar een onderhoudende film gekeken met z'n allen, niks geen zwarigheid. The Party van Peter Sellers bijvoorbeeld. En er wordt gedanst. Geen koele house, maar warme soul. De klassiekers. Om het lichamelijke kontakt te bespoedigen. En als alle gasten dan nader tot elkaar zijn gekomen, heb je misschien een pyjama-party."

(Vasso, Rozenboomsteeg 12-14, Amsterdam, 020-260158)

SLAAPMUTSJES

Het feest is voorbij. De gasten zijn vertrokken. Gehuld in warme jassen zijn ze verdwenen in de donkere ochtend. We hebben ons niet te gulzig aan de champagne gezet, dus er is nog ruimte voor iets moois. Iets hartverwarmends. One for the road naar dromenland. A Nightcap, oftewel slaapmuts.

Sloe Gin van Bols, de meest mannelijke vruchtenjenever, met de smaak van Sleedoornbessen. Prijs f 18,95.

Cognac Ménard Réserve Extra, een Grande Champagne cognac met de leeftijd van de bedgenote, dus 25 jaar. Prijs ongeveer f 58,–.

Laphroaig Single Islay Malt, vijftien jaar oud en met de kenmerkende en zeer toepasselijke 'rokerige' Islay-geur en -smaak. Prijs f 83,50.

Marc Morin, een stevige, gloedvolle Marc de Bourgogne, door distillatie van de in de wijnpers achtergebleven druivenresten ontstaan. Prijs f 38,50.

Southern Comfort, een stevige drank waarin de spirits van het Amerikaanse zuiden (St. Louis) zijn gevangen. Jazz op de achtergrond aanbevolen. Prijs f 35,–.

De night caps bij kaarslicht (v.l.n.r.): Southern Comfort, Sloe Gin, Marc Morin, Menard Réserve Extra, Laphroaig Single Islay Malt. Onder de drank: Traiteur Carlos van Boven in een zijden kamerjas van The Clou f 649,– en een T-shirt van Cerruti f 59,– (Michaela Fashion bv, 01723-8784). De dames zijn om op te vreten.

CAMEL TROPHY

ABC

Guus Luijters heeft geen rijbewijs en ook overigens zou hij nooit in aanmerking komen om aan de gevreesde Camel Trophy deel te nemen. Maar als waarnemer kan je nauwelijks een scherpere vinden. Op naar het Baikalmeer dus, met voldoende letters in het hoofd om een heel ABC te vullen

AVONTUUR," dacht ik, terwijl ik thuis boven de kaart van Azië hing en mijn blik van Moskou langzaam naar het oosten liet dwalen. Orsk, Omsk, Novosibirsk, Krasnojarsk, Bratsk, Irkoetsk, eindeloze steppen doemden voor me op, tanige

GUUS LUIJTERS. ILLUSTRATIE: LOUIS VISSER/ART CONNECTION

ЭМЕЛ·ТРОФИ

Mongolen op pezige paarden, kamelen en tussen Bratsk en Irkoetsk de gigantische stofwolk, van de Camel Karavaan. Zestien landenteams die strijden om de Camel Trophy, begenadigde kaartlezers, gevreesde bomenkappers, bedwingers van beken en bergen, vurenbouwers, overlevers, de Laatsten der Avonturiers, en ik zou erbij zijn.

B „Het BAIKALMEER," zeg ik tegen de Duitse mevrouw die naast me in het zand zit en die net als ik haar voeten van sokken en schoenen heeft ontdaan en ze in het water heeft gestoken, „ziet er een beetje uit als het Meer van Genève of Annecy, vind je ook niet?" Eigenlijk vind ik dat het Baikalmeer sprekend lijkt op het Uddelermeer nabij Stroe, decor van talloze jongensboeken, maar dat zou haar waarschijnlijk weinig zeggen en vandaar dus Genève en Annecy. „Ja," antwoordde ze, „maar het Baikalmeer is wel veel groter, wel 600 kilometer lang geloof ik." Vanwaar ik zat kon je net zover kijken als aan het Uddelermeer nabij Stroe, maar het viel niet te ontkennen, die Duitse had gelijk, het Baikalmeer is groter, heel groot zelfs, wat zeg ik? Het grootste ter wereld, meneer!

C CAMEL pet, jas, tas, shirt, speld, plu, pen, mes, zak, light, hemd, bril, gesp, klok, sok, jack, trui, broek, hoed, muts, does, weide, hok, schapen.

D Op de valreep is het Gorby toch nog gelukt om een van de oude socialistische idealen te realiseren; DRANK is nergens meer te krijgen. Vroeger waren er staatsdrankwinkels, waar je altijd wel twee mannen vond die een derde zochten om samen een flesje wodka soldaat te maken en bier was gewoon op straat te koop, maar nu lijkt wodka schaarser dan toiletpapier en voor bier moet je echt naar de hotelbar. De enige keer dat ik bier te koop zie is onder een brug over de Angara in Irkoetsk. Daar, een beetje verscholen, staat een vrachtwagentje dat vanuit de met een dekzeil afgedekte achterbak methadon, pardon, bier verstrekt. De verslaafden zien er gruwelijk uit, maar grijpen gretig naar de grote glazen flessen vol piskleurig vocht. Diezelfde avond nog bezoek ik in het gezelschap van twintig blikjes Heineken een schildersfeestje in een flatje aan de Angara. Met gitaarbegeleiding zingen we:

Gorbatsjov, vuil, vet zwijn
Douw je perestroika in je reet
Je dikke, vette Gorbatsjov-reet
En geef ons vrijheid, vrijheid, vrijheid.

De schilders bieden me een perestroika biertje aan, het smaakt naar Rinze-appelstroop vermengd met azijn en paardezeik. Het gelach als ik naar de wodka grijp is algemeen.

E Over het ETEN valt niets te klagen, zeker in Irkoetsk niet. De Camel Organisatie heeft een chef-kok uit Bratsk gekidnapped. Die zet uiterst exquise schotels op tafel. Een aantal Nederlandse dames die de Trans-Siberië Express doen en dus een paar dagen in Irkoetsk doorbrengen, kijken vanuit hun enclave in het restaurant van Hotel Intoerist verbijsterd toe. „Waar komt al dat heerlijke eten vandaan?" willen ze later weten. „Ach," zeggen we achteloos, „wij hebben onze eigen chef-kok, weet u. Uit Bratsk." Vanzelf. Maar ook op straat is het voedsel niet slecht: met gehakt gevulde pannekoeken, een soort shashlik, radijsjes die naar vroeger smaken en verrukkelijke kersen. Niet zeuren dus.

F De FINISH van de Camel Trophy vindt plaats tegen het spectaculaire decor van de Angara een kilometer of 60 buiten Irkoetsk. Zoveel is zeker, maar daarmee ben je er nog niet natuurlijk. Onze taxichauffeur, die zoals alle taxichauffeurs Sashja blijkt te heten, tenminste, zo noemen we hem en hij luistert naar die naam, dus waarom niet – onze taxichauffeur verdwaalt voortdurend en geen wonder tussen al die dennebomen, maar gelukkig, of het nu in een dorp in aanbouw is of op een vuilnisdump waar roodbonte koeien voor iets schilderachtigs zorgen, altijd is er wel een kind met een Camel sticker in zijn hand dat je verder kan helpen. En tenslotte zijn we er dan. Onder een feestbanier staan in slagorde 16 Landrovers, met de Nederlandse vlag in het midden. De journalisten en cameraploegen staan opgesteld achter een afzetting. Er is champagne. En gejuich. Een kudde koeien drinkt uit de Angara en ik ga naar de Japanse ploeg die als laatste is geëindigd. Ik trek mijn bloknoot en zeg: „Hebben jullie je rijbewijs eigenlijk wel?" Bij de Japanners kan ik niet meer stuk.

G Het GRAF, een roestvrij stalen zuiltje staat op een landtong die een paar honderd meter het Baikalmeer insnijdt. Hier ligt Alexander. Hij leefde van 19 augustus 1948 tot 24 november 1971. Een knappe jongen wel, zo naar zijn foto te oordelen en je kunt alleen maar raden naar het droevig lot dat hem hier heeft achterhaald, die barre Siberische winterdag in november 1971 en waarom hij hier zo helemaal alleen, van God verlaten lijkt het wel, begraven ligt. Nooit zullen we het weten, maar gedenkt, gedenkt Alexander daar aan het Baikalmeer.

H Zoals bekend is als een gevolg van de Grote Proletarische Revolutie gevolgd door ruim 70 jaar Socialisme prostitutie in de Sowjetunie spontaan verdwenen, maar het sterft er wel van de HOEREN. De bar Hotel Intoerist vlak bij het Rode Plein in Moskou zit er vol mee en als Ellen Verbeek, de vrouw van de hoofdredacteur van het Moskou Magazine in de bar van Hotel International laat weten dat ze ten behoeve van haar HP-rubriek wel eens met een hoer zou willen praten, komen Derk Sauer en ik bijna niet meer bij. „Kijk eens om je heen," zeggen we. „Hoe zien jullie dat toch?" klaagt Ellen. Ja, hoe zie je dat toch? En hoe komt het dat iedereen je kan vertellen dat hoeren in Moskou tweehonderd dollar per nacht rekenen, maar dat het in Irkoetsk gelukkig maar vijftien dollar kost? De meisjes in Irkoetsk, hebben inderdaad een vijftiendollar-look. Vriendelijke provinciaaltjes, die overdag in de HEMA werken en 's nachts af en toe iets bij verdienen. De aardigste zijn Olga en Anya, maar zij hebben alleen maar oog voor Martin de Groot, de geluidsman van de TROS-tv equipe. Hij wil niets van ze, maar ze kunnen gewoon niet van hem afblijven en dat vind ik helemaal niet leuk. Ik wil ook wel een beetje aandacht. Dus wijs ik eerst op Martins krulhaar en vervolgens op het mijne en zeg: „I'm his Brother." Waarop Olga me even opneemt en zegt: „You're not brother. You're father." En dat was dat dus.

I Tot voor kort waren er twee zaken waardoor ik IRKOETSK kende, De koerier van den Czaar van Jules Verne natuurlijk („Hoe heette hij ook alweer, die koerier?" Michael Stroganoff." „O ja.") en door een onvergetelijke passage in Siberisch Dagboek van Karel van het Reve. Van het Reve vraagt aan zijn gids of hij in Irkoetsk ook filmpjes kan kopen. „Maar natuurlijk kun je hier filmpjes kopen," zegt de gids, maar eenmaal in het warenhuis is er niets te krijgen. „Dat komt," legt de gids uit, „doordat er zoveel foto-amateurs in Irkoetsk zijn, die hebben alle filmpjes opgekocht..." Het verhaal gaat nog verder, maar dat moet u zelf maar eens opzoeken. Nu ben ik zelf in Irkoetsk. Op een zondagmiddag maak ik een wandeling. De stad bevalt mij zeer goed, stille, wijde straten met veel bomen, afwisselend stenen en houten huizen en onder de laatste komen ware juwelen voor: het echte boomstammenwerk, enorme zwaluwstaarten op de hoeken, prachtig houtsnijwerk. Ik sla af en toe zomaar een straat in en na een tijdje overvalt mij het gevoel dat ik in cirkels loop. Dat huis heb ik toch al een paar keer eerder gezien. Tegen een lan-

vervolg op pagina 78

Morgan skieт ook nog. „Ik heb het mezelf geleerd," vertelt ze over slalomwedstrijden, haar laatste kick. „Het is vrij gemakkelijk, een kwestie van vaak doen."

GOEDE MORGAN!

In de niet eens meer zo verre toekomst, wanneer genetische ingenieurs een menselijk figuur gaan ontwerpen, dan zou Morgan Fox weleens als blauwdruk kunnen dienen. Onze playmate telt ruim 1 meter 80 en is opgebouwd uit harmonische spierpartijen. Dagelijks gaat ze naar het British Columbia fitness-centrum, waar ze als trainer werkt. Haar gang werd even doorbroken voor een uitgebreide fotosessie.

FOTOGRAFIE: STEPHEN WAYDA

Morgan nam als miss Canada deel aan de Miss World verkiezingen. „Een interessant gebeuren vond ik dat."

„Toen ik heel jong was vond ik het al belangrijk om er door sporten zo góed uit te zien."

MISS JANUARI
PLAYBOY'S PLAYMATE VAN DE MAAND

DE PLAYMATE

NAAM:
Morgan Fox

BOVENWIJDTE:
96

TAILLE:
86

HEUPEN:
86

LENGTE:
1.80 m

GEWICHT:
63

GEBOORTEDATUM:
28 mei 1970

GEBOORTEPLAATS:
Prince George

AMBITIES:
Een succesvol actrice worden en mij verder bekwamen in de kunst.

LEKKER:
Sushi, trainen, motor- en paardrijden, met hem samen zijn.

NIET LEKKER:
Wrede mensen, vet eten, milieuvervuilers en mensen die drugs gebruiken.

BEAUTY TIPS:
Wees altijd eerlijk tegenover jezelf en je innerlijke schoonheid zal naar buiten stralen.

DIEPE GEDACHTEN:
Wat ik ook wil bereiken, mentaal of fysiek, het zal dan wel moeten gebeuren met mijn hele hart.

FAVORIETE AVONDGEBEUREN:
Een ouderwets romantisch diner met een film na – is genoeg om mij gelukkig te maken.

DE WARE JACOB:
Kijkt in mijn ogen en komt erachter wie ik echt ben en niet alleen maar hoe ik eruit zie!

Beste van Playboy

Twee buurmannen staan aan de bar en bespreken de zaken des levens. „Wist je," zegt de een, „dat ik met bijna *alle* vrouwen uit de buurt naar bed ben geweest?! Er ontbreekt er nog een op mijn lijst..." De ander is spra-keloos, en het gesprek stokt. Pas als hij thuiskomt vindt de andere buurman zijn spraakvermogen terug. „Wist jij," zegt hij tegen zijn vrouw, „dat de buurman met, op één na, *alle* vrouwen uit de buurt naar bed is geweest?!"

Antwoordt zijn vrouw: „Oh, dat zal die trut van de overkant wel zijn."

Al tien minuten lang liggen de twee mannen bewegingsloos naast elkaar in bed. „Nou, Jan, ik weet het niet," zegt de ene. „Ik had me er eerlijk gezegd toch iets anders van voorgesteld... van partnerruil."

Kerel, wat is er met je hond gebeurd?!"

„Ja, dat is me ook wat. Ik wilde hem verven."

„Verven? Maar je weet toch wel dat honden daar absoluut niet tegen kunnen!"

„Oh... hij deed ook al zo raar tijdens het afbranden."

Een knappe jongeman werd bij de keuring voor militaire dienst met militaire grondigheid het hemd van het lijf gevraagd. Tenslotte stond hij naakt voor de recruterings-officier. Die vroeg hem of hij homosexueel was. De jongeman antwoordde bevestigend.

„Nicht, hè?" baste de stoere militair. „Denk je dat je een man zou kunnen doden?"

„Oh, ja hoor!" giechelde de jongeman, „maar ik zou er dagen en dagen over doen."

Twee Belgen gaan samen op jacht. Plots zien ze een konijn! De ene Belg pakt zijn geweer, legt aan, vuurt en... het konijntje blijft gewoon zitten waar het zit. Waarop de andere Belg zegt: „Schiet nog maar eens, misschien heeft hij het niet gehoord."

Een bejaard echtpaar, sinds mensenheugenis bij elkaar, heeft een ongelooflijk saai huwelijksleven. De man, ooit energiek en toch ook humorvol, is een zeurderige, chagrijnige ouwe kerel geworden. De vrouw besluit om hun bestaan nieuw leven in te blazen. Ze heeft een prachtig doorschijnend niemendalletje gekocht en is er verwachtingsvol mee op bed gaan liggen. Saaimans komt de slaapkamer binnen, gaat liggen en slaapt. De volgende dag probeert de vrouw het met vreselijk opwindende zwarte avondkleding. Opnieuw valt de ouwe chagrijn zonder een woord te zeggen in slaap. Ten einde raad besluit de vrouw om naakt op bed te gaan liggen. De man sloft binnen, het enige wat er omhoog komt is zijn rechter wenkbrauw en hij zegt op zeurderige toon: „Ik weet niet wat je nou weer aanhebt, maar het moet nodig gestreken worden."

Bob had veel mooie verhalen over ijsvissen gehoord, en hij besloot om het ook eens te proberen. Hij kocht een uitrusting en ging bepakt en gezakt het ijs op. Hij wilde nèt een gat in de ijslaag boren toen uit de hoogte een machtige, resonerende stem weerklonk: „Daar zit geen vis!"

Bob pakte zijn spullen op en ging vijftig meter verderop zitten. Opnieuw donderde het van bovenaf: „Daar zit geen vis!"

Bob wierp zijn blik ten hemel en vroeg met verbijstering in zijn stem: „Bent U God?"

„Nee, paardel... ik ben de ijsmeester."

Een handschoenenmaakster in Xanten
had verschillende soorten van klanten.
Ze werd ook snel rijk
met haar dubbelpraktijk:
want in bed wist die vrouw ook van wanten!

Nog een goeie gehoord de laatste tijd? Stuur hem op naar De Beste van PLAYBOY, postbus 1, 2000 MA, Haarlem. Voor elke geplaatste grap betalen we f 25,–. Over de inzendingen kan niet worden gecorrespondeerd.

„Ik ben stááápelgek op de manier waarop jij overal een leuk spelletje van weet te maken."

„Sex, jonkie! Jaar in, jaar uit een geheide hit!"

„Betty háát ruige feestjes, maar ze doet echt haar best om geen spelbreekster te zijn."

„Nicole! We gebruiken het hoofdgerecht pas ná het dessert!"

NASA EN DE KERSTMAN

NASA is NASA niet meer. Ooit boekte men er prachtige successen, maar „ooit" lijkt definitief voorbij. Misschien dat, als men bij de NASA héél zoet is geweest, de kerstman eens wil uitpakken. Ze kunnen wel iets onder hun kerstboom gebruiken...

We weten niet hoe het met jou zit, maar wij maken ons nogal zorgen over NASA. Wat NASA wás weet je nog: een groot lichaam, een hoop spullen, een link logo, raketruiters met namen als Deke en Gus en Gordo, die zilveren pakken droegen en „*A-Ok*" en „*Can do*" zeiden. Het team van vandaag puilt uit van de gasten die Frederick en Brewster heten en gekleed gaan in kobaltblauwe overalls en termen laten vallen als „*nominal*" en „*on-line*". De oude NASA had ruimteschepen met namen als *Eagle* en *Saturn* die echte mannen naar de maan vervoerden; deze NASA gebruikt iets wat *STS-41C* heet en wat tomatezaadjes in een baan moet zien te brengen.

Het allerbelangrijkste is dat de oude NASA dingen bouwde die het werkelijk deden. Als er een of ander ruimteschip in elkaar werd gezet dat bedoeld was om naar Mars te gaan, waarachtig, dan *ging* het ook naar Mars. Het huidige NASA kreeg tenslotte alleen maar de *Hubble Space Telescope* in een baan, om te ontdekken dat dat verdomde ding nog te kippig was om de grootste koppen op reclameborden te lezen. Vervolgens begon er waterstof uit de space shuttles te lekken, en ingenieurs voorspelden dat het voorste stuk van het geplande ruimtestation eraf zou vallen, zelfs nog voordat het achterste stuk was gebouwd.

Maar kom, het is Kerstmis, en zelfs een regeringslichaam kan nog dromen. Als de hoge pieten bij NASA, al was het maar voor vijf minuutjes, even op schoot mochten zitten bij de geweldige, hemelse *Santa*, dan zouden ze om de dingen vragen die hier volgen. Laten we hopen dat ze lief zijn geweest.

NASA wil ten minste 30 miljard dollar hebben om Freedom te bouwen, een ruimtestation van 155 meter lengte, dat kan dienen als een pit stop voor interplanetaire ruimtevaartuigen. Ingenieurs veroordelen de in een baan bewegende kolos als te groot en te duur. Dus NASA heeft zich weer achter de tekentafel teruggetrokken.

ILLUSTRATIE: MYLES PINKNEY

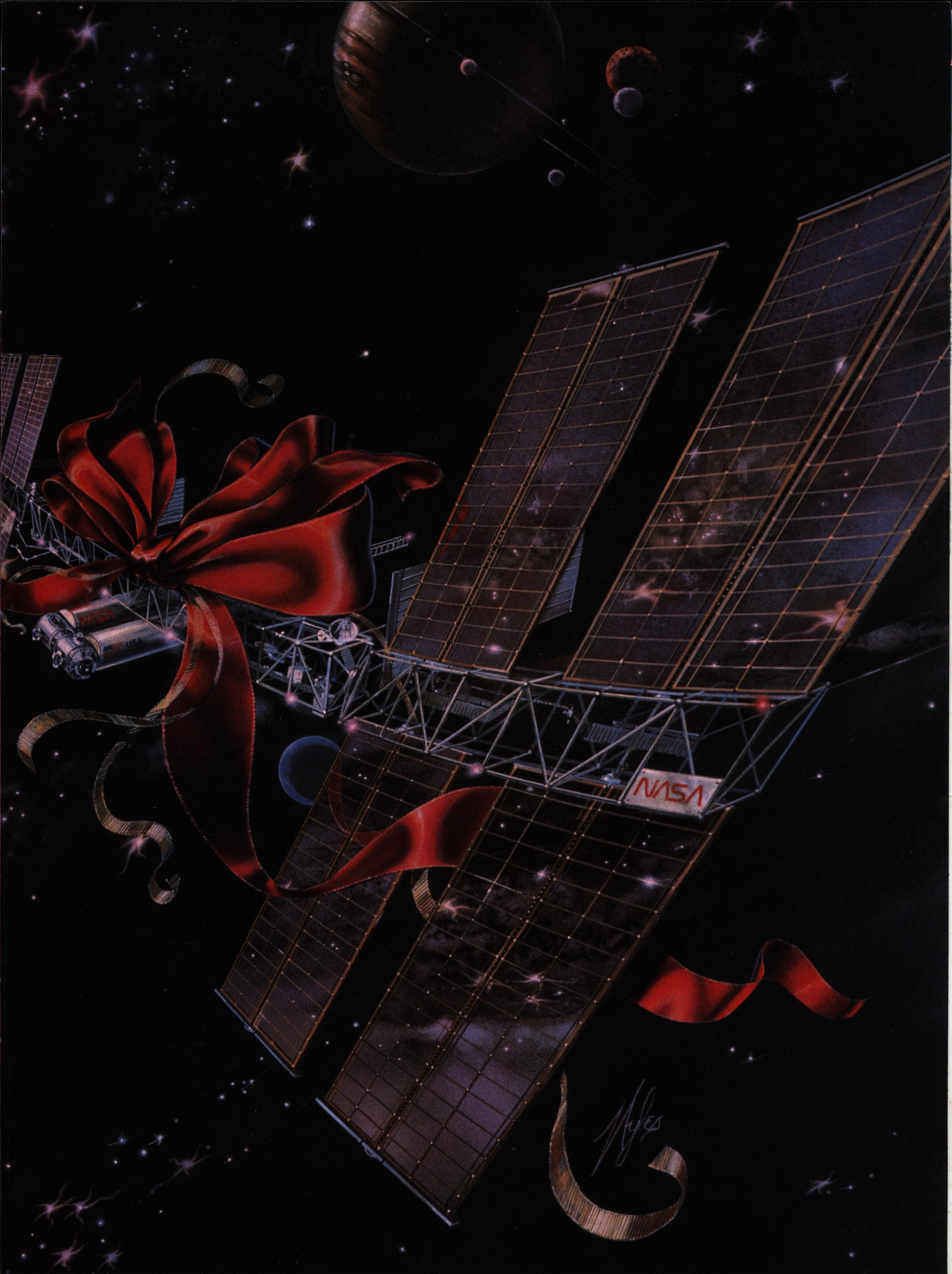
NASA
NASA
USA

1
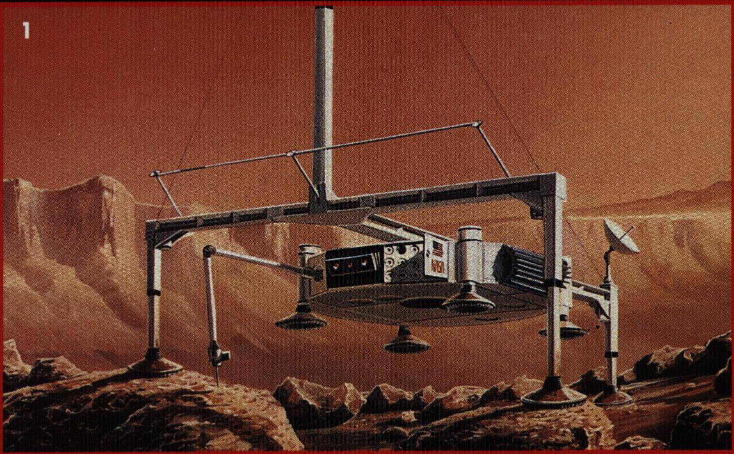

2
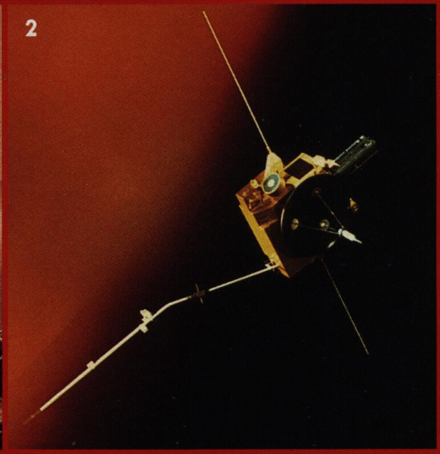

3

4
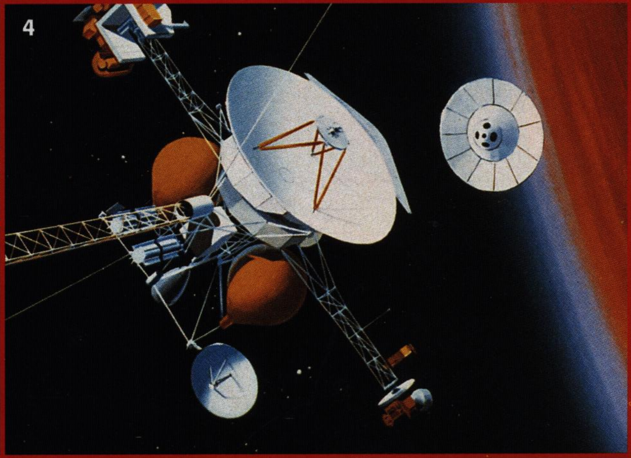

5
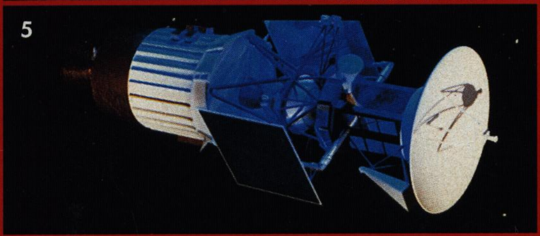

6
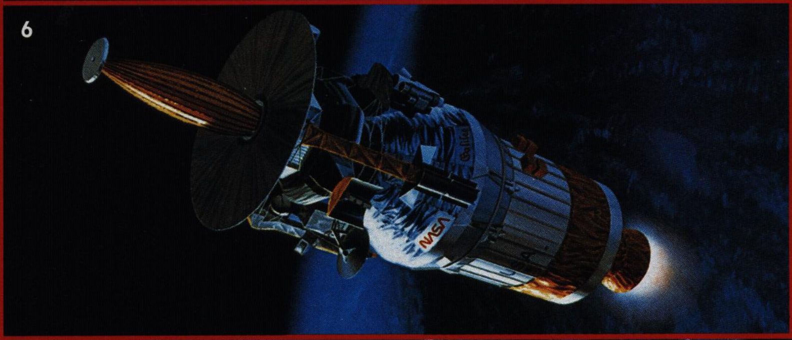

7

1 We sturen een zevenbenige robot naar Mars om over de hele planeet te lopen, stenen te verzamelen en deze in het moederschip te laden. Op het prijskaartje dat eraan hangt staat ± 10 miljard dollar. Datum van lancering: 21ste eeuw. **2** De lancering is vastgesteld op eind 1990/begin 1991 en eind 1994 zal Ulysses in een baan om de zon draaien om de winden en het corona aldaar te bestuderen. Lukt het dán niet, zal het ruimteschip van $ 169.200.000 voor twee jaar in de motteballen worden gezet. **3** Washington heeft ten minste twee miljard dollar opgehoest voor een ruimteraket die zonder hulpkrachtbronnen van de startbaan meteen in een baan kan komen. **4** NASA en zijn Europese tegenhanger, ESA hopen de Cassini-sonde in 1996 naar Saturnus te zenden – *als* ze 1,6 miljard dollar bij elkaar kunnen krijgen. **5** Venus zit achter een dikke dampkring, maar de Magellan van 750 miljoen dollar is bezig de sluier weg te trekken. Er is echter onregelmatig radiocontact met het ruimteschip. **6** Nadat Galileo was vlot gekomen uit het vrachtruim van de *shuttle*, begon NASA's langzame schip van 1,14 miljard zijn riskante reis van zes jaar naar Jupiter. Het tripje telt 1.615.972.000 kilometer. **7** Een hengel van 150 miljoen dollar met een lijn van 200 kilometer zal worden gebruikt om dwars door de buitenste dampkring een satelliet af te vissen. De eerste vlucht staat gepland voor 1991.

Daar is ie weer: Galileo. Veilig op Jupiter na een riskante trip door de asteroïdengordel. Ten eerste zal het ruimteschip een dampkringsensor afvuren in de wolkentoppen van Jupiter. Met meer dan 180.000 kilometer per uur, zal de kleine zichzelf vernietigende ruimtesonde zijn parachutes openen en traag door de dikke mist zinken. Voor een uurtje of wat, zal hij draadloos informatie terugseinen over alle gassen die zijn zintuigen prikkelen; vervolgens zal de druk van de dampkring hem verpulveren.

VIEZE MANN
OP OORLOGSPA

De Amerikaanse muziekwereld durft zo langzamerhand nauwelijks meer platen uit te brengen. Censuur, inperking op de vrijheid van meningsuiting en arrestaties van artiesten die iets te ver gaan, zijn daar aan de orde van de dag. In 1990...

refrein:
Ooh spuit het in me!
Oh, ik ben zo geil,
Oh, ik ben zo geil,
Oh, ik ben zo geil.

...Ooh, ik ben zo geil (10 x)

(Uit: 'Me So Horny', van Two Live Crew)

Het is – pak 'm beet – elf maanden geleden dat half Nederland last leek te hebben van voorjaarsgeilheid. Aangewakkerd door een aantal radio 3-discjockeys die flink hun best deden om het nummer *Me So Horny* te promoten kreeg mannelijk Nederland zo min of meer een vrijbrief om Jan en Alleman, maar vooral nietsvermoedende meisjes overal en nergens een rood hoofd te bezorgen door ze te laten weten hoe geil men wel was. Het betreffende nummer van de Amerikaanse rapgroep Two Live Crew was in die dagen niet van de Nederlandse radio te branden. De videoclip van hetzelfde nummer – waarin behalve de hongerige blik van de groepsleden een hoofdrol was weggelegd voor de stevige rondingen van opwindende negerinnen – werd in die tijd ook tot vervelens aan toe door Nederlandse popprogramma's uitgezonden. Ook door gelovige omroepen. Ironisch genoeg, want hoewel deze omroepen in het verleden nog weleens uitblonken door inconsequent beleid waar het het al dan niet uitzenden van zedenbedervende nummers betrof, voelden zelfs die omroepen zich ditmaal niet geroepen om hun luisteraars te behoeden voor de zedeloze teksten van het grappig bedoelde deuntje van Two Live Crew. Een nummer waarin elk woord dubbelzinnig moet worden opgevat en waarin alles wat de vrouwenbeweging in 20 jaar tijd met moeite heeft weten te bereiken in precies vier minuten en vijfendertig seconden wordt weggevaagd. Maar goedkoop succes verzekerd. En dus prijkte het nummer binnen een paar weken op de eerste plaats van de Nederlandse top 40 en was het niet al te kritische deel van Nederland voor even niet alleen meer aan de mountain bike met bijpassend glanzend trainingspak te herkennen, maar ook aan het in de nabijheid van meisjes slaken van de kreet „Ooh, Me So Horny...".
Of datzelfde deuntje met een exact vertaalde Nederlandse tekst net zoveel bijval van de Nederlandse omroepen had gekregen en ook zo simpel was uitgegroeid tot een megahit, valt ernstig te betwijfelen. Per slot van rekening hebben de minstens zo fijngevoelige teksten van liedjes als *Stop 'm Maar Eens In het Gleufje, Als Tante Klaar Komt, Een Banaantje Gaat 'R Altijd In, De Muts van Tantie Rie* en *Je Moet M'n Poesje Voor Me Zoeken* van liever anoniem te blijven zangers met duistere artiestennamen als Pietje Potent, Natte Sjaan, Hete Harrie en Willem de Wipper het ook nooit veel verder geschopt dan uitzending op piratenstations, waar toch geen hond naar luistert. Maar één ding is in ieder geval zeker: zoveel woede, onrust, narigheid, ellende, paniek, gehakketak en stoffige ideeën als de single Me So Horny in de Verenigde Staten heeft teweeg gebracht, zou het in het toch wel iets liberalere Nederland nooit hebben veroorzaakt.

Er is maar één manier om plezier te hebben
en dat is: neuk dat kutje
en zorg dat het van jou wordt.
Leg haar op een bank, plat op haar rug
hou haar benen omhoog
en hou dat spleetje uit elkaar...

(Uit: 'Put Her In The Buck' van Two Live Crew)

Het moet zo'n beetje halverwege de jaren '50 zijn begonnen, toen de geschiedenis van de popmuziek zijn aanvang nam. Toen waren het ouderen die – vooral uit vrees voor gezagsaantasting – aanstoot namen aan de verderfelijke vorm van amusement die rock'n'roll heette en die, zoals men zo goed wist, ongetwijfeld zou zorgen voor toenemende zedeloosheid onder en verloedering van jongeren. En als dat zo doorging zou het credo *je bent jong en je wilt wat*, waar het allemaal zo onschuldig mee begonnen was, ongetwijfeld doorslaan in de variant *je bent wild en je jongt wat*, of misschien nog wel erger en dan zitten we mooi met de gebakken peren. Zo ongeveer redeneerden onze oma's en opa's in Amerika destijds. Maar het holle geschreeuw van deze angsthazen mocht toen nog bitter weinig baten. De opmars van popmuziek en de bijbehorende neveneffecten en subculturen was namelijk onstuitbaar. En ook de opkomst van smeerkezen als Elvis Presley met zijn perverse heupbewegingen, The Beatles met hun vieze haardracht, hardrock-muzikanten met hun geflirt met de duivel, Prince met zijn sexueel getinte teksten en ga zo nog maar even een half uurtje door was ondanks de voortdurende roep van verontruste ouders om minder of – liever nog – verbod van deze uitingen niet tegen te houden. Zelfs niet in de Verenigde Staten, een land dat nu niet bepaald wereldkampioen tolerantie en liberaal denken is. Rechtse ouders als zedenpredikers. Het gegeven is in Amerika inmiddels al zo oud als de weg naar Graceland.

Ik wil jullie een geheim uit mijn
persoonlijke leven verklappen.
En dames opgelet:
ik zou jullie relatie weleens
uit het slop kunnen halen.

Mijn machtige lul is niet voor een kleintje
vervaard: hij neukt alle sletten
en jaagt ze de stuipen in het lijf.
Ze zal schreeuwen en bidden,
alleen maar om het hoofd van deze grote,
zwarte pik te mogen kussen.
Hij zal het kutje openrijten
en tot tevredenheid stemmen.

(Uit: 'Dick Almighty' van Two Live Crew)

De halve gare die tien jaar geleden had durven voorspellen dat er ooit een moment zou komen waarop teksten van popmuzikanten zouden worden gecensureerd, zou toen door weldenkend Amerika vrijwel zeker voor niet helemaal goed snik zijn verklaard. Maar toch zou dit onwaarschijnlijke *'back-to-the future'*-denken – dat totaal in tegenspraak was met de wijze waarop de maatschappij zich ontwikkelde – in minder dan zes jaar harde realiteit worden. Aan het begin van de jaren '80 begon er in de VS namelijk plotseling iets te borrelen, dat duidelijk verder ging dan de individuele en incidentele acties van de zedenpredikers die zich voor die tijd geroepen voelden om hun stem te laten horen. *This time it was for real* en ging het om daadwerkelijke inperking van de verloedering van de Amerikaanse jeugd. En merkwaardig genoeg leek de invloed van fatsoensrakkers – die zich steeds vaker verenigden – vanaf dat moment ook nog steeds meer bijval te krijgen. In theorie richtten de nieuwbakken 'councils' en 'centres' met niets- en tegelijkertijd veelzeggende namen als *Parents Music Resource Centre* en *American Family Association* zich tegen alle uitingen die het normenstelsel in de VS aantasten, maar in praktijk hielden zij hun oren vooral gespitst bij het verschijnen van nieuwe platen die weleens obscene taal (explicit lyrics) zouden kunnen bevatten. Jawel, in 1985: Orwell in 3-D!

Er is een oude vrouw
die in een schoen woont.
Ze verveelt zich te pletter.
Ze heeft alle negers uit de buurt

De mooiste tijd van uw leven!

Een heel jaar Playboy voor maar f 6,50 per nummer plus een echt Playboy-horloge voor slechts f 20,–.

Nu een abonnement op de Nederlandse Playboy? Dat worden twaalf onvergetelijke maanden met de mooiste Playmates. De snelste bolides. De beste verhalen. De sterkste interviews. De leukste cartoons. En ga zo maar door.

Maar dat niet alleen. Voor het bescheiden bedrag van f 20,– extra mag u zich ook nog eens eigenaar noemen van een echt Playboy-horloge. U kunt zelfs kiezen uit twee modellen. Speciaal voor u hebben we deze goedgebouwde herenuitvoering. Speciaal voor háár deze even fraaigeschapen damesvariant. Om cadeau te geven dus. Met alle mooie

Stuur mij Pla

Stuur mij (tot wederopz
op de acceptgirokaart. A

- [ ] Het Playboy-herenhorlog
Ik betaal de abonnement
- [ ] Het Playboy-dameshorlo
Ik betaal de abonnement
- [ ] Geen horloge maar wel
f 60,- (f 5,- per nummer

Naam

Adres

Tel. nr

Postcode/plaats

Deze bon a.u.b. (in envelop zonder postzegel erop) naar: Playboy, Antwoordnummer 50200, 2000 VK Haarlem. Het Playboy-horloge wordt u ongeveer 14 dagen na ontvangst van uw betaling toegezonden. Dit aanbod loopt tot 1 maart 1991 en is alleen geldig als u de afgelopen 6 maanden geen abonnement op Playboy hebt gehad.

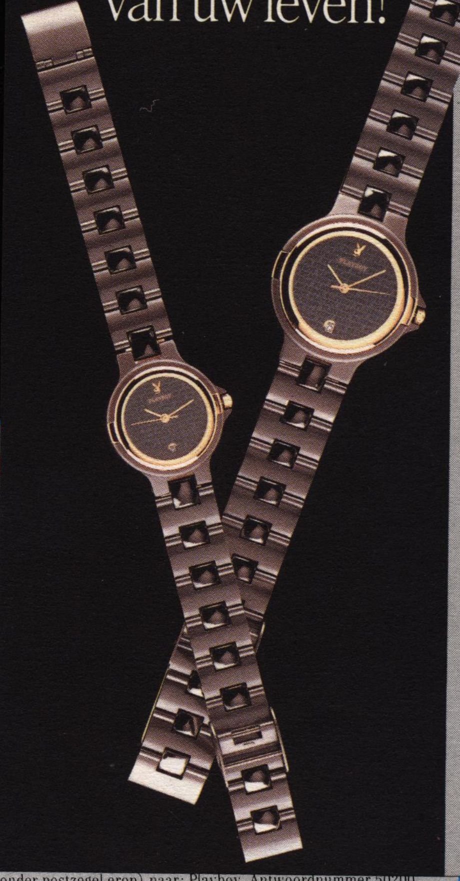

De mooiste tijd van uw leven!

Een heel jaar Playboy voor maar f 6,50 per nummer plus een echt Playboy-horloge voor slechts f 20,–.

Nu een abonnement op de Nederlandse Playboy? Dat worden twaalf onvergetelijke maanden. En voor het bescheiden bedrag van f 20,– extra mag u zich ook nog eens eigenaar noemen van een echt Playboy-horloge (winkel-adviesprijs f 149,–). U kunt zelfs kiezen uit twee modellen. Speciaal voor u hebben we deze goedgebouwde herenuitvoering. Speciaal voor háár deze even fraaigeschapen damesvariant. Om cadeau te geven dus. Met alle mooie gevolgen die dáár weer aan vastzitten. Welke schoonheid kunnen wij voor u inpakken?

PLAYBOY

al gepijpt en geneukt.

(Uit: 'Dirty Nursery Rhymes' van Two Live Crew)

Het is Frank Zappa die als eerste direct betrokkene waarschuwt tegen de in zijn ogen groeiende en dus gevaarlijke invloed van de georganiseerde 'mothers of prevention'. Het zit hem zelfs zo dwars dat hij de hele gang van zaken op zijn elpee *FZ Meets The Mothers of Prevention* ('85) op niet mis te verstane wijze, maar met een vette knipoog belachelijk maakt. De fans lachen zich een hoedje en komen helemaal niet meer bij als ze de briljante vondst van Zappa zien die diezelfde plaat – om de absursiteit van de ontstane situatie aan te geven – heeft voorzien van de mededeling 'contains explicit lyric'. Op dat moment beseft Zappa echter nog niet dat hij een meer dan vooruitziende blik heeft. En een jaar later vergaat het lachen Zappa, zijn fans en de totale Amerikaanse muziekindustrie dan ook flink als onder de druk van één van de fatsoensbewegingen (die voortdurend contact onderhouden met politici), de PMRC, inderdaad gespeeld wordt met de gedachte om wettelijk te bepalen dat platen die tekstueel enigszins overhellen naar de schuine kant verboden moeten kunnen worden, of op zijn minst 'gelabeld' moeten worden en dus echt een waarschuwing op de hoes en op het label dienen te hebben. De beer is los, de vlam slaat zo ongeveer in de pan en Amerika is in rep en roer. En onder het motto 'als er één schaap over de Dam is, zet dan het Rokin maar af', volgen de ontluisterende feiten elkaar in no time op om uiteindelijk in 1990 te culmineren in een uitbarsting van mega-proportie. De verwarring ten top.

Welkom in de neukwinkel!
Er is maar één plek waar wij naar toe kunnen gaan, waar de prijs voor een lekkere beurt redelijk is. Elke kamer heeft een bed en ook een wasbak, dus je kunt je lul er wassen en lekker neuken in het bed.

(Uit: 'The Fuck Shop' van Two Live Crew)

Het legitiem worden van censuur op popteksten hangt de platenmaatschappijen als een zwaard van Damocles boven het hoofd. De gevolgen van deze aantasting van *the first amandment – freedom of speech*, de vrijheid van meningsuiting – zijn natuurlijk ook niet te voorzien. En als voorzorg, uit angst en uit voorzichtigheid bepaalt een aantal platenmaatschappijen dat platen die weleens het slachtoffer zouden kunnen worden van de wet in wording dan maar door henzelf als tekstueel niet zo geschikt voor de jeugd moeten worden bestempeld. Ironisch genoeg is de allereerste plaat die deze twijfelachtige eer ten deel valt en die de mededeling 'explains explicit lyrics' bevat een plaat van de groep One Way; een groep die weliswaar pikant taalgebruik bezigt, maar dit opbouwend doet. De betreffende plaat – die eind 1985 verschijnt – is juist bedoeld als waarschuwing tegen de sexuele uitwassen van de Amerikaanse jeugd. Vanaf dit moment is het bal en wordt elke plaat die ook maar één schuttingwoord telt onmiddellijk gelabeld. Platenmaatschappijen lijken aan achtervolgingswaanzin te lijden en hun reactie heeft veel weg van een paniekreactie. Alleen platenmaatschappij Virgin weigert zich te laten meesleuren in het paniekvoetbal van de andere maatschappijen: op de plek van het bekende waarschuwingszinnetje is op de platen van Virgin de zin 'We believe in the freedom of speech!' te lezen. Dave Marsh, ex-senior-editor van Rolling Stone, vaste medewerker van Playboy USA en spreekbuis van musicerend Amerika, kan zich de verwarring voorstellen: „Platenmaatschappijen weten totaal niet meer waar ze aan toe zijn. En daarom meten ze zelf ook met twee maten: de CD van Guns'n Roses wordt gelabeld, terwijl de nieuwe Prince en Madonna-platen – uit commerciële overwegingen – niet voorzien worden van een waarschuwing. In praktijk zijn de teksten van Madonna en Prince echter minstens zo sexueel beladen en heftig als die van Guns'n Roses. Het klopt allemaal voor geen meter. Platenmaatschappijen hebben bij elke plaat die ze laten verschijnen het gevoel dat het pistool dat constant op hun hoofden is gericht kan afgaan."

Dat het labelen van platen de fatsoenbeweging in de VS nog lang niet ver genoeg gaat, blijkt halverwege 1990 in Florida. Marsh: „Het is ongelooflijk wat daar gebeurd is en het is precies datgene waar we de afgelopen tien jaar steeds zo bang voor zijn geweest: het begin van het einde. De eerste echte grote overwinning voor de ultra rechtse beweging en het bewijs voor het feit dat het labelen van platen soms juist averechts werkt en de rechtse bewegingen helpt bij het zoeken naar obsceen materiaal." Wat gebeurt, is het volgende: op 6 juni wordt de in dit artikel geciteerde CD met daarop ook de single Me So Horny van Two Live Crew – die was voorzien van de waarschuwingsregel – door de jury en rechter in Florida verboden verklaard op grond van obscene teksten. Maar het was toch nog niet wettelijk geregeld? Marsh weer: „Dat is inderdaad zo, maar Florida is één van de 48 staten die *anti-obscenity-laws* hebben. Wetten die zo vaag zijn dat ze zelden of nooit worden toegepast. Onder de te grote druk van de fatsoensbeweging, die in dit geval geleid werd door een zeer slimme jurist, heeft de bewuste rechter in Florida ditmaal maar wel zo'n ondoorzichtige en multi-interpretabele wet uit het stof gehaald." Vier dagen later krijgt de Two Live Crew-zaak nog een flinke staart als de leden na een optreden op grond van het bezigen van obsceen taalgebruik in het openbaar worden gearresteerd nadat politie in burger video-opnames van het concert had gemaakt en aan de sheriff had getoond. Volgens Dave Marsh niet geheel toevallig dat het een zwarte groep betreft: „Natuurlijk niet. Het is toch heel duidelijk dat ultra rechtse ouders doodsbang zijn voor de stijgende populariteit van zwarte rapgroepen en dus benauwd zijn voor de toenemende invloed van zwarte artiesten op de blanke jeugd. Het gaat allemaal veel verder dan het tegengaan van de verloedering van de Amerikaanse jeugd alleen." Dat is precies wat ook Sinead O'Connor begin september bij de uitreiking van de MTV-awards in Los Angeles vertelt. Het is vooral bij deze normaal gesproken tamelijk onbeduidende happening dat belangrijke muzikanten als Tears For Fears, Public Enemy en MC Hammer zich in navolging van David Bowie, Laurie Anderson, The B'52's, Madonna en Bruce Springsteen – die allemaal nauwgezet in de gaten worden gehouden door de rechtse rakkers – solidair verklaren met Two Live Crew, hun walging uitspreken over de aantasting van de vrijheid van meningsuiting en hun vrees openbaren voor alles wat er na deze eerste triomf van de fatsoensbeweging nog gaat komen. Dat Two Live Crew eind oktober j.l. na een tamelijk genante vertoning wordt vrijgesproken, lijkt ook niet meer dan een afleidingsmanoeuvre te zijn. Een afleidingsmanoeuvre om te komen tot? Verbod van platen met het thema 'boy meets girl', omdat dit de jeugd uiteindelijk zou aanzetten tot het hebben van sexueel verkeer? Verbod van alle rapplaten omdat deze vrijwel altijd de problemen van de zwarte Amerikaanse bevolking behandelen en dus ook de grote werkloosheid en vervolgens de verveling die daaruit weer ontstaat en dus eigenlijk aanzetten tot sex en crimineel gedrag (want iedereen weet toch dat jongens en meisjes uit verveling, vult u zelf maar in)? Wie zal het weten? Kate Pierson van The B'52's verwoordt de gevoelens van bevreesd Amerika misschien nog wel het treffendst als ze zegt: „Als vrouw ervaar ik de Two Live Crew als meer dan beledigend. Maar als Amerikaan vind ik dat iedereen het recht heeft stompzinnig te zijn..."

WILLEM J. BAARS

LACHEN

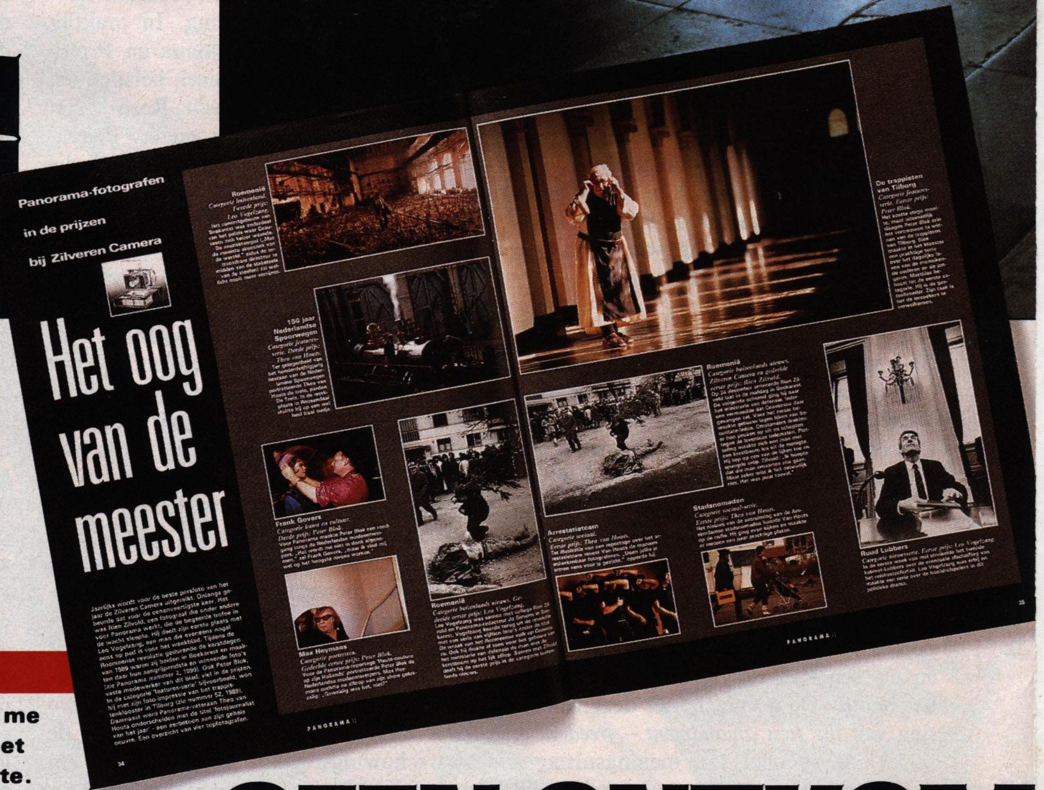
Panorama-fotografen

in de prijzen

bij Zilveren Camera

Het oog van de meester

Jaarlijks wordt voor de beste persfoto van het jaar de Zilveren Camera uitgereikt. Onlangs gebeurde dat voor de eenenveertigste keer. Het was Rien Zilvold, een fotograaf die onder andere voor Panorama werkt, die de begeerde trofee in de wacht sleepte. Hij deelt zijn eerste plaats met Leo Vogelzang, een man die eveneens nogal eens op pad is voor het weekblad. Tijdens de Roemeense revolutie gedurende de kerstdagen van 1989 waren zij beiden in Boekarest en maakten daar hun aangrijpendste en winnende foto's (zie Panorama nummer 2, 1990). Ook Peter Blok, vaste medewerker van dit blad, viel in de prijzen. In de categorie 'features-serie' bijvoorbeeld, won hij met zijn foto-impressie van het trappistenklooster in Tilburg (zie nummer 52, 1989). Daarnaast werd Panorama-veteraan Theo van Houts onderscheiden met de titel 'fotojournalist van het jaar' - een eerbetoon aan zijn gehele oeuvre. Een overzicht van vier topfotografen.

Roemenië
Categorie buitenland. Tweede prijs: Leo Vogelzang.
Het concertgebouw van Boekarest was onderdeel van het paleis waar Ceausescu zich keizer waande. „De muziektempel „Met de mooiste akoestiek van de wereld," aldus de ontroostbare directeur te midden van de staketsels van de stoelen! zal wellicht nooit meer verrijzen.

150 jaar Nederlandse Spoorwegen
Categorie features-serie. Derde prijs: Theo van Houts.
Ter gelegenheid van het honderdvijftigjarig bestaan van de Nederlandse Spoorwegen portretteerde Theo van Houts de trein, pardon De Trein. In de werkplaats in Roosendaal stuitte hij op een wel heel fraai oudje.

Frank Govers
Categorie kunst en cultuur. Derde prijs: Peter Blok.
Voor Panorama maakte Peter Blok een rondgang langs de Nederlandse modeontwerpers. „Het wordt me niet in dank afgenomen," zei Frank Govers, „maar ik vind mezelf op het hoogste niveau werken."

Max Heymans
Categorie portretten. Gedeelde eerste prijs: Peter Blok.
Voor de Panorama-reportage 'Haute-couture op zijn Hollands' portretteerde Peter Blok de Nederlandse modeontwerpers. Max Heymans zuchtte na afloop van zijn show gelukzalig: „Geweldig was het, niet?"

Roemenië
Categorie buitenlands nieuws. Gedeelde eerste prijs: Leo Vogelzang.
Leo Vogelzang was samen met collega Rien Zilvold en Panorama-redacteur Jo Simons in Boekarest. Vogelzang keerde terug uit de revolutie met een serie van vijftien foto's ...

De trappisten van Tilburg
Categorie features-serie. Eerste prijs: Peter Blok.
Het kostte enige moeite, maar uiteindelijk slaagde Peter Blok erin het vertrouwen te winnen van de trappisten van Tilburg. Blok maakte in het klooster een prachtige serie over het dagelijks leven van de monniken, de ouderen en de jongeren. Matthias behoort tot de eerste categorie. Hij is de gastenbroeder. Zijn taak is het de bezoekers te verwelkomen.

Roemenië
Categorie buitenlands nieuws. Categorie Zilveren Camera en gedeelde eerste prijs: Rien Zilvold.
Op 24 december arriveerde Rien Zilvold laat in de middag in Boekarest. De volgende ochtend ging hij naar het ministerie van defensie. ...

Arrestatieteam
Categorie sociaal. Eerste prijs: Theo van Houts.
Ter illustratie van een reportage over het arrestatieteam moest Van Houts de mannen onherkenbaar fotograferen. „Doen jullie je armen eens voor je gezicht," opperde hij.

Stadsnomaden
Categorie sociaal-serie. Eerste prijs: Theo van Houts.
Het nieuws van de ontruiming van de Amsterdamse stadsnomaden hoorde Van Houts op de radio. Hij ging even kijken en maakte er meteen een paar prachtige platen.

Ruud Lubbers
Categorie nieuwsserie. Eerste prijs: Leo Vogelzang.
In de eerste week van mei struikelde het tweede kabinet-Lubbers over de eventuele afschaffing van het reiskostenforfait. Leo Vogelzang was erbij en maakte een serie over de hoofdrolspelers in dit politieke drama.

34 PANORAMA PANORAMA 35

PETER BLOK, FOTOGRAAF:

Die trappisten in Tilburg intrigeerden me al maandenlang. Het kostte moeite het vertrouwen te winnen. Maar het lukte. En zo maakte ik die fotoserie voor Panorama. Het was af en toe echt lachen met die broeders. En ik won er later ook nog een 'Zilveren Camera' mee en een derde prijs bij de World Press Photo!

GEEN ONTKOM

DE TOPFOTOGRAFEN WERKEN VOOR PANORAMA

Wanneer Nederlandse fotografen in de prijzen vallen, gaat het heel vaak om werk dat in Panorama gepubliceerd werd. Want Panorama stelt er een eer in om royaal de ruimte te bieden aan de meest spannende, fascinerende, verrassende foto's. Dat zijn natuurlijk vaak foto's van dramatische gebeurtenissen in de wereld. In andere gevallen publiceert Panorama gewoon een komplete fotoserie om de eenvoudige reden dat het zulk prachtig werk is. Zo was dat ook met die foto's van Panorama-fotograaf Peter Blok. Echt 'prijswinners', waar de sfeer, de menselijkheid en de humor vanaf straalt. Panorama is overal te koop. Maar u kunt zich ook abonneren. Bel 06-0220540 en informeer meteen naar het welkomstgeschenk.

EN AAN PANORAMA DÈ PANORAMA

Rondje Klokken

Wie helemaal krankzinnig is van een bepaald automerk en daar met enig uiterlijk vertoon uitdrukking aan wil geven, kan bij de betere horlogerieën en juweliers zijn hart ophalen. Innige samenwerking tussen de Zwitserse uurwerkmakers en de autobranche-toppers heeft geleid tot de ontwikkeling van een aantal modellen die het hart van elke autofanaat sneller doen kloppen.

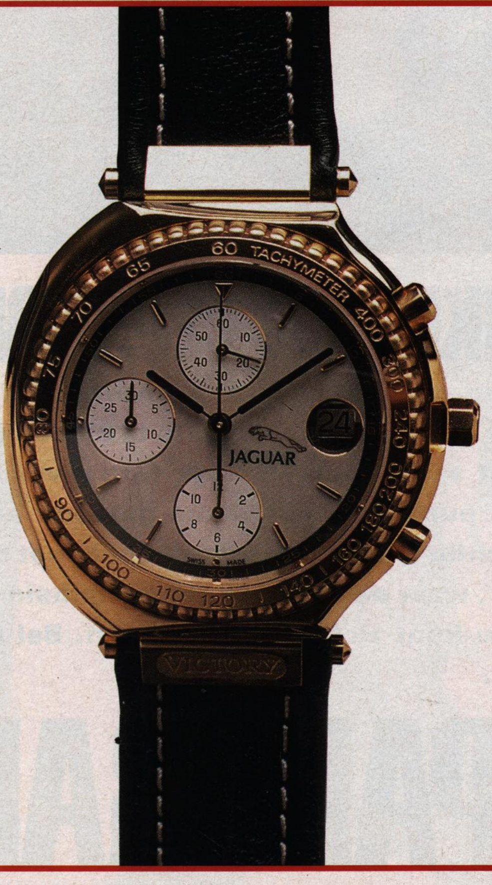

Van het zeer exclusieve Jaguar horloge bestaan slechts 300 genummerde exemplaren. Met zijn kast van goud en zijn sober leren bandje kost dit klokje bijna dertigduizend gulden. Jaguar liet het horloge maken na de overwinning in de 24 uurs race van Le Mans in 1988.

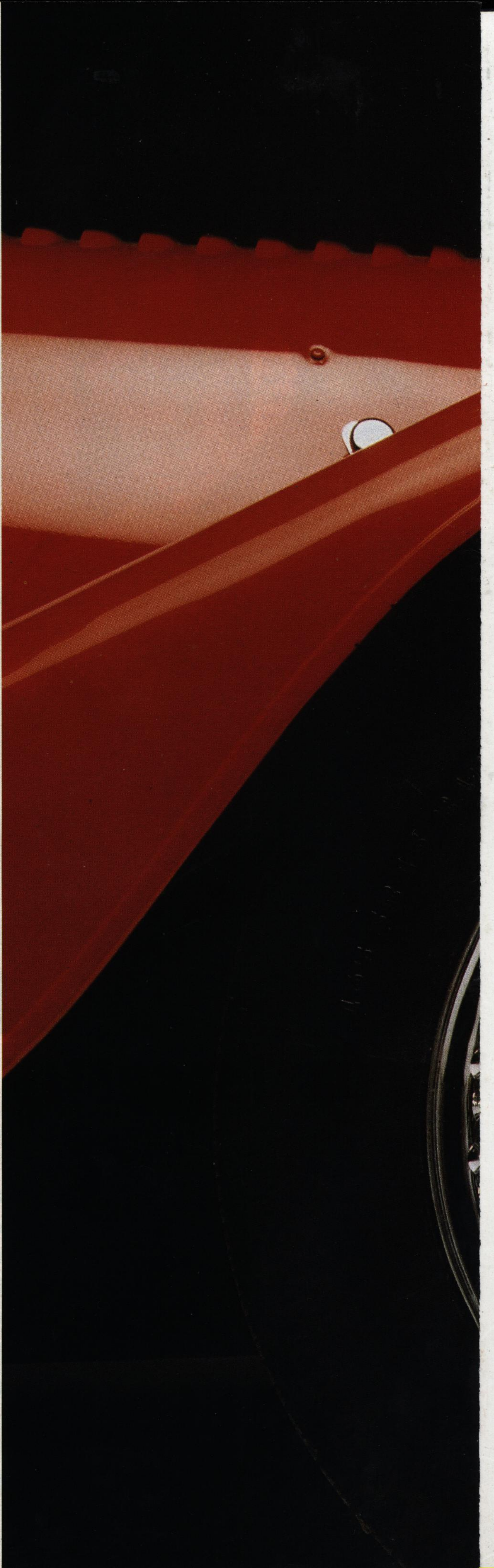

FOTOGRAFIE: R. CARRER/AUTOCAPITAL/ABC PRESS

RIGHT SIDE
UNDO
UNDO

1

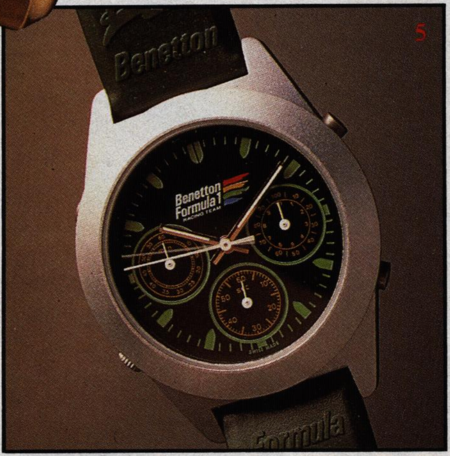

5

9

Boven: Voor liefhebbers om van te watertanden: het beroemde Ferrari horloge. De wijzerplaat heeft dezelfde kleur als de vermaarde bolides. Het uurwerk dateert van 1983, wordt vervaardigd door Cartier en kost, afhankelijk van de uitvoering, ongeveer zestienhonderd gulden.

Rechtsonder: Soberheid en betrouwbaarheid kenmerkten het horloge dat Ferdinand Porsche in 1978 ontwierp. Het was het eerste klokje dat in grote aantallen zou worden gefabriceerd en even succesvol was als de Porsche 928.

Sinds jaar en dag laten vooraanstaande Zwitserse uurwerk-fabrikanten zich inspireren door de glamour van het Grand Prix spektakel en het Formule 1 geweld. Al dan niet in opdracht van een renstal brengen zij horloges op de markt die niet in de laatste plaats bedoeld zijn om de pols te sieren van de tallozen die de rensport met hart en ziel zijn toegedaan. Een psychologische meesterzet. Want waar de echte Ferrari of Porsche onbereikbaar blijft, kan het dragen van een gelijknamig horloge althans enig soelaas bieden. Het autogekke Italië is de grootste afnemer van de klokjes waarvoor niet zelden forse bedragen moeten worden neergeteld. En soms moet de koper drie jaar op levering wachten als hij bijvoorbeeld een gouden Rolex Daytona wil hebben die bijna veertigduizend gulden kost. Voor wie er het geld voor over heeft, is er keus genoeg. Playboy toont u op deze pagina's een aantal modellen die in de kringen van kapitaalkrachtige auto- en horlogeliefhebbers hoge ogen gooien.

Modellen van de Italiaanse fabriek duurdere Porsche horloges. 4. De sjieke Zamatische chronometer 7. De zeer gedistingeerdeed na een succesvolle race 8. Tonino Lam-Ovale 11. Een Alfa Romeo. Er is ook een eigenaar van McLaren, kocht de horlogefading wenst, moet naar de BMW Digitale vijftienhonderd gulden. Het meest opzichtige plaat prijkt in zij-aanzicht een gouden Mer-

2

3

4

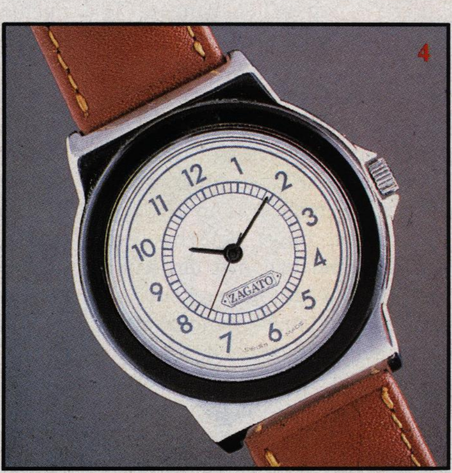

6

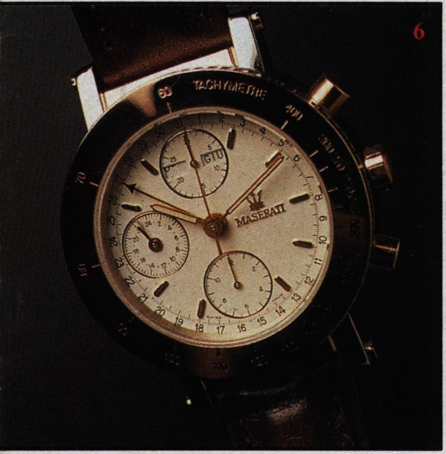

7

8

10

11

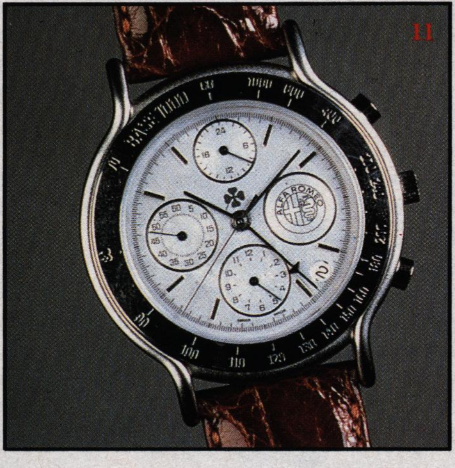

12

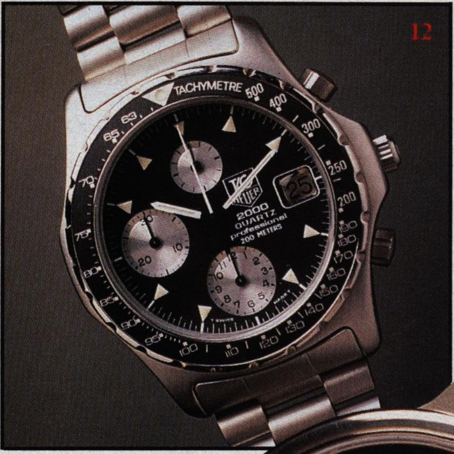

Momo. Americano (1) en Elegante (9) (2). Klokje van Chopard, de Mille Miglia (3). De Titan, één van de gato uit Zwitserland (5). Deze Benetton is in meerdere kleuren leverbaar (6). De Maserati, een geheel auto- de Ferrari Monte Carlo. Enzo Ferrari was de eerste die zijn coureurs een horloge met inscriptie cadeau borghini ontwierp zijn eigen model (met kogellagers?) (10). Voor de Bugatti liefhebbers is er de Bugatto model dat op de wijzerplaat elke 30 seconden het beeldmerk van Alfa laat verschijnen (12). De Tag groep, briek Heuer en bracht dit onverwoestbare uurwerk op de markt. Wie een horloge met digitale tijdaanduivragen. Het bandje is van krokodillenleer en elk exemplaar is genummerd. De prijs schommelt rond de horloge is een Audemars Piguet Vintage waarvan er jaarlijks slechts 25 worden gemaakt. Op de wijzercedes. Prijs: een dikke 35.000 gulden. •

een kwestie van cognac

willem j baars

De opdracht aan de Playboy-redacteur luidde: laat tijdens het bezoek aan het befaqmde huis Martell niet merken dat je van cognac geen verstand hebt. Geen geringe opgave...

Er zijn van die momenten in het leven die je het liefst voorgoed uit je hersenpan zou willen bannen. Je eerste zwemles bijvoorbeeld, die je bijna met de verdrinkingsdood had moeten bekopen omdat de in het wit geklede Gestapo-officier aan de rand van het zwembad de haak onder je hoofd iets te lang onder water hield; het moment waarop je in een restaurant ver uit de buurt eindelijk een spannend *rendez-vous* had met dat leuke meisje van kantoor en uitgerekend de beste vriendin van jouw vriendin jullie betrapte en je tijdens het uur dat het leukste moment van de avond had moeten zijn aan héél andere dingen (serviesgoed, smoesjes) moest denken.

Het zijn juist die momenten die zich maar niet laten uitwissen, en die vooral 's nachts keer op keer als een *splatter-movie* in je hoofd voorbij glijden. Sinds kort kunnen er een paar nieuwe *frames* aan mijn eigen horror-movie worden toegevoegd. Het zit zo.

Op papier leek het zo aardig: op uitnodiging van één van de oudste cognac-huizen van Frankrijk een kijkje achter de schermen nemen om met eigen ogen te kunnen zien hoe men zijn edele cognacsoorten daar bij huize Martell te Cognac samenstelt. Ik had me er zelfs op verheugd, ook al was ik nu niet bepaald een *connaîsseur*. Maar *what the hell*, er zouden – zo redeneerde ik nogal naïef – tijdens dit persreisje ongetwijfeld meer nitwits verbaasd staan over de omslachtige wijze waarop deze godendrank wordt gefabriceerd. Voor onze persreis bestond het reisgezelschap uit vijf professionele culinaire fijnproevers en één totale nitwit. De culi's enigszins herkenbaar aan de kringen onder hun ogen (de zogenaamde *whisky-look*); de nitwit te herkennen aan de gebrekkige manier waarop deze zijn onkunde voor wat alcoholische versnaperingen aangaat zoveel mogelijk probeert te verhullen.

Nu ik eindelijk weer een beetje nuchter kan terugkijken op de totale trip kan ik niet anders dan concluderen dat niets frustrerender is dan als leek met een groepje culi's een reisje maken naar voor wat voor hen de hemel op aarde moet zijn. Voordat ik het vergeet: het lijkt me geen slechte zaak om meteen maar even een vooroordeel ten aanzien van culinaire journalisten uit de wereld te helpen. Je zou namelijk verwachten dat deze eet- en drinkprinsen *hun mond vol* hebben over niets anders dan hun werk. Maar nee, dit type journalisten heeft het over heel andere zaken des levens: lekker eten, dure restaurants en 'grappige' Bordeauxtjes. De journalisten praten over restaurants in de derde persoon enkelvoud en hebben aan een halve naam voldoende om zich verstaanbaar te maken: natuurlijk noemen ze niet het restaurant zelve, maar hebben ze het over 'Joop' en 'Kaatje'. Alsof het hun beste vrienden zijn. En natuurlijk weten we allemaal (min één) onmiddellijk dat daar restaurateur Braakhekke en restaurant Kaatje bij de Sluis (?) mee worden bedoeld. Ik begrijp dat ik nu de indruk wek dat de verhalen van het gezelschap fijnproevers net zo spannend zijn als het bekijken van een breiwedstrijd. Maar dat is niet de bedoeling. Integendeel, culinaire journalisten zijn juist vertellers bij uitstek die door de *smakelijke* details waarmee ze hun verhalen larderen zelfs van het groeiproces van gras nog een spannend verhaal zouden kunnen maken waarbij de rillingen over je rug lopen. De reis Amsterdam-Cognac – per company-jet – verloopt vlekkeloos. Ik krijg – Goddank – geen enkele gelegenheid om met de pro's mee te praten en hoef alleen maar instemmend te knikken. Ik krijg het even warm als de vertegenwoordiger van Martell me vraagt of ik wel vaker over cognac geschreven heb. Maar ik word gered door de motor, want nog voordat ik ontkennend antwoord heb kunnen geven zet het vliegtuig met ronkende motoren koers richting landingsbaan.

Ook in het luxe Château Chanteloup waar we welkom worden geheten door onze gastheer Bertrand Fleury en waar wij ons onderkomen krijgen, krijg ik nog niet de kans om door de mand te vallen. Ik betrap me er na de uitleg van Fleury zelfs op dat ik zowaar begin te begrijpen waarom Martell zo gelukkig is met het feit dat dit huis (in cognac-kringen wordt gesproken over een 'huis' en niet over zoiets ordinairs als een 'firma') als één van de weinige voornamelijk contracten heeft gesloten met wijnboeren die vooral in de streek Borderies druiven verbouwen.

Klinkt dit alles u als een soort van Chinees dialect in de oren? Okay, let op. Cognac wordt gemaakt van druiven. Deze druiven worden allemaal betrokken van wijngaarden die in en om de stad Cognac te vinden zijn. Maar we kunnen niet alle wijngaarden in deze streek op een grote hoop gooien. Juist niet: door de samenstelling van de grond wordt er een onderscheid gemaakt in de gebiedjes Grande Champagne, Petite Champagne, Borderies en Fins Bois, die alle een ander type druif produceren. Na de druivenoogst wordt een wijn gefabriceerd die fruitiger van smaak is dan de wijnen die we gewend zijn als tafelwijntje te nuttigen.

Maar van drinken is voorlopig nog geen sprake. Daar zullen we minimaal nog een jaar of vijftien op moeten wachten. Want de wijn dient eerst te gisten

ILLUSTRATIES MIRELLA BORDIGNON

en te worden gedistilleerd. Na de distillatie houden we een pittige 'eau de vie' (met een alcoholpercentage van 70%) over. Vervolgens wordt het tijd voor de *eaux de vie* om te rijpen. Deze grappenmakerij neemt ook een jaar of vijftien in beslag. Uiteraard mag niets de uiteindelijke smaak in de weg staan en daarom wordt de eau de vie in eikehouten vaten, en opgeslagen in zwaar bewaakte warehouses, bewaard. De diverse eaux de vie, die na rijping verworden zijn tot een vorm van cognac, worden vervolgens door de *headtaster* samengevoegd om uiteindelijk de perfecte blend en de beste cognac samen te stelllen. Maar dit samenvoegen kan niet zomaar *rücksichtslos* gebeuren door die mengsels in een fles te gieten en vervolgens te schudden. Nee, we hebben met cognac te maken en dus worden de samenge-

voegde eaux de vie in vaten teruggegoten en daarna weer minimaal één jaar opgeslagen om aan elkaar te wennen. Dan zijn de tijd en de cognac pas rijp om te worden gebotteld. Dit alles gebeurt bij de andere grote kwaliteits-cognac-merken Camus, Hennessy, Courvoisier en Rémy Martin op soortgelijke, maar toch net iets andere wijze. Flauwekul, zegt u, al die poespas die rond het fabriceren van cognac in stand wordt gehouden? Dacht ik een paar maanden geleden ook. Sterker nog: ik zag die hele cognac-cultus als een niet echt terzake doend, tijdverspillend ritueel dat eigenlijk alleen maar in ere wordt gehouden om cognac iets gedistingeerds, *a touch of class** te geven. Want laten we wel wezen: het klinkt voor een leek toch als een hopeloos mislukte reclame-gimmick dat het rijpen van de wijnen in eikehoutenvaten plaatsvindt die uitsluitend van *Tronçais*-eiken – die ook nog op een bepaalde manier moeten worden doorgezaagd en versneden – mogen zijn gemaakt? En zou het echt wat uitmaken dat die vaten horizontaal liggen en niet verticaal? Ja dus, zo beweert men bij Martell, dan zou de smaak namelijk totaal anders zijn. Het ontbreekt er nog maar aan dat pas vervaardigde en nog niet ingewijde vaten eerst een paar jaar naast elkaar moeten liggen om aan elkaar te wennen voordat ze worden volgegoten met 'eau de vie'. Ik besluit deze laatste gedachte maar voor me te houden, want de vijf pro's luisteren ademloos naar het verhaal dat monsieur Frugier ons in de kelders van één van de *warehouses* ophangt. We krijgen het verschil tussen een geblende en een ongeblende cognac te proeven, we krijgen een VS, een VSOP en een Cordon Bleu te proeven. Ik krijg mijn eerste glas cognac sinds jaren te proeven. Een a-ha-Erlebnis! De klap die de 'eenvoudige' VS me toebrengt, is bijna even hard als de uppercut die mijn allereerste glas cognac van een onbekend merk me in mijn middelbare school-jaren toebracht. Toen ging ik knock-out, nu blijf ik wankelen, maar overeind. Na de chique VSOP die mijn smaakpapillen daarna passeert begin ik te begrijpen waarom cognac-drinkers zo drank-fähig zijn. De Cordon Bleu haalt me definitief over de streep en smaakt me naar meer. En we krijgen meer. Het is waar: cognac moet je leren drinken. Het begint me nog meer te duizelen. En ik begrijp nu pas dat monsieur Frugier de belangrijkste man van huize Martell moet zijn. Hij is de headtaster! Hij is degene die bepaalt welke mengels uit welke gebieden uiteindelijk de VS, de VSOP en de Cordon Bleu gaan vormen. En dan gebeurt het: de glazen cognac hebben realiteitszin en een paar drempels bij me weggenomen. Mijn eerste misser. Ik hoor het hoongelach nog steeds op gezette tijden door mijn hoofd echoën. Hoongelach dat lang aanhoudt na mijn vraag of monsieur Frugier zijn neus, als hij inderdaad zo belangrijk is als hij wel zegt, dan ook misschien voor een X-bedrag heeft laten verzekeren en of de verzekeringsvoorwaarden hem daarom verbieden zijn neus voor privédoeleinden te gebruiken. Per slot van rekening kiest hij de mengsels aan de hand van wat zijn reukorgaan hem ingeeft. Getuige de reactie van de vijf culi's moet mijn vraag wel heel stupide hebben geklonken; ze verslikken zich bijna in hun Cordon Bleu '84 en ze liggen rollebollend over de grond van plezier. Ik wat minder. Ik voelde me weer heel klein worden. Ongeveer net zo klein als tijdens mijn eerste zwemles. Alleen wenste ik nu dat meneer Wim, mijn zwemleraar, de haak onder mijn hoofd volledig zou wegtrekken. Het gebeurde helaas niet en dus kreeg ik voor de tweede maal binnen een uur de gelegenheid om onvergetelijke indruk te maken. Maar laat ik u eerst even geruststellen: inmiddels gaat het wel weer met me. Zo goed dat ik over niet al te lange tijd ook niet meer badend in het zweet uit mijn slaap hoop te worden getrokken en het moment, de *shocker*, voor me zie waarop ik de headtaster in mijn beste Frans de vraag stel die mij in zijn ogen tot een *alien from outer space* moet hebben gemaakt. Waarom, oh waarom kon ik me ook niet bedwingen en moest ik de beste man de vraag stellen wanneer de cognac-huizen met hun light-lijn op de markt denken te komen? Eerst bleef het nog even stil. Maar toen leek hij water te zien branden en cognac uit kranen te zien vloeien. Grappen maken over cognac is *not done*. De vijf pro's namen niet eens meer de moeite om te lachen. Zij konden maar één ding doen om namens de Nederlandse persvertegenwoordiging bij huize Martell in ieder geval nog een beetje een redelijke indruk achter te laten: de terugreis zat ik alleen aan het raam. Ik begreep de boodschap. Om het genezingsproces te bevorderen heeft de dokter me geadviseerd het van me af te schrijven. Ik verwacht niet dat er ooit een alcoholarme cognac op de markt zal verschijnen.

ROKEN SCHAADT DE GEZONDHEID. HET KAN LONGKANKER OF HARTKLACHTEN VEROORZAKEN. KON. BESLUIT VAN 29.4.1981, STB. 329.

vervolg van pagina 36

kamer. Anytime, hoor."

Hij opende de balkondeur om de boenwas uit te drijven en staarde langs de nu naar binnen krullende klimop, door de bomen over het verduisterende landschap en vroeg zich af wat neerslachtiger was: de Borinage of Huis te H. Maar hij realiseerde zich dat in de Borinage Van Gogh tenminste nog de bink had gestoken. Nou ja, niet in weelde, maar predikend toch; en van goede werken, en schilderend, toch? Hij draaide zich abrupt om en besloot op niet mis te verstane wijze zijn impressies alhier neer te schrijven, al was het maar voor zich zelf. „In wat voor schuur zullen ze me nou weer douwen," mompelde hij. Maar zijn gedachten zweefden naar de Bevallige. „Arme," sprak hij. „Vroeg of laat, haar eerste, en mogelijk de enige, zal zo'n ruwe plaggeknecht zijn. En komen er ondanks de notaris, toch meer, dan zullen ook dát plaggeknechten wezen: die komt hier níet weg." Hij draaide papier in de machine en tikte: *'Voor mijn Bevallige*. Inleiding: ... met het oog op later – en de pijn – van al het water – in de wijn..."

Hier merkte hij dat de Bevallige naast hem stond. Ze droeg een mouwloze witte nachtjapon die tot op haar mooie, blote voeten hing. Haar mooi lang haar was zojuist gewassen, gedroogd en geborsteld. „Moet je niet slapen, Robbie?" „Ja," zei ze. „Ik heet trouwens Mary. Mijn móeder noemt me Robbie." Ze klonk verongelijkt. „Ik hou daar niet van." Vanonder lange wimpers keek ze Sander met haar grote ogen geruime tijd aan. Ze had een donkere, hese en wat zwoele stem. „Weten je ouders dat je hier bent?" „Nee, natuurlijk niet. Maar die komen haast nooit boven dus maak je geen zorgen." Hij voelde zich licht verward en vroeg zich af of ze wellicht ouder was dan zestien. Ze had een slank en lenig, goed ontwikkeld lichaam, kleine, stevige borsten en mooie, licht gebruinde en wat donzige armen. Een lief, raadselachtig meisje. Ze kwam naar hem toe, legde haar linker arm op zijn schouders en boog zich voorover, als om te zien wat hij geschreven had. Hij vroeg zich af of het toeval was dat ze op zijn schouder, nogal nadrukkelijk, meende hij, haar borsten liet voelen. Hij merkte meteen een reactie en verschoof onrustig zijn benen.

Ze richtte zich op en vroeg, met die wat hese stem: „Ga eens iets naar achteren, wil je?" Hij duwde de stoel iets weg waarna ze op zijn schoot ging zitten, haar armen rond zijn nek legde en zich tegen hem aandrukte, haar hoofd, vlak onder zijn kin, tegen zijn borst. Haar haar kriebelde in zijn gezicht en hij rook dennen. Ze voelde rank en stevig, en

warm en aanhankelijk. Aarzelend, en zo vaderlijk mogelijk, had hij zijn armen om haar heen geslagen. Ze vroeg, hem aankijkend: „Speel jij piano?" Hij knikte, wat op zijn hoede. „Ik heb pianoles," vervolgde ze. Ze had haar gezicht vlak voor het zijne gebracht. Verwarrend, die grote bruine ogen. Haar handen had ze gevouwen achter in zijn nek gelegd. „Je gaat gauw weer weg, hè?" Hij knikte nogmaals. Ze zuchtte. „Jammer. Zou jij met mij een keer quatre-mains willen spelen? Kún je dat?" Hij haalde opgelucht adem. Als dat alles was. Hij moest zich goed voor ogen houden dat intimiteiten hier niet op z'n plaats waren.

„Natuurlijk zullen we samen wat spelen, Mary." Met haar handen drukte ze hem even in de nek. „En je schrijft ook gedichten, hè?" Ze keek hem gespannen aan. Edelwild in het nauw, dacht hij, gedreven naar de val. Hij knikte. „Wil je voor mij iets schrijven?" „Natuurlijk." Ze bleef hem aankijken, en hoe hij ook speurde, ze leek geheel onbevangen. Ze glimlachte en drukte haar voorhoofd tegen het zijne. „Is het morgen klaar?" Ze kuste hem licht op het voorhoofd. Een moment was hij sprakeloos. „Zonder moeite, Mary," zei hij dan. Ze streelde hem over zijn wang en als een volwassen vrouw nam ze zijn gezicht tussen haar handen. Verdomd, dacht hij, kind of vrouw. „Mag ik je een zoen geven, Sander?" „Ja, hoor." En hij keerde haar zijn wang. Maar ze trok zijn gezicht naar zich toe en kuste hem op de mond. Even voelde hij haar tong, snel, zacht, fris en doortastend met voorbehoud. Ze sprong van zijn schoot. „Zal ik het bad voor je laten vol lopen? Dan gaan we er met z'n tweeën in. Ik zal je rug wassen." Godallemachtig, dacht hij. Naïeve kinderlijkheid? „Nee, lieverd, éven niet," zei hij. „Dan ga ik maar," zei ze. Ze wierp hem een kushandje waarna ze even geruisloos verdween als ze gekomen was.

Starend naar het papier in de machine, bleef hij enige tijd zitten. „Mijn gazelle van de langste straat," mompelde hij. „Toch gekomen?" Hij reed de stoel naar voren en tikte met Tippex 'voor mijn Bevallige' weg, en verving het voor: *„Voor Mary"*. Hij zuchtte. „En nu drank," sprak hij tot Mary. Hij stond op en ging naar beneden. Het paar had zich – voor hem? – verkleed. De vrouw droeg nu een zwart broekpak, aan een stuk, waarvan zij de ritssluiting tot bijna aan het kruis, zo ver naar beneden had gelaten dat de weke kommen waren te zien van haar borsten als terrines.

Beiden hielden een boek in de hand en voor de notaris stond een fles klare en een glaasje. Hij had warempel blosjes op de wangen; hij moest al even bezig zijn, en was ook luidruchtiger want hij begroette Sander hartelijk. Gerda kwam hem, met het boek in de hand, nerveus tegemoet. „Leuk," vond ze, „dat je langskomt. Bij ons. Fijn gewerkt?" „Heb je wat te drinken," vroeg Sander. „Maar natuurlijk! Kom, ga zitten, zo, tussen ons in, gezellig." Sander zuchtte. „Eerst een klaartje dan maar," bestelde hij. „Een vluggertje, voor de dorst. En daarna, nou, die wijn vond ik heel smakelijk." Ze klapte in haar handen, meisjesachtig probeerde ze. „O, wijnen," riep ze, „dan moet je bij Willem zijn." Die kwam overeind, pakte een borrelglaasje en een wijnglas uit een buffet dat Sander denken deed aan een bruin draaiorgel en schonk Sander een klare in die deze meteen achterover sloeg. „Nog maar een, Willem," verzocht hij. Ze waren weer gaan zitten.

Onwillekeurig keek Sander naar Gerda's dikke benen die in diepe kloven en plooien zich spanden in het maillotnauwe hansop-kostuum. Ze begon een heel verhaal over 'míjn partij'. Dat bleek de Sosoejalistiese Partij, onderafdeling Oss. „Let er maar niet op, Sander," zei Willem vermoeid, het gaat wel over." „Nou, Willem, dat mag ik hopen," sprak hij ongerust. „Waar blijft die wijn eigenlijk?" „Willem!," riep het dikke mens, „jouw afdeling!" Zijn vrouw negerend, begon Willem over de reusachtige wijnkelder die hij er onder zijn tombe op nahield. Hij begon aan een reeks smakelijke namen en jaartallen. Maar zijn opsomming dreunde zo lang door, dat Sander weer slaap kreeg. „Nou Willem, laat maar es kijken, beneden," onderbrak hij en hij stond meteen op. „Jij mag morgen wel mee naar mijn bijen...," riep Gerda. "Sáaander..." Maar hij was met Willem al onderweg naar de wijnvracht en niemand sloeg acht op haar.

Langs een beloperde trap die door een soort witte tunnel voerde, geraakten ze in de catacomben van het Huis te H. Hier hing een doordringende geur van schimmel en, vooral, wijn. Niet onaangenaam, vond Sander. Belovend zelfs. „Duizenden en tienduizenden flessen," zei Willem. „Handel je er in, Willem?"

„Natuurlijk niet," zei de notaris geschrokken. „Het moet een hobby blijven." Sander keek rond en vroeg zich bezorgd af hoe een normaal mensenkind dat in één mensenleven krijgt opgezopen. In reeksen kooien, die hem aan tijgerkooien deden denken, of arrestantenlokalen in oude westerns, stonden grote stalen rekken waarin, onder dikke lagen stof, al die mooie flessen lagen. „Zo, Willem, nemen wij er dus een paar mee naar boven." En hij liep alvast naar de verst gelegen kooien met oude Bourgognes. „Neeneenee," riep Willem geschrokken als werd hij onverhoeds aan de edele delen gezeten. „De mensen denken altijd alleen maar aan wijnen drínken," mompelde hij en ging voor naar een kooi met jongere wijnen. „Deze dan maar," zei hij. Nou ja, dacht Sander die het hek opentrok en Willem een viertal flessen in de armen drukte. Zelf nam hij er ook vier waarna hij het hek dichtschopte. „Kom Willem, je vrouw zit te wachten."

Boven zette hij één fles in zijn stoel, „voor op m'n kamer." Dikke Ger had de kurketrekker al, en de glazen klaargezet. Willem hield het op nog één klaartje dat hij verder over de rest van de avond verdeelde terwijl hij, als een arend zijn flesje wijn niet uit het oog verloor, die hij, zich met moeite beheersend, in hoog tempo achteloos genuttigd zag. „Er is nog in de karaf," waagde hij nog voorzichtig maar nu sloeg niemand acht op hem want Gerda dronk gelijk op met Sander.

Willem deed er verder een nors zwijgen toe. Vermoedelijk maakte hij zich zorgen over de komende dagen. Gerda zeurde verder en maakte gewag van Mary: „Daar zijn we heel erg zuinig op, Sander..." Ze knikte even naar Willem, die terugknikte. „Het zal je wel zijn opgevallen," vervolgde ze, „hóop ik, het is een heel apart meisje. Ze trekt veel aandacht van de mannen. Terwijl juist, met het oog op haar geaardheid – en die hebben we te respecteren... Tja, het zou juist voor dat arme kind tegennatuurlijk zijn als haar nu juist iets zou worden aangedaan door een mán. Ik moet er niet aan dénken!" Ze zuchtte diep.

„Hoe krijg je je hobby eigenlijk óp, Willem?" vroeg Sander. „Zoals ik je al zei, Sander," – hij hield zijn bleke ogen fel gericht op z'n flessen – „het is een verzámeling. De mensen begrijpen er niets van. Jij denkt ook alleen maar aan het drínken." „Nou," wierp Sander tegen, „niet alleen daaraan, hoor." In gedachten zag hij Mary weer, boven in haar bed, en werd wat treurig. Met dikke tong zei Gerda: „Het kleine ding is nog muzikaal ook." Hij zag haar koel aan en besloot niet te reppen van de

kwalijke stoorsels in haar ziek brein. Hij hield een verhandeling over de schoonheid van erotische liefde tussen vrouwen, de 'diepte' der platonische liefde, de kameraadschap tussen vrouwen welke hechter is dan die tussen 'de mannen', dat hij zich gelukkig prees met zijn 'feminiene inslag' en haalde er zelfs de Toscaanse dichter Petrarca bij en diens ode aan „zijn Laura". „O, prachtig," kreunde Gerda krols en aangeschoten, zich zover voorover naar Sander buigend dat ze zich stevig aan de stoelleuningen moest vastgrijpen om niet op de vloer te tuimelen. Sander trachtte zijn mimiek in bedwang te houden maar keek met afkeer naar het vroeg oude, vol-vlezig en nu rode-koolkleurig gezicht. Ze droeg geen beha en bood hem droevig uitzicht op de donkerbuine tepels van haar paars dooraderde, krijtwitte hangborsten.

Achter elkaar sloeg Gerda een aantal glazen wijn naar binnen en moest met opeengeperste lippen kokhalzen voorkomen. Dan, licht lallend: „Weet je, Sander, Robbie schijnt op je gesteld te zijn. Ach ja, z'n jong ding. Ze kent haar eigen lichaam en haar échte verlangens nog niet. Dat zie je als ouder toch helderder, objectief, want van een afstand, nietwaar?" „O ja, zeer zeker, Robert," beaamde Sander ernstig en zou er het liefst op los hebben willen slaan, beide kindermishandelaars. Eerst die lange overeind trekken, één zware hijs in het middenrif en als hij dan dubbel sloeg met kracht de knie in dat week gezicht. Straatvechten had hij al jong geleerd in de rosse buurt van Amsterdam en dat kon hij misschien beter dan dichten. En dan dat wijf. Waar zou hij die...

Gerda onderbrak zijn dromerijen: „Weet je wat het onbenullige en onervaren ding zei, Sander? Ze wil met je wandelen, je het dorp laten zien." Als padden met een slijmerig spoor kropen er gif, botte jaloezie, bemoei- en hebzucht en andere kwalijke zaken in haar stem. O, die gemene oogjes, dat smoel, die tieten, dacht Sander. „Als je al gaat, maar dat moet je natuurlijk zelf weten, maar er is niets te zien, pas je dan wel goed op haar?" „Je valt bijna uit je stoel, Gerrit," zei hij. Willem boog zich opzij en keek hoeveel flessen er nog op de vloer naast de tafel stonden. „Nog maar één, Willem," zei Sander. „We zullen zo maar weer even naar beneden gaan." De notaris wilde iets formuleren maar Sander was hem voor en richtte zich tot het mens dat weer recht in haar stoel was gaan zitten, maar, als alert, voor op het randje en met alweer een vol glas aan de dikke lippen. „Maar natuurlijk, ik zal zuinig op Mary zijn." Hij zette de laatste fles vlak voor haar op tafel, schoof haar de kurketrekker onder handbereik en stond op. „De weecee is in de hal, hè?" Meteen liep hij de kamer uit. In de weecee ging hij op de bril zitten, waterde langdurig en tilde de obligate kalender van het haakje en tekende hier en daar achter een naam een kruisje en: „overl." en dan een datum. Hier en daar achter namen van kennelijke paren: „verongelukt", en een datum weer, of: (gescheid.). Die twee stonden zelf ook op de lijst en daarachter zette hij een uitroepteken en daarachter een vraagteken. 'Robbie' streepte hij door en verving het daar Mary. „'t Is gering," mompelde hij, „maar een mens moet toch wat." Dan ging hij naar de wijnkelder en haalde nog vier flessen. Hij had het paar kennelijk gestoord in een verhitte discussie want ze zwegen abrupt toen hij weer binnenkwam. Hij zette de flessen op tafel. „Zo, Willem. Dat bespaart je een loopje, m'n jongen. Vertel es wat over je werk." Maar daar had de notaris geen behoefte aan. Hij schudde het hoofd. Gerda echter verhief zich, zwaar steunend op de stoelleuning, als 'de Dikke Faun uit den Boze'. „Ja, gezellig," riep ze lallend. „Nog wat wijn. Wat is het toch fijn dat er eindelijk eens behoorlijke visite is. Kom. Willem. Wees es gezellig." „Ja, Willem," zei Sander en hij schonk het klaartje van de notaris bij.

De rest van de avond bleef de witte man stuurs zwijgen terwijl Gerda, steeds krolser, er onzin uitgooide over bijen, bestuivingen en enge dingen opmerkte terzake de mentale insnoering van de Bevallige die boven hun hoofden ofwel vredig sliep, dan wel onrustig wakker lag en zich misschien mooie romantische voorstellingen voor de geest haalde. Weer zag Sander haar in gedachten liggen, in die nachtjapon, misschien met een duim in haar mond en een hand tussen haar krampachtig opgetrokken mooie benen. „Wel," zei hij, toen Gerda met half geopende mond snorkend in slaap was gevallen, „ik ga maar eens." Hij pakte de kurketrekker en een fles en stond op. „Wat...?" vroeg ze, verward om zich heen turend, haar gedachten aan een ander, doodlopend eind van een wereld,

maar zich toch snel herstellend. „Eh, ga je naar bed, Sander?" Ze gaapte en toonde het gebit van een oude bouvier. „Ja," zei Sander. „En ik denk dat ik morgen boven blijf werken maar." Ze keek hem scheel aan. „Je weet, Sander," zei ze moeizaam, „als je iets nodig hebt..." „Ik weet je te vinden, Rob." Hij wenste hen beiden een puike nacht en vertrok. In de hal hoorde hij vanuit de kamer zich heftig verheffende stemmen en een glas dat brak.

Op zijn kamer ontkurkte hij de fles en zette die op het nachtkastje. Dan kleedde hij zich rustig uit, liet zijn kleren op de vloer liggen en kroop onder de dekens.

De volgende dag bleef hij op zijn kamer. Over de huislijn liet hij Gerda weten voorlopig niet naar beneden te zullen komen in verband met de 'voorbereiding' weer voor de 'performance'.

Buiten sloeg een hevige regen hard in het klimop en de bomen. Hij stak zijn hoofd buiten de nog geopende balkondeuren en voelde de regen weldadig op zijn hoofd en hoorde hoe boven hem de goten geweldaddig werden volgestort. Hij liet het bad vollopen, keek enige tijd naar de druipende neerslachtigheid buiten en sloot de deuren. Hij pakte pen en blocnote, legde dat, met een asbak, sigaretten, scheergerei en een stenen kom op een tafel die hij onder handbereik zette en liet zich in de moderne, wat kleine badkuip zakken. Zeer aangenaam.

Hij pakte zijn pen en de blocnote en schreef onder de weinig hoop op uitzicht biedende 'inleiding' voor Mary: „...ternauwernood de schoot – de versjouwde – kinderschoen ontwassen – een jonge vrouw – al – bijna – weer – een – die zich al gauw – zonder veel te zeggen bij – een benauwde toekomst – die – buiten het verlossende verstijven in de dood – bijna niemand ooit – iets echt mooi bossend, blijvend aardigs bood – neer zal leggen – om zich aan te passen..." Dan merkte hij dat de Bevallige weer naast hem stond. Hoe hij ook, met argwaan, in de mooie ogen speurde, in dat vochtig donkerbruin rond de irissen ontwaarde hij geen spoor van berekening. Ze was de kinderlijke ongedwongenheid zelve. „Spaar ons," zei hij, „voor de onderneming die samenleving wordt genoemd, en waarvan deelname neerkomt op een vrijbrief voor onachtzaamheid en corruptie." Ze droeg een zeer kort mini-jurkje, rood-wit en verticaal gestreept, dat haar nog langer deed lijken. Ze ging op de rand van de badkuip zitten, sloeg haar lange – net als haar blote armen nog iets gebruinde – benen over elkaar. De elegante handen met de lenige lange vingers vouwde ze in haar schoot. Ze droeg een lichtblauw slipje en aan haar voeten zwarte balletschoentjes. Met enige verbazing toch zag hij toe hoe ze hem in het water opnam en zwijgend en geïnteresseerd zijn reactie gadesloeg die steeds heviger werd en door het kloppen in het wateroppervlak kleine rimpeltjes teweegbracht.

Ze keek hem even aan. „Komt dat door mij?" Hij knikte. Ze keek weer in het water en vroeg: „Vind je me mooi?" „Heel mooi, Mary. Heb je zoiets eerder gezien?" Ze schudde haar hoofd en zei: „Meisjes en jongens hebben hier in huis een eigen badkamer. We mogen elkaar nooit zonder kleren zien." „Ziek, hoor," meende Sander. Ze knikte. „Maar ik hoor natuurlijk veel op school, en van mijn vriendin, een echte, een vrij meisje. En de televisie, stiekem natuurlijk. Ik wil je een zoen geven." Ze boog zich voorover, naar hem toe, en legde een hand in zijn nek. Terwijl ze haar andere hand in het water stak en hij voelde hoe ze zijn lid over de gehele lengte zacht beroerde en hem, dan, stevig, zacht omgreep, kuste ze hem op zijn mond. Haar tong tastte eerst over zijn lippen, en drong zich dan naar binnen, snel en ongeduldig. Ze liet hem even los, tastte naar de stop en liet zoveel water weglopen dat de bovenkant van zijn lid iets boven het water uitkwam. Heel voorzichtig begon ze met haar duim en wijsen middelvinger zijn voorhuid iets op en neer te bewegen. Ze gleed op haar knieën naast de badkuip en boog zich ver voorover. Haar haar viel links van haar hoofd op het water, juist achter zijn lid waarvan ze de voorhuid iets terugtrok en de bovenzijde met haar tong en haar lippen beroerde. Zijn hele lichaam verstrakte en hij staarde naar haar nek en haar mooi, ernstig profiel. Langzaam trok ze zijn voorhuid steeds verder naar achteren op en neer. „Doe ik het goed?" vroeg ze zacht. „Ja," fluisterde hij hees. Zijn hele lichaam leek één verkrampte spasme dat, naar het leek in een lange kramp, ontspande toen zij een hoogtepunt bij hem bereikte, deels tegen haar wang en in haar nek. Ze keek gespannen naar zijn lid en ging door. „Hou alsjeblieft even op, wil je..." fluisterde hij schor. Ze wreef het sperma over haar gezicht en in haar nek en hals en over haar handen en polsen, waarna ze opstond. Ze glimlachte en zei: „Ik móet nu even weg. Naar mijn vriendin. Maar ik kom terug... Daag..." Snel en geruisloos was ze verdwenen, als zwevend.

Hij gleed in een dommelige halfslaap waaruit hij geruime tijd later opschrok toen luid op de deur werd geklopt. Hij besloot niet te reageren. Het bleek Gerda, die ineens naast de badkuip stond en hem geïnteresseerd opnam. „Hoi," zei ze geforceerd populair. En dan, fluisterend:

„Je neemt me toch niet kwalijk, hè?" Haar ogen waren in het water gericht. Allemachtig, dacht hij. Helemaal achterlijk is dat SP-lid uit Oss natuurlijk ook niet: ongetwijfeld had ze de Mary gezien, in dat rokje. Haar dik hoofd was vuurrood. „Ja, je ziet er nog goed uit, Sander," zei ze. „Ik ben ook nog niet echt een grijsaard, Roberto." Ze droeg een diep uitgesneden lila blouse, stom genoeg alweer geen beha, wat haar geen goed deed, een even tot boven de zware knieën reikende zwarte rok en ze had haar grote voeten in hooggehakt, elegant bedoeld schoeisel gewrikt. Haar enkels bloesden vlezig over het leer. „Wat denk je, Sander," vroeg ze, haar ogen schaamteloos gericht op zijn slappe pik, „zullen we samen naar mijn bijen zien?" Hij richtte zich iets op. „Maar natuurlijk, Robbie. Morgen. Vandaag moet ik werken, ja?" Ze transpireerde weer. „Echt morgen?" Ze streek zich door het ijzergarenachtige haar. „Morgen, Robbie," en hij nam zich voor die nacht er stillekes vandoor te gaan. Complicaties dienden voorkomen, ook met Mary. „Goed," zei ze en probeerde een glimlach, haar mond nerveus scheef vertrokken. „Zie ik je vanavond bij het eten?" „Heel graag, Robbie. Tot vanavond." Ze keek nog even naar zijn pik en liep dan weg, licht bonzend op die schoenen. Hij droogde zich, kleedde zich aan en ging op bed liggen lezen.

Tijdens het late avondmaal vermeed hij Mary's blikken, wat beiden pijn deed. Na de laatste strofe, met die Engel weer, overhandigde Willem Sander de sleutels van diens auto alsmede een factuur waarvan het eindbedrag Sanders stoutste verwachtingen overtrof. „Er mankeerde nogal wat aan," sprak Willem verwijtend. „Je maakt het wel even in orde, hè?" „Maar natuurlijk, Willem. Subiet." Wat zou hij hier nog gaan staan declameren voor een paar meier? Hij had een nieuwe auto! „Mooi, Sander. Hij staat weer aan de straat." Hij had geen lust meer in het echtpaar en verdween meteen naar zijn kamer waar hij even ging slapen, zich daarna opfriste om vervol-

gens het gedicht voor Mary uit te tikken.

En na diezelfde strofe over die onafwendbare en noodlottige aanpassing merkte hij dat ze weer naast hem stond, haar linkerhand in zijn nek, haar rechter op zijn dij, iets aan de binnenzijde. Toeval? Ze boog zich weer over naar de schrijfmachine, haar haar kriebelend tegen zijn wang. Weer liet ze haar kleine borsten op zijn schouder voelen. Opzet? Ze droeg nu een doorzichtig, heel kort, mouwloos nachtjaponnetje met een wijde losse hals. Daaronder een wit slipje. Ze zag hem kijken. „Van een vriendin," zei ze. „Een tijdje al, hoor. En stiekem." „Maar voor wie, Mary?" „Voor mezelf." En na een korte pauze: „Voor de hoge spiegel." Hij zuchtte weer. „Aha, ik begrijp het," en hij zag haar voor zich. 's Nachts, in die verlaten eetzaal, dat kale licht, de vergulde lijst, zich strelend. „Spannend, hoor," vond hij. „Maar eenzaam." „Ja," zei ze treurig. Ze ging rechtop staan en rekte zich uit. Vorsend keek hij haar aan. Hij trok het papier uit de machine en gaf het haar. Ze pakte het aan maar las het niet. Voor hij het wist had ze de stoel achteruit geduwd en zat ze weer op zijn schoot. Ze kuste hem, onstuimig nu. „Ik voel," zei ze, „dat je weer opgewonden bent."

Ze boog zich iets naar achteren en maakte zijn broekriem los. Met een hand wrong ze zich in zijn broek, met de andere ontknoopte ze die verder waarna ze zijn lid tevoorschijn trok. Ze staarde naar zijn erectie en streelde die. Hij hield zijn adem even in. „Maar je hebt helemaal geen ervaring." Het ergerde hem dat hij stamelde. „Bij mezelf toch. Heb ik mooie schouders?" Ze richtte zich op en trok de bovenzijde van het japonnetje tot halverwege haar borsten naar beneden. „Heel mooie, iets brede schouders," zei hij, hees weer. „En mooie slanke heupen. En heel mooie benen." Tsjonge, dacht hij, voor een meisje van een jaar of zestien. Uit een Peelgehucht. Ze sprong van zijn schoot en greep zijn hand. „Kom Sander."

Hij volgde haar. Voor het bed liet ze het papier op het hoofdkussen fladderen, trok met gekruiste armen het japonnetje over haar schouders naar beneden en liet het op de vloer glijden, trok vervolgens zijn spijkerbroek naar beneden, knoopte zijn hemd los en trok het over zijn schouders goeddeels weg; alles in haast één, gedecideerde maar sierlijke beweging, als op een balletles ingestudeerd. Ze liet zich ruggelings op het bed vallen en klopte naast zich op de dekens. „Kom." Hij ontkleedde zich verder en ging rechts naast haar liggen, wat ongemakkelijk starend naar zijn als een mast schuin omhoog geheven en weer hevig kloppend lid. Mary ging er op haar knieën naast zitten, zwaaide haar lange haar naar links, vatte zijn opwinding in haar handen en begon die te strelen, te likken en te kussen. Hij keek naar haar mooie profiel, haar doende mond. Haar kleine tepels waren hard, haar mooie rug boog in het midden sierlijk iets door en het slipje spande. Heel langzaam nam ze hem verder in haar mond, haar lippen sloten zich rond hem. Had ze heimelijk Deep Throat gezien? Of advies van die vriendin? Voor hij een hoogtepunt bereikte, duwde hij haar voorzichtig van zich af, trok haar slip uit en gleed behoedzaam en zacht bij haar naar binnen. Haar lange benen sloten zich rond zijn rug. Ze kreunde zacht en samen deinden ze weg en voelden beiden binnen het zachte keer op keer stuiten waar het vochtig satijn een licht verend einde vond, de zachte neus van de grote vis tegen het kroezig mos onder water. Voorzichtig alles, met tederheid, maar zij duwde hem met haar benen tot doortastendheid. Hij beheerste zich tot zij gelijk de opperste verstrooiing bereikten. Nog ineen, met de armen om elkaar heen, wentelden ze zich op hun zij. Bij het zacht-groene licht van de lamp in de verte zag hij haar half geloken ogen schitteren. Een tevreden glimlach speelde licht rond haar mond. Het was wellicht wat cru maar hij kon zich niet weerhouden haar te vragen hoe oud ze precies was, wat er vanzelfsprekend niets toe deed. Maar: „eerlijk, hè?" vroeg hij. Ze streelden elkaar door het haar en ze gaf niet direct antwoord. Dan zei ze: „Ik ben vorige week dertien geworden." Haar glimlach verbreedde zich. Een ogenblik keek ze hem aan, waarna ze haar ogen deels weer sloot. Hij wachtte tot haar ogen geheel toevielen waarna hij zich voorzichtig terugtrok en, op zijn rug liggend, wachtte tot haar adem de regelmaat van een vredige slaap had gevonden, waarna hij zich uit haar armen verder losmaakte. Hij legde een deel van de dekens voorzichtig over haar heen, kleedde zich aan en pakte zijn tas in. Voor hij de kamer verliet keek hij nog eenmaal om. Ze lag daar vredig, haar duim in haar mond, het gedicht lag op het kussen. Hij glimlachte, treurig.

Zacht liep hij de trappen af, verliet het huis en stapte in zijn auto die meteen, en zo soepel, startte. De motor liep eindelijk weer geruisloos en regelmatig en hij had een nieuwe uitlaat. Hij liet de auto snel wegschieten en reed een eind buiten het veen-gehucht, de snelweg op. Jammer, dacht hij. Heel jammer. Maar ik had haar bezwaarlijk mee kunnen nemen. Wie zou echt begrijpen...? Net dertien jaar... Een méisje...?

vervolg van pagina 46

taarnpaal staat een man geleund die naar zijn voeten kijkt, maar als ik hem aanspreek, gaat hij er meteen vandoor. Even later word ik zelf aangesproken. Ze zijn met zijn drieën en alledrie keurig in het windjack. Studenten, waarvan er één een soort Engels spreekt. „Are you lonely?" wil hij weten, want in dat geval willen ze mij graag hun mooie stad laten zien. „Irkoetsk heeft vele mooie gezichten." Andrew, Witalya en Igor, in de dagen die volgen zullen ze voor het eerst van hun leven een bar bezoeken, in een restaurant eten, Amerikaanse sigaretten roken. Ze wonen al 5 jaar in Irkoetsk, maar met een maandtoelage van f 5,– valt er nu eenmaal weinig te beleven. De laatste avond van ons verblijf in Irkoetsk nemen we afscheid en daarna banen ze zich grinnikend een weg door de haag met hoeren die voor het hotel hangt. Vanavond is het Grote Gala Slotdiner en zelfs Anya en Olga mogen er niet in.

J Op de JOURNALISTEN van Nederland en België na heeft de totale internationale pers zich voor de gelegenheid in een soort padvinderspak gehuld. Ieder land zijn eigen uniform, maar allemaal hebben ze veel te veel ritsen en aanhangsels in de vorm van kapmessen, zakkompassen, veldflessen, verrekijkers. En cowboyhoeden natuurlijk en survival boots en als ze op weg zijn naar de touringcar in de linkerhand een plastic zak, die het lunchpakket bevat.

K-L ROB KAMPS & STIJN LUYKX vormen het Nederlandse team. Aardige jongens, altijd goed gehumeurd. Als ik ze voor de eerste keer van dichtbij zie, hebben ze net een eind gerend, vervolgens een kano opgeblazen en in die kano een eind over het Baikalmeer gepeddeld, waarna ze nog een stuk moesten rennen. Ze hebben gewonnen en LUYKX verklaart: „We continueren onze strategie: altijd bij de eersten eindigen." En Kamps voegt hier aan toe: „De kunst is: continue krachten sparen om continu te kunnen scoren." In het Nederlandse kamp worden dit gevleugelde woorden.

M MOSKOU is een grote stad, dat besef ik weer eens te meer als ik met vier Ieren en een Russische in een taxi op weg ben naar een feestje bij de Russische thuis. De taxi doet er bijna anderhalf uur over, maar, het is het waard. Lekkere hapjes en oude Buddy Holly platen, een hoop geschreeuw in vele talen en een hoop drank natuurlijk. Ik heb een hoop gedronken trouwens, maar wat wil je, de hele dag al onderweg – maar, wat staat daar op tafel? Een fles mineraalwater, uitstekend idee! Een ste-

vervolg op pagina 86

ROYAL DUTCH

THE NEW GENERATION.

Blauw stoeltje in de berm

Ooit betaalde Herman Krikhaar een hotelrekening met een prent. In zijn galerie-tijd schilderde hij weinig, maar nu weer volop. Vandaar La Chaise Bleue.

Sinds jaar en dag logeer ik als ik in Parijs ben in hetzelfde hotel in een smalle zijstraat van de Boulevard St. Germain-des-Prés. En iedere keer weer als ik daar het mild deprimerende ontbijtzaaltje betreed, word ik getroffen door de vrolijke prent die er aan de wand hangt. De hoofden van **Appel** en **Corneille** staan erop en het werk is gesigneerd door **Herman Krikhaar.** „Zeker een broer van de galeriehouder," dacht ik keer op keer, hoewel ik het vreemd vond dat die galeriehouder dan dezelfde naam droeg als zijn broer. En toen ging *Galerie Krikhaar* aan het Amsterdamse Spui op slot en werd het duidelijk dat Krikhaar altijd al geschilderd had. Sinds zijn elfde, in zijn galeriehouderstijd met mate, maar nu weer volop.

Op 24 november werd in *Galerie De 3 Gratiën* een expositie geopend onder de titel *La Chaise Bleue.* Het gaat om een serie (ze zijn afkomstig uit een schetsboek) van 39 tekeningen, schilderijtjes en aquarellen die allemaal hetzelfde model tonen, een duidelijk zeer aantrekkelijke jonge vrouw, die zich onveranderlijk ophoudt in de omgeving van een blauw klapstoeltje.

Als ik Krikhaar bezoek hangt de hele serie nog bij hem in de gang en terwijl ik me verlustig aan al dat moois vertelt hij me hoe hij aan dat klapstoeltje is gekomen. Het is een ingewikkeld verhaal, maar het heeft te maken met de truffels die op zijn land bij zijn Zuidfranse huis worden gevonden en die ergens op een illegale truffelmarkt voor hoge prijzen van de hand gaan. Krikhaar had toch eens willen zien waar zijn truffels bleven en toen hij na de markt naar huis reed had hij in een berm dat mooie blauwe stoeltje zien liggen. „Echt een stoeltje om eens naakt in te poseren," had hij later tegen die mooie jonge vrouw gezegd en het resultaat hangt nu in De 3 Gratiën. Tot 11 januari.

En inderdaad, die prent met Appel en Corneille erop had lang geleden gediend om een hotelrekening te betalen.

GUUS LUIJTERS

Herman Krikhaar: La Chaise Bleue in Galerie De 3 Gratiën, Weteringstraat 39 in Amsterdam. Geopend van dinsdag tot en met zaterdag van 12.00 tot 17.00 uur.

Het zwarte gat van de ex-topsporter

Hoe niemand minder dan tafeltennisster Bettine Vriesekoop er in slaagde Jan Mulder uit somber- en eenzaamheid te trekken.

Ik hoorde iemand in het radioprogramma *Met het oog op morgen* zeggen, dat er op de Antillen mannen rondlopen die 24 kinderen bij 24 verschillende vrouwen hebben. Dat hoef ik niet. Dat gaat me te ver. Zoveel erotische en seksuele aandrang hebben wij nou ook weer niet.

ILLUSTRATIE: RHONALD BLOMMESTIJN

Het doet me bovendien denken aan de familie **Doedens,** die bij ons in het dorp op de beruchte Blauwwal woonde en in de jaren vijftig het Nederlands record hield.

Vrouw Doedens was altijd zwanger. Het exacte aantal kinderen wist niemand. Na de twintigste wist **Jan Doedens** geen namen meer te bedenken. 'Noem 'm maar naar uzelf dokter,' zei vrouw Doedens tegen dokter **Berends** en Berends schreef de laatste tien dus als Onno in het register. Het dorp vermoedde dat mevrouw Doedens er rond de veertig had gebaard.

Ik hoef geen vierentwintig kinderen bij veertig verschillende vrouwen te hebben om mijn ego te strelen, dat niet. Maar een rest van mijn mannelijke trots is er nog altijd wel over uit mijn topsporterstijdperk. Het probleem is alleen: hoe krijg ik de meisjes zover? Hoe krijg ik ze weer achter me aan? Hoe word ik weer net zo aantrekkelijk als in mijn succesvolle loopbaan als topvoetballer?

Ik wist het niet. Ik zat in het zwarte gat van de ex-topsporter, ik moest iets anders verzinnen om het leven glans te geven, maar ik word nog steeds als topsporter bejegend. Hoe graag zou ik schrijver zijn, of theaterdier, **Gérard Depardieu** of **Youp van 't Hek,** of iets waarvan ik nu nog niet weet dat het nog kan.

Ik ben een ex-topsporter. Als ik geïnterviewd word is de eerste vraag al twintig jaar: „Hoe ben je destijds van WVV in Winschoten bij Anderlecht in Brussel terecht gekomen?"
Sinds ik schrijf, luidt de tweede vraag: „Hoe ben jij opeens stukjes gaan schrijven?"

Ik heb daarop één keer geantwoord met:

„Toen ik de Zeppelin zag hangen
stil in de lucht
bin ich gekommen
um euch in Reimen zu erzählen
hoe ik
met op en neer zwoegende ribben
de bal,"
enzovoorts, maar dat viel niet in goede aarde.

Anneke Veringa uit Tiel, twaalf jaar, stuurde me een stereotiep voorbeeld van de brieven die ik krijg: een vragenlijst en of ik die gaarne schriftelijk voor de vijftiende beantwoorden wilde, zodat ze die in haar scriptie kon verwerken.

1. Wanneer ben je met voetballen begonnen.

2. Wanneer had de eerste profclub belangstelling voor je.

3. Hoe ging dat in z'n werk.

4. Bij welke clubs heb je allemaal gespeeld.

5. Op welke plaats stond je in het elftal.

6. Hoeveel keer moest je trainen in de week.

7. Moest je veel laten voor de topsport.

8. Hoeveel doelpunten heb je gemaakt, wat waren de belangrijkste.

9. Hoeveel Europacupwedstrijden heb je gespeeld.

10. Wat is het leukste dat je in je carrière hebt meegemaakt.

11. Wat verdient een voetballer gemiddeld per wedstrijd.

13. Zou je niet graag bij Liverpool spelen.

14. Waar speelde je liever: bij Anderlecht of bij Ajax en waarom.

15. Heb je vaak last van blessures gehad.

16. Hebben ze wel eens gespoten.
17. Heb je wel eens geschopt.
18. Was het goed raak en deed het veel pijn.
19. Vond je het erg toen je gehandicapt werd door het voetbal.
20. Schrijf je omdat je gehandicapt bent.
21. Kun je goed aan de kost komen.
22. Ben je getrouwd en wat doet je vrouw.
23. Heb je kinderen.
24. Houden die ook van voetbal of verbied je dat.
25. Hoe heten ze.
26. Ben je wel eens van het veld gestuurd.
27. Ben je onderwijzer.
28. Waarom vind je voetbal eigenlijk leuk.
29. Wie vind je de beste voetballer nu je zelf niet meer speelt.
30. Hoe was het om met Johan Cruijff te spelen.
31. Wat voor hobby's heb je nog.
32. Wat gaat er door je heen als je naam wordt gescandeerd.
33. Is het in België leuker voetballen dan in Nederland en waarom.
34. Als je in het buitenland speelt mag je dan naar nachtclubs en vrouwen gaan.

Meer dan twintig jaar krijg ik deze vragen van de zesdeklassers. Ik kan niet meer. Ik haat hun leraren Nederlands. Ik wil een fatsoenlijk leven na de sportcarrière, een normaal bestaan met vrolijkheid en vrije weekenden.

Maar ik zat in het zwarte gat en vereenzaamde.

„Je ziet er ook zo somber uit, alsof je je hele leven onder dwang hebt moeten topsporten," zei mijn moeder. „Je stoot de mensen af. Het produkt is heus niet zo slecht, je verkoopt jezelf alleen niet goed."

Ze gaf me een boekje, dat ik als twaalfjarige ook al thuis op het Tomado-boekenrek had zien staan: 'Zo maakt u vrienden en goede relaties', van de Amerikaan **Dale Carnegie.** Het werkje is in de jaren vijftig met miljoenen exemplaren tegelijk de wereld over gegaan. Het bevat adviezen voor een betere omgang met de mensen. Het wil je populair maken, je beter leren spreken in het openbaar, je uit de sleur van je gedachtengang halen, je inkomen vergroten, je populair maken („Vis met het aas dat de vissen lusten, niet met het aas dat u zelf lust"). Mijn

vader las het en blies in 1955 zijn groentezaak nieuw leven in. Zijn zoon las het in het zwarte gat van de ex-topsporter, aan het begin van een nieuwe levensinvulling.

Waar je het opslaat, altijd lees je iets belangwekkends en leerzaams. Eens kijken. Bladzijde 241. Hier geeft de heer Carnegie de juiste methoden aan, voor het instandhouden van het huwelijk.

Regel 1: *Zanik nooit!*

Voor de vrouwen en mannen afzonderlijk zijn er nog tien puntjes waaraan zij moeten blijven denken. Voor de vrouw is dat bijvoorbeeld: *Probeert u de bezigheden en spelen te leren, waar uw man voor voelt, zodat u deze met hem in zijn vrije tijd kunt beoefenen?* En: *Is uw menu zo afwisselend, dat uw man nooit precies weet wat hij kan verwachten, als hij aan tafel komt?*

En speciaal voor de mannen: *Maakt u uw vrouw nog het hof door haar zo nu en dan wat bloemen of een lekkernij te geven?* Of: *Probeert u de verschillende vrouwelijke gevoelens te begrijpen en helpt u haar in perioden van moeheid, zenuwachtigheid en geïrriteerdheid gemakkelijker te overwinnen?*

Brengt u ten minste de helft van uw vrije tijd met uw vrouw door?

Bent u zo tactvol, uw maaltijden nooit te vergelijken met die van anderen?

Stelt u werkelijk en duidelijk belang in het intellectuele leven van uw vrouw, in haar clubs en verenigingen, in de boeken die zij leest, en in haar denkbeelden over verschillende vrouwelijke vraagstukken?

Op bladzijde 69 stond precies wat we nodig hadden. Dale Carnegie vertelt het verhaal van een ex-topsporter die het ook na zijn loopbaan maakte: „Franklin Bettger was vroeger een bekend baseball-speler. Nu heeft hij de sport vaarwel gezegd en is hij een van de meest succesvolle verzekeringsagenten van Amerika. Hij vertelde mij, dat iemand met een vriendelijk gezicht overal welkom is. Voor hij daarom bij iemand binnenkomt, heeft hij de gewoonte eerst een ogenblikje te denken over de vele dingen, waarvoor hij dankbaar moet zijn. Op die manier krijgt hij een werkelijk gemeende prettige uitdrukking op zijn gezicht en op dat ogenblik gaat hij dan naar binnen.
De heer Bettger vertelde mij, dat hij aan deze eenvoudige techniek zijn buitengewoon succes in het afsluiten van verzekeringen toeschrijft."
„Of, zoals het Chinese spreekwoord luidt: Een man, die niet lachen kan, moet geen winkel openen."

En ik begon te glimlachen. Van de ochtend tot de avond. In het postkantoor voor het loket, achter de schrijfmachine, uren achter elkaar zonder dat er een aanleiding voor was, in de auto tot ontzetting van de medeweggebruikers die ik vaak op hun voorhoofd heb zien tikken, ik leerde koffiedrinken en glimlachen tegelijk en ik herinner me nog heel goed dat ik het lachen niet kon laten toen tijdens de beruchte novemberstormen een vrouw en drie kinderen door een als een raket door de straat vliegende schoorstaan werden onthoofd.

Veel succes had ik er niet mee. Misschien zijn de Nederlanders er niet ont-

Sport

vankelijk voor. Misschien speelt het sombere weer ons parten en wil het gewoon niet met de glimlach lukken omdat het tóch regent. Ik begon aan de methoden van Dale Carnegie te twijfelen. Tot ik op maandag 20 november 1989 dat memorabele stukje over **Bettine Vriesekoop** in de *Volkskrant* schreef en mijn glimlach werd beantwoord door een nog innemender glimlach en mijn leven opeens de goeie kant op ging.

Het waren de historische dagen dat **Honecker** werd afgezet.
Oost-Duitsland was vrij. De DDR-bevolking reageerde zijn woede af op de DDR-topsporters die, in de tijden dat het volk leed, te veel privileges zouden hebben gekregen van het regime.
Heike Friedrich, goud in Seoul op de 200 m vrije slag, vond haar auto total loss terug. Wereldkampioen wielrennen **Uwe Ampler** werd tijdens trainingsritten van de fiets getrokken. De banden van **Connie Moser,** wereldkampioene schaatsen, werden doorgesneden. Verder hadden onbekenden gedreigd de baby van discuswerpster **Gaby Hellmann** uit het raam te gooien.

Maar nu **Bettine Vriesekoop.** Ik schreef: „De houding van het Oostduitse publiek ten opzichte van de topsporters is omgekeerd identiek aan wat ik dezer dagen aan gevoelens koester jegens de Nederlandse tafeltennister Bettine Vriesekoop." Vriesekoop lachte nooit. Je geneerde je, wanneer ze de tegenstander dat ongemeende handje drukte. Zij tenniste als een narrige robot. Dat hadden we te danken aan haar trainer, de heer Gerard Bakker, die een soort terreursregime op zijn pupil uitoefende. Bettine volgde blindelings de bevelen van haar Politbureau op – aldus mijn originele vergelijking met de Oostduitse politieke situatie.

Bettine Vriesekoop brak op een gegeven moment met Bakker. Zij werd prof in Italië. AVRO's Sportpanorama ging er heen en maakte een portret van de nieuwe Vriesekoop. Jan Mulder in de Volkskrant: „Bettine Vriesekoop had ten behoeve van het AVRO-interview plaatsgenomen voor een rivier met een lage waterstand. Hier en daar stak een vriendelijk rotsblokje met een hengelaar erop uit de golven. De zalmen sprongen naar het zonlicht. Op de iets hoger gelegen boulevard lokten winkels en terrassen. In de verte hulde een oude Romeinse brug zich ineen weemoedige najaarsnevel. En midden in dat schitterende decor stond Bettine Vriesekoop met een glimlach om haar lippen, mooier dan de Mona Lisa," enzovoorts...

De grenzen waren open, de Muur was weg, het was onomkeerbaar: je mag erin en eruit, het *Politbureau Bakker* functioneerde niet meer, ze doet nu waar ze zin in heeft en die dag was dat bijvoorbeeld: beeldschoon zijn.

Ik vroeg me af: ligt dat aan mij en heb ik al die jaren Bettine met de verkeerde, sombere blik bekeken? Of heeft Bettine ook 'Zo maakt u vrienden en goede relaties' van Dale Carnegie gelezen en bracht zij het geleerde met meer succes in praktijk dan ik?

Zij straalde van levensgeluk en ik schreef, mijn gevoel voor Bettine Vriesekoop nog eenmaal omgekeerd vergelijkend met de aangevallen wereldkampioenen van de DDR: „Ik wil haar auto's poetsen, de banden alsmaar lek steken en weer repareren, haar op straat lastig vallen, haar aan de elegante sluiting van dat leren jekje van de fiets trekken, haar zachtjes in de berm duwen en haar vragen met mij te emigreren naar een geheim en ver land."

Vier dagen na het verschijnen van die krant kreeg ik een brief.

„Beste Jan Mulder,
Wie mij in verband brengt met de Berlijnse Muur zou eigenlijk mijn geboortedatum moeten kennen: 13. 8. 61.
Bettine."

Bettine Vriesekoop is geboren op de dag dat Ulbricht de Muur liet bouwen. Ik ging naar mijn werkkamer en las het briefje een paar maal over. Haar naam stond lief en bescheiden op het papier. Bettine.

„Beste Bettine,
Hoe is het mogelijk. Raar toeval. Ik wist het echt niet. Zullen we een glas drinken op de vrijheid?
Jan Mulder."

Ik wandelde naar de brievenbus en gooide het briefje erin. Vier dagen later kreeg ik een brief van Bettine Vriesekoop.

„Beste Jan Mulder,
dat lijkt me leuk.
Bettine."

Ik vloog met dit briefje naar een stille plek van mijn huis en staarde een uur naar haar handschrift.

„Beste Bettine,
Wat ontzettend leuk dat je op mijn uitnodiging ingaat. We kennen elkaar niet, en daarom is het zo fijn en openhartig van je om elkaar te steunen als topsporters onder elkaar. Je weet dat het niet makkelijk is, als het afgelopen is. Ik mis het applaus een beetje. Alles gaat zo snel, vind je ook niet?
Daag,
Jan Mulder."

„Beste Jan Mulder,
Noem plaats en tijd, anders komt het er nooit van.
Bettine."

„Beste Bettine,
Maandag aanstaande, 5 uur in Luxembourg op het Spui in Amsterdam lijkt me een geschikte plek om af te spreken. Het is er wel een beetje druk. Ik heb een pingpongballetje in de mond en blaas het omhoog. Meteen floept het tweede zich in mijn mond bevindende balletje op de plaats waar het eerste balletje zich bevond. Als het eerste balletje bijna op het hoogste punt is aangekomen, schiet ik het tweede weg en het derde in zicht komt en zich klaar kan maken voor omhoogblazing. Zo gaat dat een tijdje door. Dat ben ik. Ik sta achter in de zaak bij de kassa.
Jan."

Deze brief verscheurde ik. De volgende vijf ook. Over de zesde twijfelde ik een dag en een nacht en deed 'm toen, na 'm zeer lang in de gleuf vast te hebben gehouden, op de bus:

„Beste Bettine,
Maandag in Luxembourg op het Spui, lijkt je dat wat? Het is er wel druk, maar dan zie je misschien ook niet zo erg dat ik zenuwachtig ben. Ik ben geen sporttype. Ik houd van de natuur, klassieke muziek en ik heb een opgewekt karakter. Ik ben gewend vrouwen zo nu en dan bloemen en soms een lekkernij te geven. Verder probeer ik de verschillende vrouwelijke gevoelens te begrijpen en help ik je in perioden van moeheid, zenuwachtigheid en geïrriteerdheid.
Hartelijke groet,
Jan."

„Beste Jan Mulder,
In Hazerswoude staat een poffertjestent. Weet je die te vinden? Ik ben ook zenuwachtig hoor, maar na die porties is dat wel over.
Bettine."

„Beste Bettine Vriesekoop,
Ik ben nog nooit in Hazerswoude geweest. Eenmaal moet de eerste keer zijn. Tussen twee haakjes: zeg maar gewoon Jan hoor. Dat is de sleutel tot het succes. Neem de fameuze Jim Farley, minister der posterijen onder Roosevelt. Ik heb de heer Farley eens geïnterviewd en hem naar het geheim van zijn succes gevraagd. Hij antwoordde: „Hard werken." Ik zei: „Houdt u mij nu niet voor de gek." Toen vroeg hij mij, wat ik dan wel dacht, wat de oorzaak van zijn succes was, waarop ik antwoordde: „Ik heb gehoord, dat u tienduizend mensen bij hun voornaam kunt noemen." „Neen, u hebt het mis," zei hij, „ik ken vijftigduizend mensen bij hun voornaam."
Hartelijke groet,
Jan."
P.S. Onthoud, dat iemands eigen naam voor hem de mooiste klank in zijn taal is."

„Beste Jan,
Afgesproken dan. Maandag 5 uur in de poffertjestent.
Bettine.
P. S. Neem een zwembroek mee."

Maandag, 5 uur. Bettine Vriesekoop betreedt stralend het etablissement waar we hebben afgesproken. Zij loopt recht op me af en zegt met die onweerstaanbare glimlach op haar prachtige gezicht: „O, correspondent." De dag erna ben ik met haar naar Italië gegaan. Ik ben op Sicilië inmiddels tafeltennistrainer. Als we zondag van *Capri Luxaflex* winnen hebben we kans op Europa Cup volgend jaar. Ik weet niet goed, hoe ik het plotselinge najaarsgeluk van mijn leven verwoorden moet. Misschien kan ik dat het best doen met het voordragen van een gedicht in zelfgemaakt Papiamentu, dat ik voor Bettine schreef. Ik lees het hier ter ere van Bettine, maar ik denk ook aan vrouw Doedens en aan de mannen op de Antillen, die vierentwintig kindertjes bij vierentwintig verschillende vrouwen hebben.

A suus oi ma suspedie drie akood
a suus oi ma suspedie drie akood
hai van oo iemie lavoudrai
e a suus oi ma supendi
a ni i ben, troi piedi
a ni ben troi pidie
a i ok ma doe: club de gezelligheid.
O ai ne ben
O ai ni delibri
Delibri nagadore e
Delibri souifaino e
I imi nawaiding toementoe:
club de gezelligheid.

JAN MULDER

THEO ZANTMAN HAARWERK SPECIALISTEN

U hoeft niet meer te berusten in gehele of gedeeltelijke kaalheid.
De haarwerkspecialisten van Theo Zantman behandelen u met professionele verantwoordelijkheid en volledige discretie .....

Afhankelijk van wat u het beste uitkomt, brengt u een bezoek aan één van onze instellingen of laat een *adviseur bij u thuis komen.*

U kunt ook f 10,= opsturen of overmaken op postgiro 718250 en ons dikke voorlichtingsboek van 100 pagina's en tientallen foto's wordt aan u opgestuurd.

Er goed uit zien is goed voelen. Neem vandaag nog een besluit, wij zijn er voor u ... tot gauw !

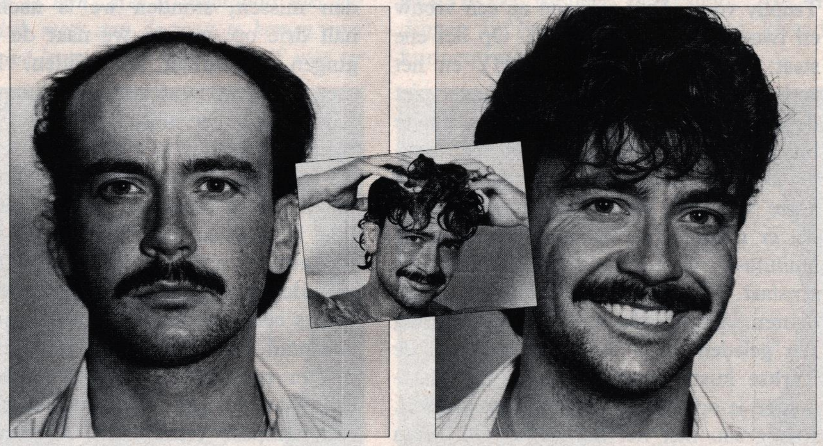

- **GEDEELTELIJKE HAARPROTHESE**
- **GEHELE HAARPROTHESE**
- **HAARVERANKERING®**
- **FUSION METHODEN**
- **RETURNING HAIRSYSTEM®**
- **HAIRWEAVING**
- **ADDITIONEL HAIRSYSTEM**
- **Opnieuw groeiend haar** voor de rest van je leven (op de plek waar het nu kaal of kalend is) uitgevoerd door ons team sedert 1975.

* Voor deze en vele andere methodes kunt u binnenkort bellen:
06 - 35030010
overigens vindt u ook alle informatie terug in onze ruim 120 pagina's dikke voorlichtingsboek (zie onderstaande coupon)

THEZAN B.V. ROTTERDAM
Heemraadssingel 286 | 3021 NB Rotterdam | Tel. 010-4767896/4253243
BUSSUM
Lindelaan 2 | 1405 AJ Bussum | Tel. 02159-30442/35711
GRONINGEN
Peizerweg 62-68 | 9726 JL Groningen | Tel. 050-121588/121684
ANTWERPEN
Gen. Lemanstraat 2 | 2600 - Antwerpen | Tel. (03).230.0333

Stuur f 10,= op naar postgiro 718250 t.n.v. Thezan b.v. Rotterdam en u ontvangt per omgaande het 100 pagina's dikke voorlichtingsboek thuis.
Naam: __________
Adres: __________
Plaats: __________
Telefoon: __________
Thezan b.v. Heemraadssingel 286-288 3021 NB

vervolg van pagina 78

vige slok water en je bent er meteen weer bovenop. En dus zet ik de fles aan de mond en drink en drink – wodka! en het is nog anderhalf uur terug met de taxi! De volgende middag zie ik, op weg naar het vliegveld, zes kamelen lopen.

N NAAKT is nog schaars in de schappen van de tijdschriftenwinkel, maar er zijn in de Sowjetunie gedrukte bladen te koop met titels als Muchacha en Mujeres, die wel degelijk tepels tonen. En in een klein winkeltje in de hoofdstraat van Irkoetsk verkopen ze plaatjes op het formaat van een speelkaart. Aan de ene kant staat een kalender van 1990 en aan de andere kant een aantrekkelijke naakte dame onder een parasol of voor een auto, op de bank of in het bad. Prijs: 1 roebel.

O De ORGANISATIE van het geheel is vrijwel perfect. De Landrovers zijn voortdurend daar waar ze geacht worden te zijn, er verschijnen vlekkeloze perscommuniqué's, midden in de nacht worden er moeiteloos honderden journalisten verplaatst en via de satelliet bel je ruisloos naar huis. Er heerst alleen een ernstige sigarettenschaarste, dat wil zeggen, de laatste dagen is er geen Camel meer te krijgen. Op! Mokkend schakelen we over op Marlboro als omkoopmiddel.

P Natuurlijk is er een groep die een PROTESTACTIE tegen de Camel Trophy voert. Drie mannen en een vrouw en twee spandoeken zijn het. Op het ene staat: STOP CAMEL TROPHY en het andere laat weten dat het Baikalmeer niet de plek is om reclame voor sigaretten te maken. De voorzitster van het actiecomité, Marina Kamarhanowa stelt dat het koste wat kost voorkomen moet worden dat er rondom het Baikalmeer een toeristenindustrie met flats en hoogbouw hotels ontstaat. Voorlopig zie ik dat nog niet gebeuren. Aan de andere kant: als je twintig jaar geleden tegen flats en hotels aan de Turkse kusten had gedemonstreerd hadden ze je opgesloten en ga nu eens kijken. Rustig aan met het Baikalmeer dus. Aan mij zal het niet liggen.

Q In de dagelijkse perscommuniqué's over de stand van zaken in en om de Trophy komen de diverse teams aan het woord via de zogenaamde QUOTES of the Day. Niet veel soeps die quotes. Het was zwaar en nat en moeilijk enzo, nee, dan de dagboeken die door Kamps en Luykx werden bijgehouden. Ik citeer: (Uit het dagboek van Rob Kamps – derde aflevering): „Zondag 17 juni. Wat is de Camel Trophy toch een machtig avontuur. Toen we woensdag vanuit het stadje Katchug de groene bergen inreden, hadden we er geen idee van wat ons te wachten stond. De leiding trouwens ook niet, want de route was niet voorverkend. In het begin een jungleachtig pad met diepe moddergaten en een beek, waar we om de honderd meter door moesten. Prachtig. Ooit heeft een groepje Kozakken deze trail gevolgd, maar voor mijn gevoel is er sindsdien nooit meer een mens geweest. Onze accordeon inspireerde de Russische rijders tot het maken van meeslepende muziek. Massaal gezongen rond het vuur."

R ROEBELS zijn een vreemd artikel. Bij de bank krijg je er 3 voor een gulden. Op straat tussen de 7 en de 10 voor diezelfde gulden en in de tax-free shop waar alles in roebels staat geprijsd, maar je in echt geld moet afrekenen, blijkt er 1 roebel in een gulden te passen. Zoek het maar uit. Een dagje taxi kost 35 roebel, minder dan 4 gulden dus, een biertje in de bar ook 4 en een wodka maar liefst 6 gulden. Raar?

S De Camel Trophy wordt in konvooi gereden, maar onderweg zijn er allerlei hindernissen opgeworpen waar punten zijn te verdienen, de zogenaamde SPECIAL-TASKS. Op 18 juni zouden we onze eerste S.T. bijwonen, een oriëntatie ren van 5 kilometer met kaart en kompas, waarin opgenomen een rivieroversteek en de beklimming van een heuvel. Omdat we dit uiteraard niet wilden missen, stonden we 's nachts om half drie op, waarna we naar de bussen gingen. Anderhalf uur rijden. Daarna met een ferry naar een eilandje waar de Kometa 15, een soort hoovercraft al gereed ligt. Het is vijf uurtjes varen voor we afmeren en dan weer in de bus. Een uurtje als ik me goed herinner. Na een kort bezoek aan het kampement aan het Baikalmeer nog een kwartiertje of drie met de bus, maar dan zijn we er ook. Langs een riviertje is een pad afgezet en verdomd, op een gegeven ogenblik rennen er twee kerels voorbij, de ene met een kaart in zijn hand, de andere met een kompas. Tienduizend kilometer van huis, negen uur sporen van Irkoetsk verval ik in somber gepeins. 's Middags is er weer een S.T., een slalom-rit gekoppeld aan een nummertje pionieren en een zekere Terry Harryman zegt daarover via een stencil: „Veel kan ik niet verklappen, maar ik verzeker u dat deze interessante special-task plaats grijpt tegen een decor van een van de adembenemendste landschappen die ik ooit van mijn leven heb aanschouwd." En terwijl de Landrovers met razende motoren een slalom rijden en de bijrijder met een bijl een stammetje klieft, zit ik naast het graf van Alexander en kijk uit over het Baikalmeer.

T TAIGAWOUD: een heel groot dennenbos.

U Eén enkel ongelukje hier en daar. Ik-ben-Joost („Ik ben Joost." „Joost wie?" „Joost." „Ja, maar Joost-wie?" „Van de eerste-de-beste." „O."), Ik-ben-Joost dus heeft tijdens het houthakken een splinter in zijn neus gekregen en draagt een zeer flatterende neus-spalk, maar UITVALLERS vallen er deze Trophy niet te betreuren.

V De Kometa 15 raast met zo'n 70 kilometer per uur over het spiegelend oppervlak van het Baikalmeer. Maar plotseling worden de motoren gestopt. „Links," meldt een stem, „ziet u een pittoresk VISSERSDORPJE. Vijf minuten de tijd om foto's te maken." En foto's maken we!

W Andrew, Witalya, Igor en ik lopen door de straten van Irkoetsk. Het is WARM. „Denken de mensen in het westen echt," vraagt Witalya via Andrew, „dat in Siberië de beren door de straten rennen?" Ik schiet in de lach. „Nee," zeg ik, „maar als je zegt dat je naar Siberië gaat, zegt iedereen: daar zal het wel koud zijn." Maar het is warm. En ver.

X De hele 30-uur durende terugvlucht heeft Ruud van Tuil van de Tros tv-ploeg zitten piekeren of hij geen X voor me wist. Geeft niks Ruud, en bedankt nog.

Y Volgens de verhalen is Russisch IJS een lekkernij, maar helaas heb ik dat niet kunnen verifiëren. De rijen waren me echt te lang. Nog altijd overal rijen dus en de langste staat bij de MacDonald's in Moskou. Als een kilometerslange slang slingert hij zich door het parkje voor de deur. „Dat moest die boef van een Lenin eens weten," zegt een Rus tegen me, „dat er meer mensen voor een hamburger in de rij staan dan voor zijn lijk. Hij zou zich omdraaien in zijn Mausoleum."

Z „Hoe staan ze?" zeg ik tegen Walter Tiemessen, de presentator van de Tros tv-ploeg. „Aan de leiding," antwoordt hij. „We staan bovenaan?" roep ik uit. „O," zegt hij, „ben jij er zo een, eentje van het wij-gevoel." „Ja," zeg ik, „dat heb ik nog van mijn vader geleerd. *Ze* hebben verloren en *we* hebben gewonnen." Walter lacht. En we hebben hem dus gewonnen, de elfde Camel Trophy. We. Onze jongens. Zonder haptonoom.

DE DURF OM ANDERS TE ZIJN. EN EEN NIEUWE TREND TE STARTEN IN FOTOGRAFIE.

EUROPEAN INNO AWARD '90 '91

De Canon Epoca bepaalt de norm voor de komende generaties fotocamera's. Prachtig van design. Opvallend veelzijdig. En prettig en makkelijk te bedienen. Een totaal nieuw concept. De Epoca is geconstrueerd rond een High-Quality 35-105 mm Powerzoom objectief. De volautomatische scherpstelling en het intelligente belichtingssysteem bieden volledige creatieve vrijheid. Plus optimale controle en maximaal bedieningsgemak. De krachtige ingebouwde flits biedt ongekende mogelijkheden onder alle lichtomstandigheden. Tot nu toe maakte het gebruik van zoomobjectieven camera's zwaar en lomp. Die tijd is voorbij. Het overtuigende bewijs is de Epoca. Epoca. De camera van morgen. Vanaf nu verkrijgbaar.

Canon

epoca

Canon Benelux Foto B.V., Hoofdweg 1212,
2153 LP Nieuw-Vennep, Tel. 02526-62800

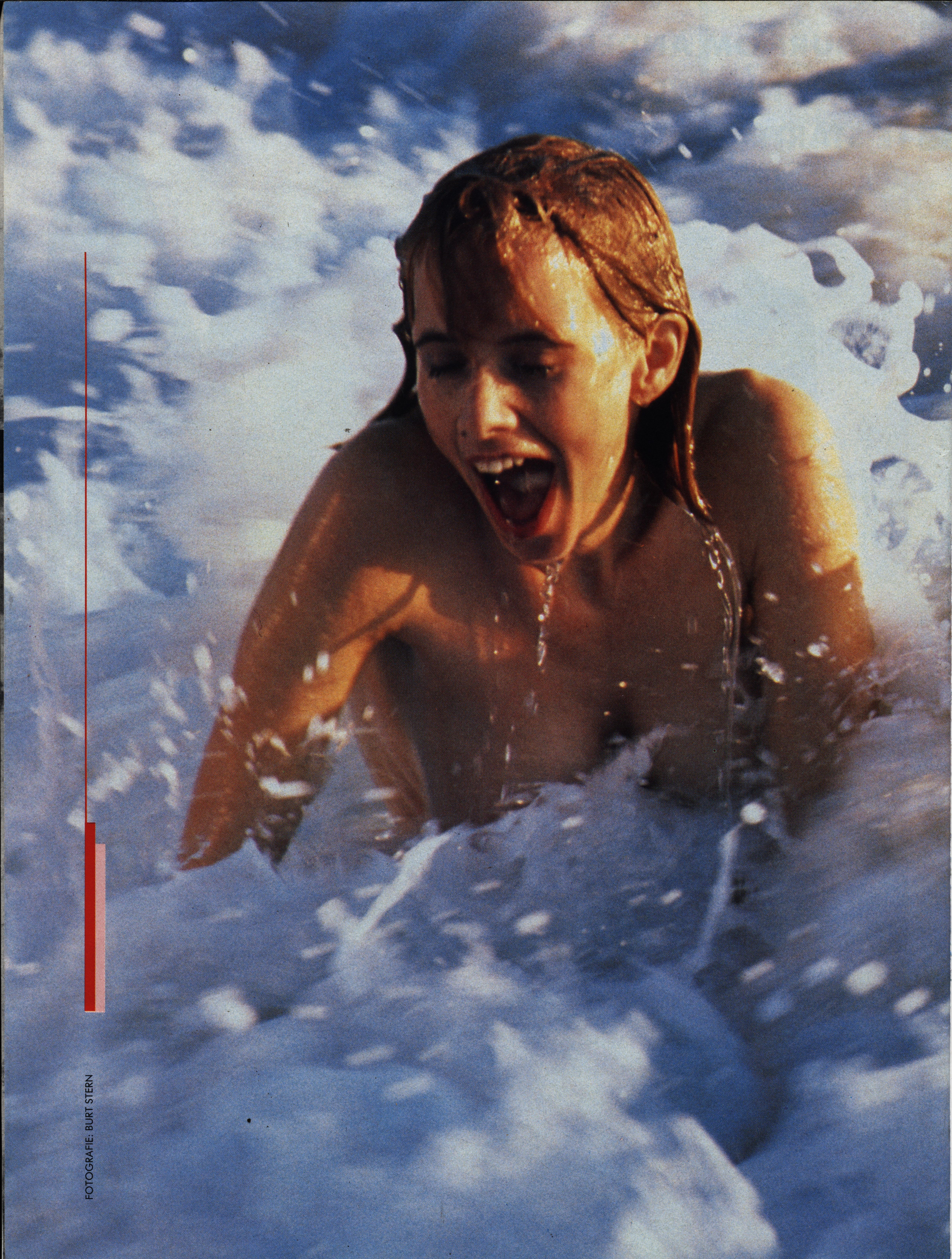

FOTOGRAFIE: BURT STERN

ROSANNA ROSANNA

De films waarin Rosanna Arquette tot nu toe schitterde, lieten altijd iets te wensen over. Prima films, daar niet van. Maar we wilden zo graag méér en dus minder zien van Rosanna. En ja hoor...

Het is alweer vijf jaar geleden dat de speelfilm Desperately Seeking Susan uitgroeide tot een van de meest succesvolle films van dat filmseizoen. Tegen alle verwachtingen in, want de combinatie Madonna/komedie beloofde weinig goeds. Maar in tegenstelling tot veel andere komisch bedoelde speelfilms was de door Susan Seidelman geregisseerde film écht leuk, fris en sprankelend. Uiteindelijk was het naast Madonna vooral haar toen nog niet zo bekende tegenspeelster Rosanna Arquette die met haar ontwapende spel de meeste lof oogstte. En het was Rosanna Arquette die dank zij de kinderlijke naïviteit die zij in haar rol van verveelde, maar buitengewoon opwindende huisvrouw wist te leggen de sfeer voor de gehele film neerzette. Zowel voor Madonna als voor Rosanna betekende Desperately Seeking Susan de definitieve doorbraak. Hoe het Madonna op acteergebied verder is vergaan, mag als bekend worden verondersteld. Maar helaas geldt dat voor Rosanna in mindere mate. Want hoewel haar volgende films After Hours, The Big Blue en New York Stories wel in Europa werden uitgebracht, sorteerden ze hier voor Rosanna duidelijk minder effect dan de film die haar naam voorgoed vestigde.

Onder Rosanna's bewonderaars bevindt zich een groot aantal acteurs die haar stuk voor stuk kenschetsen als ongelooflijk sexy.

Maar zoals zo vaak was het succes van laatstgenoemde drie films in de Verenigde Staten omgekeerd evenredig aan dat van Europa en dus mag het weinig verbazing wekken dat de populariteit van Rosanna aan gene zijde van de oceaan inmiddels immense hoogten heeft aangenomen. Ze mag zich verheugen in een grote schare fans en haar aanwezigheid in een film alleen lijkt soms al genoeg om deze tot een kassucces te maken. Onder haar fans bevindt zich ook een groot aantal acteurs die ooit met Rosanna hebben samengewerkt. We noemen een Nick Nolte die haar tegenspeler was in het door Martin Scorcese geregisseerde deel van New York Stories en die haar treffend karakteriseert als de meest sexy actrice met wie hij ooit heeft samengewerkt. Het lijkt – zoals ook Nolte nader omschrijft – vooral haar ietwat onschuldige uitstraling te zijn die Rosanna Arquette zo sexy maakt. In de door de Amerikaanse topfotograaf Bruce Stern gemaakte fotoreportage voor Playboy – het zal niet echt als een verrassing komen – liet Rosanna haar onschuld voor één keer thuis en liet zij zich voor de eerste maal van haar meest natuurlijke kant zien. Met als resultaat

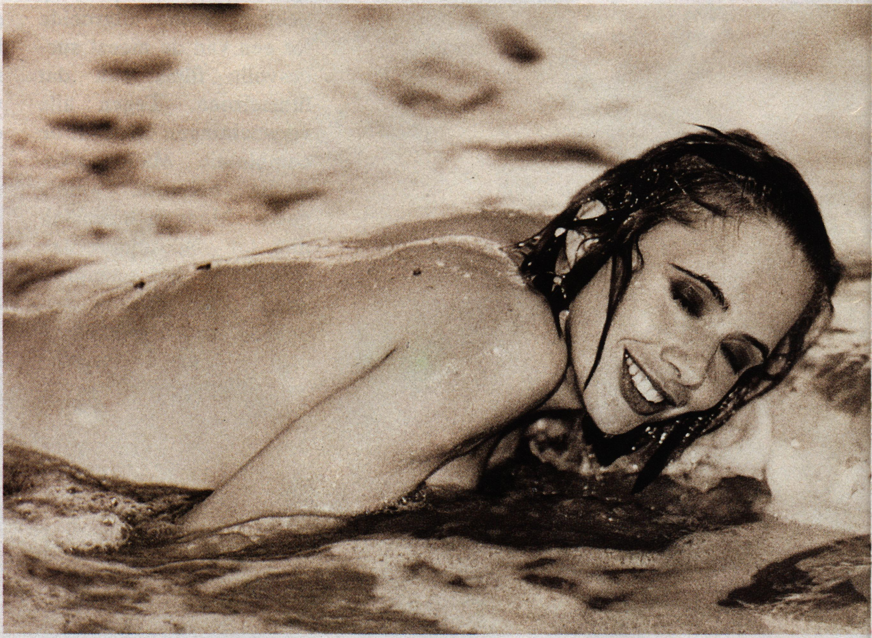

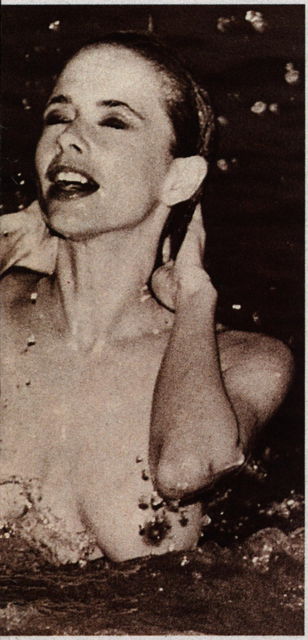

Eindelijk toont Rosanna wat ze tot nu toe altijd verborgen hield en wat ze alleen met haar echtgenoot Peter Gabriel leek te willen delen.

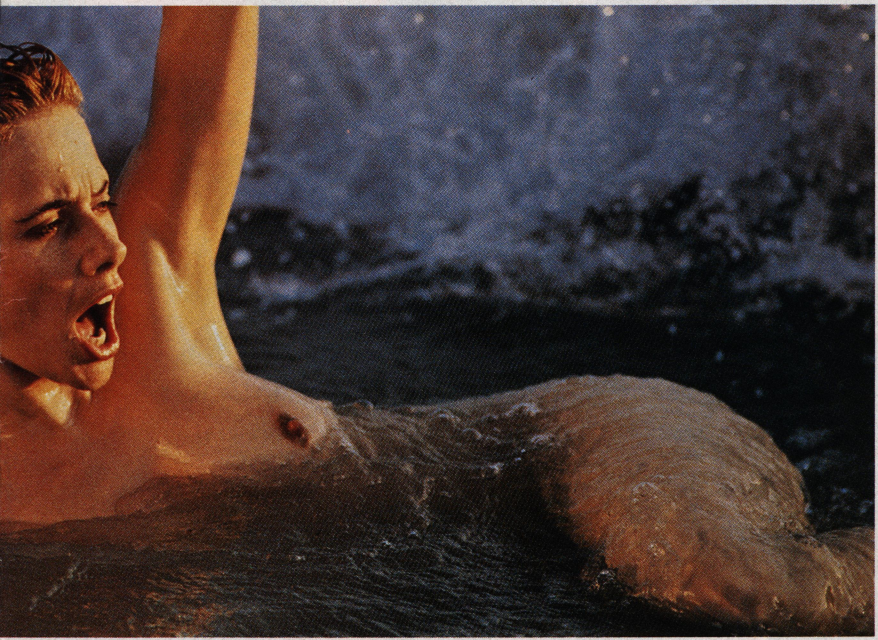

– nog minder een verrassing – buitengewoon opwindende foto's. Hoewel Bruce Stern in zijn dertigjarige carrière voor heel wat hete vuren heeft gestaan – hij schreef geschiedenis met de allerlaatste en minst verhullende pictorial die Marilyn Monroe van zichzelf liet maken – was het niet bepaald zijn gemakkelijkste opdracht. „Als locatie was mijn oog gevallen op de kustlijn van de stad Naples in Florida," vertelt Stern. „De lichtval is daar namelijk, vlak voordat de zon ondergaat uniek, bijna goudkleurig. Zoals daar vind je het nergens op de wereld. Daarom had ik mijn zinnen echt op die locatie gezet. Het probleem is echter dat die magische gloed maar drie minuten zichtbaar blijft. Daarna verdwijnt de zon achter de horizon. En in die ongelooflijk korte tijd moet het dan allemaal gebeuren. In totaal hebben we twee sessies nodig gehad om het resultaat te bereiken dat ik in gedachten had. Hoewel Rosanna niet gewend was om zo snel te moeten werken met fotografen was ze opgetogen toen ze de foto's uiteindelijk onder ogen kreeg." Bruce Stern kan tevreden zijn, want Rosanna is duidelijke niet de enige die opgetogen is over het eindresultaat.

PLAYMATE V

Alle twaalf zijn ze mooi, alle twaalf zijn ze Playmate, en wat er ook gebeurt, ze blijven Playmate, al worden ze tachtig. Maar, er kan er maar één Playmate van het jaar 1990 worden.

Wie volgt Diana op, de CIOS studente uit Arnhem, die vorig jaar met grote meerderheid van stemmen werd gekozen?
Wordt het de ravenzwarte *Kata* van september, de blauwogige *Nicolette* van oktober, de voluptueuze *Petra* van januari? Wordt het *Saskia* uit Rotterdam, of *Reneé* van april?

Dit jaar gaat een superdeskundige jury beslissen wie over een paar maanden het onvergankelijke sieraad zal ontvangen, dat haar voor altijd aan haar succesvolle optreden in Playboy zal herinneren. Die jury bestaat uit:
Jan Heemskerk, hoofdredacteur; *Piet van Oss*, art director; *Mick Boskamp*, chefredacteur; *allen van Playboy*, dus deskundiger kan al niet. En verder: *Govert de Roos*, fotograaf; *Yvonne Kroonenberg*, schrijfster.

En u, lezers van Playboy Nederland, wat kunt u doen om de opinie van de jury te beïnvloeden? U kunt uw stem uitbrengen op een van de Playmates, die u op de pagina hiernaast, en op de kalender, ziet.
Stuur uw mening – voor 1 februari – naar:

REDACTIE PLAYBOY NEDERLAND
POSTBUS 1, 2000 MA HAARLEM

of, als u in België woont, naar

REDACTIE PLAYBOY, T. U. M.
JAN BLOCKXSTRAAT 7, B 2000 ANTWERPEN

De meest originele inzenders kunnen rekenen op een mooie prijs. Er zijn:
- drie hoofdprijzen van elk duizend gulden.
- vijf levensgrote gipsen bustes van Playmate Saskia.
- vijf multifunctionele Playboy Chronograph horloges.
- tien videobanden met uw favoriete Playmates.

Maar begin eerst maar eens die kalender voorzichtig uit de nietjes te pulken. Hou hem heel, dan kan uw jaar niet meer kapot.

PETRA VERKAIK
JANUARI

ELLEN SCHREUDER
FEBRUARI

BONNIE MARINO
JULI

SASKIA LINSSEN
AUGUSTUS

AN HET JAAR

PAMELA ANDERSON
MAART

RENÉE TENISON
APRIL

DEBORAH DRIGGS
MEI

PEGGY MCINTAGGART
JUNI

KATA KÅRKÄINEN
SEPTEMBER

NICOLETTE JANSSEN
OKTOBER

JACQUELINE SHEEN
NOVEMBER

LAURA RICHMOND
DECEMBER

Mannenzaken

Goed voornemen: we bedekken alles met de mantel der liefde. Of beter, we hullen haar in een schitterend, origineel Harley-Davidson *lambskin jack* ter waarde van ƒ 1336,–. Om haar goed te kunnen bekijken, heeft Harley voor ons de *black leather goggles* klaarliggen. Kost ƒ 151,–. *Greenib, 02503-35434*

Goed voornemen: we laten ons *belaseren.* En met de Wurlitzer One More Time CD *laser-jukebox* vinden we dat helemaal niet zo erg. Deze Wurlitzer met professioneel Philips CD-systeem heeft een uitgangsvermogen van 200 watt, biedt plaats aan vijftig CD's en kost ƒ 15370,–. Kan ook worden gehuurd. *Laser-Music Nederland, 015-570040*

Goed voornemen: we maken geen uitglijers meer. Een koud kunstje met de RX 15 *ski's* van Kästle. Er zijn twee modellen, de RX 15 National Team (zilver/paars) voor soepele ritjes door Tiefschnee en over Buckel-piste, prijs ƒ 649,– per paar. En de van wedstrijdski's afgeleide RX 15 SL, ƒ 679,– per paar. De bijpassende *stokken* kosten ƒ 79,–. *General Sports, 073-214145*

Goed voornemen: we lopen niet naast onze schoenen. We zouden ook wel gek zijn, met die prachtige Lotto's aan! De *LBN Low* is een *modieuze schoen* op sportieve leest, met een uiterst geavanceerde tussenzool. Kost in suède-uitvoering ƒ 260,–. *Lotto Benelux, 02154-23810*

● Goed voornemen: we spelen het spel mee. Abalone heet het meest bekroonde spel van de laatste tijd. Een *strategisch spel* waarmee de tegenstander tot het uiterste wordt gedreven, zelfs tot over de rand van het bord. Abalone kost ƒ 69,75. *Goliath, 05206-43093*

● Goed voornemen: we stoppen met drinken! Nou, sinds kort staat op de PLAYBOY-redactie een *Watercooler* (bekend uit Amerikaanse tv-series) en we geven het eerlijk toe: we drinken nu water als de kat melk... Voor ƒ 1659,– heeft ook u koud en heet water van het zuiverste uhh... water (Eauvital, ƒ 12,50 per 19 liter) in huis. *Eauvital, 020-957181*

● Goed voornemen: het moet zuivere koffie zijn. En de zuiverste koffie is Espresso, indien goed gezet. Krups heeft in samenwerking met Illycaffè een *espresso-machine* voor thuis ontwikkeld waarmee het niet meer fout kan gaan. De L'Espresso Vero is geschikt voor de Illycaffè L'Espresso-sachets, dus nooit meer knoeien en wanhopig zoeken naar de perfecte melange. La Vero kost ƒ 595,–. *Krups, 073-216240 en Illycaffè, 01853-4111*

Vrijen met Régine en Marleen, met Ingrid en Goedele

Dij aan dij stond Heylen. Zijn harige witte tegen haar gladde bruine. En als vanzelf kropen gedachten van omlaag naar omhoog, of andersom. Hoe zou het zijn, om te vrijen met...

Het heeft lang geduurd. Lang eer ik het heb begrepen. Eerst dacht ik dat het aan de pastoors lag, of zomaar aan de *CVP* of aan defecte fietszadels, maar in Vlaanderen komt de dagelijkse portie broodnodige sex stugger uit de mens opgeborreld dan in, pak weg, Latijns Amerika. Onrechtvaardig vond ik het niet, maar wel hinderlijk en waarschijnlijk ook buitensporig ongezond. In de tijd dat ook mijn studies nog niet af waren – tijdens mijn huwelijk kon ik niet verder studeren – was mijn leergierigheid groter dan mijn lesrooster. Het gebrek aan onderwijzend personeel is in ons gewest niet alleen voelbaar in het onderwijs.

Noodgedwongen ben ik autodidact geworden. Privélessen zijn zo duur. Als je naar *Sauna Diana* gaat, even over de grens bij *Wuustwezel*, kom je niet onder de tienduizend frank buiten. Het ligt aan het Vlaamse klimaat. In Engeland, waar het nog meer regent, komt het sexleven helemaal niet van de grond, vandaar dat ze er zulke goeie rock 'n' roll maken, een bruikbaar surrogaat. Hoe meer zon, hoe beter, het is een natuurwet. In het kille Vlaanderen, waar van september tot april lage grijze wolken de sfeer oproepen van een betonnen garageloods, is sex minder voor de hand liggend dan bijvoorbeeld op de stranden van Rio de Janeiro, waar de atleten op het strand slapen en de slaapkamermuren behangen zijn met bipsen van het type *Cadillac 1957*.

Het gaat mij niet aan, maar het boeit me. Nee, het zijn mijn zaken niet, maar als ik een dag en een avond doorbreng met enkele tientallen bekende Vlamingen, waarvan er enkele meer sexappeal hebben dan hersens, dan word ik – zelfs buiten mijn wil om – geconfronteerd met de blutsen en de builen van de lichamelijke, Vlaamse poëzie. Tijdens de *Z.I.P. Show* van *De Morgen*, een modeshow voor *Zeer Innemende Persoonlijkheden*, was het weer zo. **Goedele Liekens, Kathy Lindekens, Mieke Vogels, Myriam Thys, Marleen Gordts, Annick Ruyts, Kris Smet, Jo Lemaire, Regine Clauwaert**, allemaal dames die op hun eigen persoonlijke manier aan de weg hebben getimmerd. En druk aan het timmeren waren de modellen **Gaby, Fafi** en **Frifi** of iets van dien aard. Hun namen klonken vreemd, enkelen spraken vreemde talen, maar ik mag graag kijken, naar mannequins en modellen. Ook als ze mijn clubkleuren niet dragen. Vooral ook omdat bij modeshows van progressieve signatuur de kleedkamers gemengd zijn.

Zo leren ook verlegen Vlaamse jongens, waar ik me helaas moet bijrekenen, nog een extraatje bij. Bijvoorbeeld: modellen dragen geen slip. Ze stellen het met een soort touwtje dat via hun reet naar een driehoekje voor hun insnijding loopt. De verleiding om even aan dat koordje te trekken als je je naast zo'n model staat uit te kleden, is – tijdens mijn huwelijk had ik zo'n banale bekentenis niet eens uit mijn pen gekregen – vrij nadrukkelijk aanwezig. Maar je doet het net niet. Niet omdat het niet zou

ILLUSTRATIE: GERT DOOREMAN

mogen. Die touwtjes zijn gemaakt om er aan te trekken. Ha ja! Zo'n ding verbergt niks en kan dus maar één functie hebben: een signaalfunctie voor leergierige mannen.

In een wereld waarin negentig procent van de mannen homofiel is, is een beetje suggestie geen overbodige luxe. Maar toch trek je er niet aan. En waarom niet? Omdat modellen geen echte mensen zijn. Het zijn geen doe-, maar kijkmensen. Ze hebben iets kristalligs. In *Val d'Isère* maken ze ook zulke perfecte vazen. Je ziet er dwars doorheen, je begrijpt niet hoe ze het kunnen maken, het is mooi, het glinstert, maar als je het aanraakt is het warm hoewel het koud is. Eén van de mooiste modellen van de *Z.I.P. Show*, een perfect geschapen mulat waarvan ik de naam ben vergeten, maar waarvan het perfecte lichaam grote indruk op mij heeft gemaakt, heb ik aangeraakt. De welgevormd geschapene stond zich naast mij uit te kleden en zelf stond ik – ik was gast-mannequin – ook in mijn bekende Vlaming. Onze naakte dijen raakten elkaar even, de mijne wit behaard, de hare haarzuiver en bruin, en bij die aanraking wil ik even stilstaan. Het was een tijdloos moment.

Het is zoals met een jong, wild konijntje. Veel mensen weten dat jonge konijntjes angstig reageren als je ze voor de eerste keer aanraakt, maar na enige tijd kun je er net zo ongegeneerd mee spelen als met een groot konijn. Zo is het ook met mijn dijen. Stel dat **Lynn Wesenbeek** of **Annick Ruyts**, ik noem zomaar enkele beroemde merken, morgen met hun blote dij tegen mijn blote dij zouden tikken, dan zou ik wellicht het verschil niet voelen tussen die dij-aan-dij-tik en een tik tegen een, dit is delicaat, bijvoorbeeld een warme motorkap van een sportwagen. Maar de herinnering aan het gevoel dat in mij wakker werd tijdens het korte contact met de dij van dat perfecte, met een gouden pen getekende model, is voor eeuwig met een gloeiende naald in mijn geheugen geëtst. Alsof je met het puntje van de tong aan de buitenkant van een *Val d'Isère* zou likken. Levenloos, maar magisch.

Ik denk niet dat zij het gemerkt heeft, ik heb zittend werk en mijn dijen hebben na vijftien jaar schrijverswerk dat typische afgeplatte dat je bij mensen als **Hugo Claus**, **Bert Popelier** en **Paul Koeck** ook ziet. En ja, Claus, Koeck en Popelier en zelfs minder bekende schrijvers hebben zich – weliswaar verbaasd – kunnen laven aan de liefde van modellen en mannequins, maar echt mooi kun je die jongens toch niet noemen.

Er is maar één verklaring voor: modellen pakken alles. Haar strak gespannen huid was onderkoeld als kristal en toch zag ik in haar ogen, terwijl ik een helaas onverstaanbare zin vol emotie en bewondering mompelde, een blik zo heet en passioneel als een zomersproet. Mensen die het kunnen weten, vrienden uit de wereld van mode en fotografie, beweren dat mannequins en modellen nymfomane neigingen hebben, dat ze – in een omgeving waarin ze zich voor één keer niet begluurd voelen – de lichamelijke liefde tot zich nemen met de gulzigheid van een doorsnee toneelregisseur. Het zou niet de eerste keer zijn dat een fotograaf tijdens of na een fotosessie wordt verkracht en voor dood wordt achtergelaten door een opgeladen model, aldus mijn doorgaans goed ingelichte en niet vooringenomen informanten.

Ik kan dat begrijpen. In de belangstelling staan geeft een gevoel van macht, het windt op en een combinatie van macht en opwinding maakt van een mens – man of vrouw – een naar zinnelijkheid snakkend roofdier. Ooit zal blijken dat grenzeloze overgave aan iedere lichamelijke impuls het beste middel is tegen veroudering. Lichamelijke liefde stimuleert de werking van enkele vitale organen in het verouderingsproces, zoals gal en lever en bijnieren. Vrolijke meisjes zijn inderdaad ook vrolijk en niet alleen omdat ze behoorlijk goed hun kost verdienen. Wie probleemloos sex kan benaderen, krijgt geen rimpels aan de mondhoeken. Bekende Vlamingen kennen dat machtsgevoel én de opwinding. Ook zij weten hoe intens geconcentreerde aandacht het zinnelijke wakker roept. Hun sexleven is ongewoon.

Ik werk ze af in alfabetische volgorde. **Ingrid Berghmans** was er. Ingrid is groot, sterk, stevig, maar zacht als warme boter. Ingrid, vroeger inwonend bij judokampioen **Robert**, dertig centimeter, **Vandewalle**, is zeer sentimenteel. Ik noem de sympathieke Vandewalle *dertig centimeter* omdat de judokampioen in een interview voor HUMO aan interviewer **Carl Huybrechts** verklaarde, dat hij een bekende Vlaming heeft met een lengte van dertig centimeter. *„Zoals iedereen in Vlaanderen,"* voegde de Olympisch kampioen daar naïef aan toe. Zou u de bekende Vlamingen de kost willen geven die nauwelijks vijftien centimeter halen? Voor Ingrid is sex purperen hei, rennen door de varens, een picknick onder de hoge Limburgse dennen, speuren naar het reebokje tussen het struikgewas, het teder aanraken van kleine wilde konijntjes, het strelen met de wimpers.

Ik vrees dat ze trouw is. Mensen zoals zij, die met andere mensen *en plein public* in losse kleding over tapijten liggen te rollen, benaderen sex met de eerbied van een pelgrim. Je moet Ingrid in een roes pràten, denk ik. Aan de oever van een zacht kabbelend filosofietje wordt de blonde judoka waarschijnlijk zo week als een non in een schuimbad. Als je het mij vraagt, een overgevoelige frêle vrouw, die vechtster. Vrijen met Ingrid is in een Limburgs kapelletje bloemen in een kristallen vaas schikken. Een hypothese die ons een eind verwijdert van **Regine Clauwaert**, ook aanwezig op de Z.I.P. Show en presentatrice van *Kunstzaken*, trekkingen van de *Nationale Loterij* en chique gelaatstrekken.

Regine, die voor volkse jongens zoals ik altijd onbereikbaar is geweest en dat wellicht ook zal blijven, is geen twintig meer, maar dat wil niks zeggen. *On a vu souvant réagir le feu d'un ancienne vulcan qu'on croyait trop vieux.* Hoe Regine vrijt, is me duidelijk. Amerikaanse vrouwen, die zich op dezelfde keurige manier als Regine gedragen, hebben volgens **Joan Collins** de neiging om één keer per maand hun kleren af te gooien en de eerste de beste gespierde schrijver te bespringen. Maar Regine niet. Ooit heeft ze mij verklapt dat ze smelt voor dirigenten. En dirigenten, behalve **Von Karayan** die het deed met een knuppel, hebben fijne stokjes.

Mijn instinct zegt dat de stijlvolle Gentse presentatrice vrijt zoals ze presenteert: dienstbaar, zonder de eigen persoonlijkheid naar voren te brengen, glimlachend, maar vastberaden en de klus naar behoren afmakend. Desnoods met het hele schepencollege én de talrijke directeuren van de Nationale Loterij aan de knopjes. Heel eerlijk, en niet zonder afgunst: ik denk dat ze een sublieme minnares is.

Wie met Regine Clauwaert de schouwburg betreedt, krijgt een klassiek stuk in drie bedrijven in gesofistikeerde decors en met een fluit champagne in de pauze en met een voorverwarmde zitplaats.

Helemaal anders dan wat je kunt mee-

Zéér verleidelijk en pikant korsetje met halve cups, ingeweven lurex draad, verstelbare schouder- en jarretelbandjes, incl. slipje.
Van 79.95 NU: 49.95

Charmante en exclusieve teddy van Zwitsers kant.. PURE TOPKLASSE:
Van 79.95
NU: 49.50

Supersexy, geheel doorzichtig, topje met vetersluiting en pikant minislipje.
Van 62.50
NU VOOR: 39.95

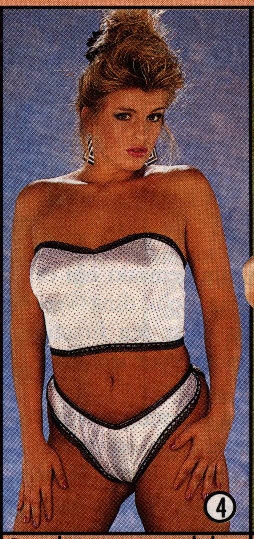

Prachtig, vrouwelijk setje bestaande uit een verleidelijk bustier-topje met bijpassende rioslip
Van 79.50
NU: 55.-

Sensuele stretch teddy met kanten bovenstuk. Extra hoog opgesneden!
Van 59.90
NU VOOR: 35.95

TELEFONISCH BESTELLEN: 01140-20012

Zeer hoog opgesneden bodystocking die als een 2de huid om uw lichaam past. NERGENS GOEDKOPER!
Van 39.95
NU: 25.-

Stijlvolle en verleidelijke teddy in exclusieve print, maakt van iedere vrouw een "Femme Fatale".
Van 59.95
NU VOOR: 39.50

NU MET GRATIS EROTISCHE VERRASSING! wordt ingesloten bij uw bestelling

SUPERLUXE jarretelcami voor de vrouw die topklasse weet te waarderen...
Van 99.- NU VOOR: 69.95

TURBO EXPRESSE BESTELBON

STUUR MIJ, DISCREET, DE VOLGENDE ARTIKELEN:

	① Het pikante korsetje met slipje.	NU:	49.95
	② De charmante teddy.	NU:	49.50
	③ Het sexy topje met slipje.	NU:	39.95
	④ Het bustiertopje met rioslip	NU:	55.-
	⑤ De sensuele stretch teddy.	NU:	35.95
	⑥ De hoog opgesneden bodystocking.	NU:	25.-
	⑦ De stijlvolle teddy.	NU:	39.50
	⑧ De superluxe jarretelcami.	NU:	69.50

MIJN CONFECTIEMAAT IS:

A.U.B. AANKRUISEN WELKE ARTIKELEN U WENST

BETALING:

- ○ Eurocheque/giro-bet.kaart ingesloten.
- ○ Gestort op girorek. 4773520
- ○ Gestort op bankrek. 15.07.43.238

**Zendt deze bestelbon in een gesloten envelop naar:
PABO HOLDING
ANTWOORDNUMMER 190
4560 VB HULST
Geen postzegel plakken.**

NAAM: ______________________
ADRES: ______________________
POSTCODE: __________ WOONPLAATS: ______________________

maken met **Marleen Gordts**. Van Marleen wordt gezegd dat ze wild is en onberekenbaar en dat ze het al een keer gedaan heeft op de tafel van een chic restaurant. Maar zo ervaart deze man haar niet. Tijdens een interview voor de *Belgische Panorama*, vertelde Marleen mij – na twee flessen wijn en een stuk of wat Irish Coffees – dat ze in de liefde een unieke plaats wil innemen. *„Mijn minnaars zullen me nooit vergeten;"* zei ze toen min of meer. Hoe moeten we ons dat voorstellen? Mannen met een fixatie op borsten, zullen zich sowieso bij Marleen op hun gemak voelen. Maar wie Marleen benadert met sex in het achterhoofd – en wie dat niet doet is te veel met zijn werk bezig – kan op een rietje zuigen. Marleen kiest zelf. Vrijen met Marleen is afwachten, aan de roulettetafel staan en machteloos wachten tot het geluksnummer valt, het is passagier zijn in een losgeslagen Formule I bolide, of kijken naar een schaakwedstrijd in *Crazy Horse:* als je het niet meer verwacht, begint het pas.

Veel om naar te kijken heeft **Jo Lemaire**. Vrouwen met een lange hals verwachten een lange aanloop. Maar méér dan naar het touwklimmen langs haar rijzige wervels, zoekt Jo Lemaire naar zachte gekte. Ik denk dat ze alleen maar wordt bekoord door mannen waar een foute tik aan is. Een jonge vrouw die zo indringend zingt – zingen is een soort van paringsroep – kan niet tevreden zijn met een banale, zomaar interessante minnaar zonder één of meer ernstige afwijkingen. Ik vrees dat Jo destructief is voor haar minnaars. Ik zal niet beweren dat ze in de naronde bijt en dat haar beet giftig is, maar toch denk ik dat ze zich voedt met een dieet van mannelijke aandacht. Zulke vrouwen vrijen hartstochtelijk, alsof het elke keer de laatste keer kan zijn. Vrijen met Jo Lemaire is op een zolderkamertje naar je vijftig beste CD's luisteren. Andere muziek bij **Goedele Liekens**.

De ex-*miss België* en presentatrice van *Wie ben ik?* heeft het hoofd midden op de schouders. De naam Goedele rept in mij beelden op van een goedlachse Bruegeliaanse, in elke hand een kruik schuimend bier, een wit kanten kraagje rond een diep decolleté, kwartels en jonge duifjes op het menu en schuine moppen in je oor. Vrijen met Goedele is naar de kermis gaan en er blijven.

En dan biedt het huis van bekenden een nieuwigheid. **Annick Ruyts**, finaliste van *Strerrenslag 1989* en net geen winnares omdat bij de BRT de beste niet mag winnen. Ik denk dat Annick smaakt naar zacht gekookte, jonge maïs. Met zo'n vrouw in huis mag de stoof buiten. De warmte die Annick uitstraalt is nieuw voor de BRT. In de oertijd, toen in het medialandschap de wet heerste van de sterkste en niet van de beste, zou Annick geen kans hebben gekregen wegens te goed. Als ik een kindje was, zou ik Annick als mama willen en na een zware dagtaak moet het heerlijk rusten zijn in de ondergaande gloed van haar donkere ogen. Maar ik vrees dat ze zelf niet gelukkig is. Annick heeft diepe, bronzen spiegelogen. Mijn voelhorens vertellen mij dat ze lijdt aan de neiging om te lijden. Liefde over pijn, zoiets. Bemind, maar eenzaam. Vrijen met Annick is een borrel bij het begin van een heerlijk weekend in een chalet in Val d'Isère zonder dat de vrienden zijn meegekomen en de fietsen vergeten zodat je de hele tijd lekker mag binnenblijven.

Hoe dieper ik doordring in het sexleven van bekende Vlamingen, vanzelfsprekend symbolen voor onbekende Vlamingen, hoe meer guerilla-praktijken aan de oppervlakte komen.

Waarom draagt **Guy Mortier**, hoofdredacteur van *HUMO*, een snor die hem meer en meer op de viriele Jozef Stalin doet lijken? En waarom getuigt Mortier te pas en te onpas van zijn respect voor ronkende titels van Leuvense professoren, gespecialiseerd in verkrachting, mishandeling en sex zonder permissie? Is hij Professofiel? Eén van die personen die het uitsluitend met sociaal hoger geplaatsten doen? Is hij commufiel? Had hij een commufilistische relatie met één van zijn medewerkers? Masturbeerde hij jarenlang met zijn ondertussen op rust gestelde rechterhand, **Willy Courteaux**?

Het gat in de grijze ozonlaag boven het vochtige Vlaanderen, legt intimiteiten bloot waar onze klerus ons misschien niet altijd terecht, maar wel belangeloos voor heeft gewaarschuwd. Niet dat ik onze natiofielen veroordeel, maar vrijen met Vlaanderen blijft voorlopig een autopsie van de liefde.

IVAN HEYLEN

VOOR'T HELE GEZIN STAAT ER ALLERLEI LEUKS IN
Auto Week
VOORAL DIE VERGELIJKENDE TESTS GEVEN VEEL INFORMATIE
Het meest aktuele autoblad.
Zo populair als de auto zelf.
Ook verkrijgbaar bij de tankstations.
Elke week voor maar 1.95
Auto Week
HET GESPREK VAN DE DAG

Volgende Maand

EINDELIJK LEONTIEN CEULEMANS

PLAYMATE BRITTANY

Een buitengewoon sportief meisje, de **Playmate** *van februari. Brittany York was bijna Olympisch zwemster geworden, maar een ski-ongeval verhinderde dat. Alle blessures zijn mooi geheeld, dat wel.*

MAAK JE EIGEN SEXFILM

Je hebt een videocamera gekregen. Die wil je gebruiken. Maar hoe? **Playboy** *geeft adviezen voor een videoband waar de vonken van afvliegen. Jij en zij spelen de hoofdrollen.*

PHILIP MECHANICUS

Hij eet, drinkt, schrijft, fotografeert en in elk van die activiteiten is hij een meester. Voor **Playboy** *nam Mechanicus camera èn pen ter hand.*

ANNEMARIE OSTER

Ze reed vroeger, als meisje, altijd 's ochtends mee in een bus vol met mannen. Ze droomde dat die mannen allemaal spannende dingen met haar deden. Nee, niet Annemarie zelf; de heldin van haar korte verhaal!

HET FEBRUARINUMMER VAN PLAYBOY LIGT VANAF 16 JANUARI IN DE WINKEL

PLAYBOY

NEDERLAND

HUGH M. HEFNER
Editor-in-chief

NEDERLANDSE REDACTIE:
Jan Heemskerk, *hoofdredacteur,* **Piet van Oss,** *art director,* **Mick Boskamp,** *chefredacteur,* **Ab van Joolen,** *chef vormgeving,* **Robert van Heusden,** *vormgeving,* **Willem J. Baars, Guus Luijters, Jan Willem Papo, Wim Schouten,** *redactie,* **Ina van Rijn,** *secretariaat.*

VASTE MEDEWERKERS:
Hans Auer, Hans Boskamp jr., Jan Harren, Ivan Heijlen, Ric van Kempen, Gerard Kerkvliet, Yvonne Kroonenberg, Arthur Lava, Thijs Mast, Jan Mulder, F. L. Spielmann, Ben Teeuwisse, Theun de Winter.

AAN DIT NUMMER WERKTEN MEE:
Teksten: Marcus Heeresma, Hanneke Savenije. **Fotografie:** R. Carrer/ABC-press, Studio Dorren, Richard Fegley, Arny Freytag, Philip Mond, Theo Noort, Bruce Stern, Andy Tan, Hans Toonen, Stephen Wayda, Hans Wientjens. **Illustraties:** Rhonald Blommestijn, Mireille Bordignon, Fred Burg, Gert Dooreman, Walter van Lotringen, Myles Pinkney, Louis Visser, Sylvia Weve.

PLAYBOY USA:
Arthur Kretchmer, *editorial director,* **Gary Cole,** *photography director,* **Tom Staebler,** *art director.*

PLAYBOY INTERNATIONAL PUBLISHING:
Haresh Shah, *director,* **Judie Feldman,** *Traffic & Production Supervisor,* **Terrie Burrell, Karen Ziffra,** *Editorial Services Coordinator,* **Mary Nastos, Tanya Robinson,** *assistants.*

PLAYBOY NEDERLAND:
Uitgeverij Spaarnestad b.v., Ceylonpoort 5-25, 2037 AA Haarlem/Schalkwijk, (023) 304304, telex: 41371, Fax: 023-304213.

MARKETING:
Ben Bulters, Mavis Vlieland-Vijzelman.

DISTRIBUTIE:
Losse nummers: Aldipress b.v., De Meern (03406) 62044.

ABONNEMENTEN:
worden verzorgd door Medianet BV, Stationsplein 1128-118, 2011 LN Haarlem. Bezorging via Media Expresse of Media Post. **Abonnementsopgaven:** *Schrijf naar Playboy, antwoordnummer 50200, 2000 VK Haarlem – geen postzegel plakken – of bel 023-319422. Abonnementen worden aangegaan tot wederopzegging.* **Abonnementsprijzen:** *f 78,– per jaar (= f 6,50 per nummer).* **Betalingswijze:** *Abonnees ontvangen een acceptgirokaart.* **Inlichtingen en vragen van abonnees:** *Media Expresse in uw buurt, (naam en adres vindt u op de acceprgirokaart, op het Media Expresse Magazine en in de Gouden Gids).*
Media Post + Klantenservice: *tel.: 023-319422 of schrijf naar Postbus 299, 2000 AG Haarlem.* **Adreswijzigingen:** *Drie weken voor verhuizing opgeven.* **Beëindiging abonnement:** *Zes weken voor afloop van de abonnementsperiode, bij voorkeur schriftelijk. Bij niet tijdige opzegging wordt het abonnement automatisch verlengd.* **Buitenland:** *Voor abonnementen in het buitenland worden prijzen en condities op aanvraag verstrekt.*

VERDELER VOOR BELGIË:
Tijdschriften Uitgevers Mij., Jan Blockxstraat 7, 2018 Antwerpen, (03) 2474511.

ADVERTENTIE-EXPLOITATIE:
Admedia b.v., Startbaan 8, 1185 XR Amstelveen, Postbus 2216, 1180 EE Amstelveen, tel. 020-5455555.

ZETTERIJ:
NRM, *Haarlem,* **Sander Nobbe**
DRUKKERIJ:
Koninklijke Smeets Offset, Weert.

NIET IN LEESPORTEFEUILLE:
Zonder toestemming van de uitgever is het niet geoorloofd dit blad op te nemen in of ter beschikking te stellen van een leesportefeuille.

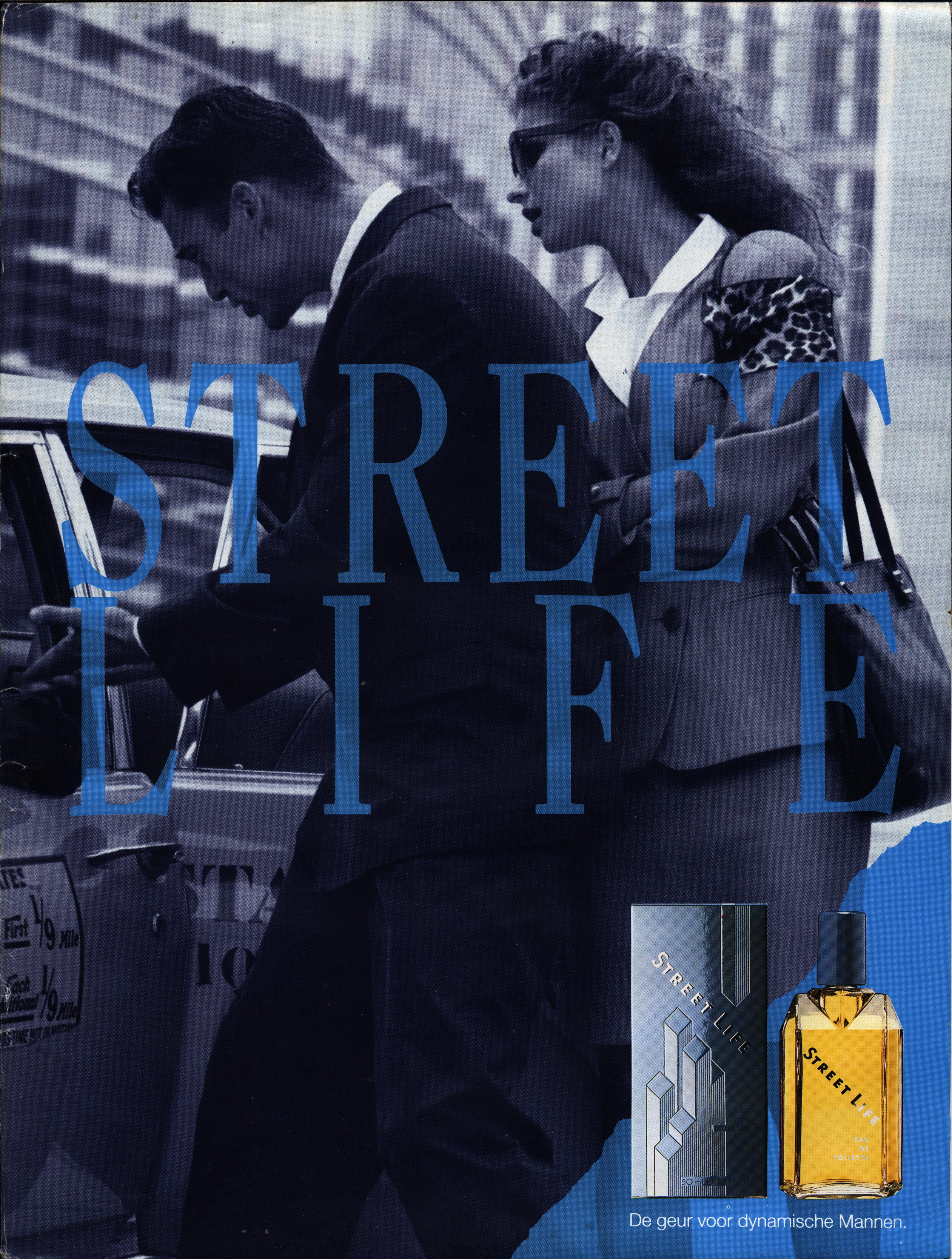
STREET
LIFE
First 1/9 Mile
1/9 Mile
STREET LIFE
STREET LIFE
EAU DE TOILETTE
De geur voor dynamische Mannen.

XPORT PALL MALL EXPORT PALL MA

ROKEN SCHAADT DE GEZONDHEID. HET KAN LONGKANKER OF HARTKLACHTEN VEROORZAKEN. KON. BESLUIT VAN 29.4.1981, STB. 329.

T O O N A A N

Blaupunkt ontwierp haar Modular TV's niet alleen om het oog te strelen, maar ook het oor. Het geluid is dan ook van pure concertzaalklasse. Twee HiFi stereo eindversterkers en drieweg-luidsprekers (met aparte subwoofer) garanderen bij fors volume nog een schitterend gedifferentieerd en onvervormd geluid. Letterlijk toonaangevend dus. Perfect in overeenstemming met de sublieme beeldkwaliteit, die gekenmerkt wordt door een helder contrast en een grote contourscherpte.

Blaupunkt Kleuren TV's
Puur concertzaalgeluid. Een scherm dat desgewenst in de "uit-stand" diep blauw is i.p.v. saai grijs. Schitterende contour-scherpte. En top-design!

Blaupunkt videorecorders
Programmeren door middel van een leespen. HiFi stereogeluid, audiodubbing, Jog & Shuttle. Kortom, professionele techniek met ècht bedieningsgemak!

Blaupunkt camcorders
Blaupunkt biedt u het camcorder-systeem van uw keuze: VHS, Super-VHS, beide systemen in compact-uitvoering, 8 mm of 8 mm Hi-band.

Wie zijn zij ...

Bepalen zij de "toon" in kijkersland?

De **T***V-verslaafde.* In zijn studententijd had hij al twee televisies, al waren ze van het Waterlooplein. De ene gaf alleen nog maar beeld, de andere slechts geluid. Samen hielden ze hem urenlang van zijn studie af. De **O***p Goed Geluk-kijkster.* Zij is al jaren op zoek naar het ware geluk, maar durft zich niet voor Carry's programma op te geven. Stel je voor dat zij na afloop van het uitje voor gek gezet zou worden door haar partner ... De **O***chtendkijker.* 's Ochtends om 7 uur zit hij al tekenfilms te kijken met zijn kinderen. Z'n humeur kan dan niet meer stuk! De **N***otoire Keek op de Week kijker.* Hij is een volle week van slag geweest vanwege het feit dat Dirk dit seizoen tevergeefs kwam aankloppen. Om solidair te zijn denkt hij er nu zelf over om in een garage te gaan wonen. De **A***ntikijker.* Hij grijpt elke gelegenheid aan om TV-programma's te bespotten en te kraken. Vreemd genoeg heeft hij ze wèl allemaal gezien. De **A***lleskijker.* Met z'n schotelantenne op het dak behoort hij tot de absolute schakelneuroten. Zijn twee videorecorders registreren alles wat los en vast zit. De **N***aprater.* Hij heeft een mening die verdacht veel overeenkomsten vertoont met die van Paul Witteman.

TOONAAN

De **G*emakzuchtige*** Hij laat zich op zijn wenken bedienen door zijn TV. Via de afstandsbediening laat hij het apparaat naar zich toedraaien. De **E*chte Playbackster*** Zij oefent regelmatig "Whitney Houston" voor haar badkamerspiegel. De spiegel vindt het allemaal prachtig. Maar wat zal Henny ervan zeggen... De **V*oyeur*** Bij het bekijken van de Pin Up Club genoot hij altijd van het heldere, contrastrijke beeld. Nu maar wachten op de holografische TV ... mèt een nieuwe Pin Up Club! De **E*erlijke Medisch Centrum West fan.*** Hij durft er niet voor uit te komen dat hij kijkt... laat staan dat hij durft toegeven dat hij best Dokter Jan van der Woude zou willen zijn. De **N*iet-Kijker.*** Hij leest graag een goed boek bij de buis. Zo heeft hij in ieder geval HiFi Stereo op de achtergrond. De **D*esign-fanaat.*** Hij is een pure estheet. Beeld, geluid en vormgeving moeten voor hem een schitterend geheel vormen. Perfect tot in de puntjes. Hij zweert bij de blauwe punt.... **Het is duidelijk. De toon wordt in wezen bepaald door de kwaliteit van beeld, geluid én vorm. Tezamen maken zij TV zo bijzonder. Blaupunkt dus.**

GEVEND

BLAUPUNKT

Een klein punt... Maar een wereld van verschil.

Trouwens, er is méér te ontdekken bij Blaupunkt...
Blaupunkt
geeft tevens
de toon aan
in briljante
videorecorders en
onweerstaanbare
videocamera's...
Alles sluit
schitterend op
elkaar aan:
het toppunt
van genieten
in beeld & geluid!
BLAUPUNKT
CCR-850
Een klein punt... Maar een wereld van verschil.
Voor meer informatie: Blaupunkt B.V., Postbus 41075, 1009 EB Amsterdam

Wie zijn zij ...

.... de **T**V-verslaafde

.... de **O**p Goed Geluk kijkster

.... de **O**chtendkijker

.... de **N**otoire Keek op de Week kijker

..... de **A**ntikijker

...... de **A**lleskijker

..... de **N**aprater

.... de **G**emakzuchtige

.... de **E**chte Playbackster

.. de **V**oyeur

.... de **E**erlijke Medisch Centrum West fan

..... de **N**iet-kijker

.... de **D**esign-fanaat